

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**HZ. PEYGAMBER'İ ANLATAN POPÜLER
KİTAPLARDAKİ MALZEMELERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fadime ARSLAN

**Enstitü Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Enstitü Bilim Dalı : İslam Tarihi**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Saim YILMAZ

AĞUSTOS - 2015

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

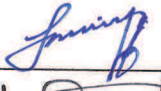
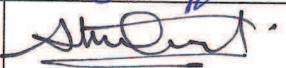
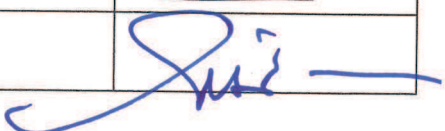
HZ. PEYGAMBER'İ ANLATAN POPÜLER
KİTAPLARDAKİ MALZEMELERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fadime ARSLAN

Enstitü Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Enstitü Bilim Dalı : İslam Tarihi

Bu tez 14/08/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Saim YILMAZ	Başarılı	
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL	Başarılı	
Yrd. Doç. Dr. Sezayi KÜÇÜK	Başarılı	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygu olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Fadime ARSLAN

14.08.2015

ÖNSÖZ

Hız. Muhammed, İslâm dininin peygamberi olması sebebiyle hayatının her alanıyla ilgili çeşitli eserler kaleme alınmıştır. İnsanların, Hız. Peygamber'in hayatını öğrenme merakları da siyer alanında çeşitli türlerde eserlerin kaleme alınmasına sebep olmuştur. Bu eserleri genel anlamda ikili bir tasnife tabii tutmak mümkündür. Bunlardan birincisi Hız. Peygamber'in hayatını akademik anlamda ele alan ilmi çalışmalardır. İkinci grup eserler daha çok halka yönelik yazılan popüler türden eserlerdir. Biz bu çalışmada Hız. Peygamber'in hayatını insanlara anlatmak ve sevdirmek için yazılmış popüler türden eserleri inceledik. Siyer eserlerinin Hız. Peygamber'in hayatından bir gününe, aile hayatından ahlakına, savaşlarından siyasi yönüne kadar birçok konuyu kapsaması sebebiyle gerek tezi sınırlandırmak gerekse de eserlerle ilgili genel bir izlenim uyandırmak için son dönem kaleme alınan popüler siyer eserlerinden üç konu belirledik. İlk konuda Hız. Peygamber'in hayatını kronolojik açıdan ele alan eserleri, ikinci olarak Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan eserleri ve son olarak da Hız. Peygamber'in bir gününü ele alan eserleri inceledik. Tez konumuzu belirlemedeki amacımız popüler siyer eserlerindeki malzemeyi ve eserlerde öne çıkan peygamber tasavvurunu değerlendirerek konuyla ilgili teklifler sunmaktır.

Tezin her aşamasında değerli görüşlerini ve desteğini esirgemeyen danışman hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Saim YILMAZ'a, tez konusunun belirlenmesinde ve tez sürecindeki görüşleriyle teze katkı sağlayan değerli hocam Prof. Dr. Levent ÖZTÜRK'e teşekkürü borç bilirim. Ayrıca tezin son haline ulaşması konusunda vakit ayıran Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi araştırma görevlilerinden değerli arkadaşlarım Fatma Hayrunnisa ÇİL ve Ayşegül METE'ye teşekkürlerimi sunuyorum. Yine tez süreci boyunca her zaman ve her şartta bana destek olan sevgili aileme şükranlarımı sunuyorum.

Fadime ARSLAN

14.08.2015

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: HZ. PEYGAMBER'İN HAYATININ TAMAMINI ELE ALAN	
KİTAPLAR	3
1.1. Fiziki Görünümleri.....	3
1.2. Kitap Özetleri.....	6
1.3. Dil ve Anlatım Özellikleri.....	16
1.3.1. Yazım Yanlışları	16
1.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler	18
1.3.3. Literatüre Uymayan İfadeler.....	20
1.3.4. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları	25
1.3.5. Üslûp ve Anlatım	26
1.4. Muhteva Değerlendirmesi.....	29
1.4.1. Kaynak Kullanımı	29
1.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi	32
1.4.2.1. Metin İçi Tutarsızlıklar.....	32
1.4.2.2. Bilgi ve Tarih Yanlışları.....	36
1.4.2.3. Konunun İşlenişi ve Örneklendirme.....	41
BÖLÜM 2: HZ. PEYGAMBER'İN AHLAKINI ELE ALAN KİTAPLAR	48
2.1. Fiziki Görünümleri.....	48
2.2. Kitap Özetleri.....	51
2.3. Dil ve Anlatım Özellikleri.....	78
2.3.1. Yazım Yanlışları	78
2.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler	80
2.3.3. Literatüre Uymayan İfadeler.....	81
2.3.4. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları	82

2.3.5. Üslûp ve Anlatım	83
2.4. Muhteva Değerlendirmesi	85
2.4.1. Kaynak Kullanımı	85
2.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi	87
2.4.2.1. Bilgi ve Tarih Yanlıları	87
2.4.2.2. Konunun İşlenişi ve Örneklendirme	90
BÖLÜM 3: HZ. PEYGAMBER'İN BİR GÜNÜNÜ ELE ALAN KİTAPLAR.....	93
3.1. Fiziki Görünümleri	93
3.2. Kitap Özetleri	96
3.3. Dil ve Anlatım Özellikleri	112
3.3.1. Yazım Yanlıları	112
3.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler	113
3.3.3. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları	114
3.3.4. Üslûp ve Anlatım	116
3.4. Muhteva Değerlendirmesi	118
3.4.1. Kaynak Kullanımı	118
3.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi	119
3.4.2.1. Bilgi ve Tarih Yanlıları	120
3.4.2.2. Konunun İşlenişi ve Örneklendirme	120
SONUÇ.....	124
KAYNAKÇA	127
ÖZGEÇMİŞ.....	131

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
b.	: Oğlu
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
ev.	: Çeviren
der.	: Derleyen
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
h.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
Nşr	: Neşreden
ra	: Radıyallahu anh
s.	: Sayfa
sav	: Sallallâhu aleyhi ve selem
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
sy.	: Sayı
Yay.	: Yayınları

Tezin Başlığı: Hz. Peygamber’i Anlatan Popüler Kitaplardaki Malzemelerin Değerlendirilmesi

Tezin Yazarı: Fadime ARSLAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Saim YILMAZ

Kabul Tarihi: 14 Ağustos 2015

Sayfa Sayısı: v (ön kısım) + 131 (tez)

Anabilimdalı: İslam Tarihi ve Sanatları **Bilimdalı:** İslam Tarihi

İslâm peygamberi Hz. Muhammed’in hayatının her alanıyla ilgili birçok eser yazılmıştır ve günümüzde de bu tür çalışmalar yapılmaya devam etmektedir. Bu eserlerde Hz. Peygamber’in aile hayatı, savaşları, bir günü içerisinde yaptıkları, ahlaki gibi çeşitli konularda bilgiler bulabilmekteyiz. Ortaya çıkan çalışmalar arasında alanın uzmanlarınca kaleme alınan eserler yer aldığı gibi, halka Hz. Peygamber’i tanıtmak ve onlara peygamber sevgisini aşlamak amacıyla yazılmış popüler eserler de mevcuttur. Tezimizde Hz. Peygamber’in hayatını, ahlakını ve bir gününü ele alan otuz adet halka yönelik popüler kitap incelenmiştir. Bu eserler dil ve anlatım özellikleri ile muhteva açısından değerlendirilmiştir. Popüler siyer eserlerini, dil ve anlatım konusunda yazım yanlışları, konu akışına ve siyer literatürüne uymayan ifadeler, başlık-içerik uyumsuzlukları, üslûp ve anlatım açısından ele aldık. Muhteva konusunda değerlendirmede bulunurken ise kaynak kullanımı, konunun ele alınışı, örneklendirme hususları, bilgi yanlışları ve metin içi tutarsızlıklar gibi problemlere yoğunlaştık.

Hz. Peygamber’in ahlakını ve bir gününü ele alan eserlerle karşılaştırıldığında, Hz. Peygamber’in hayatının tamamını ele alan eserlerde yazarların daha fazla hataya düştükleri söylenebilir. Bunun sebebi yazarların alan bilgilerinin eksikliği ve kaynak kullanımındaki yetersizlikleri olabilir. Ayrıca, Hz. Peygamber’in hayatını ele alan eserlerde, Hz. Peygamber’in hayatı kronolojik olarak yazılmışken, ahlakını ve bir gününü ele alan eserlerde ise, Hz. Peygamber’in kişiliği olabildiğince ön plana çıkarılmakta, ayrıca bu eserlerde Hz. Peygamber’in olaylar karşısındaki tutumları da değerlendirilmekte ve irdelenmektedir.

Sonuç olarak birbirinin tekrarı olarak görülebilecek popüler siyer eserlerinin, barındırdıkları hatalar sebebiyle okuru aydınlatmada yetersiz oldukları düşünülebilir. Sözü edilen eksiklerin giderilmesi ve yeni eserlere örnek olması bakımından bu alanda daha titiz ve özenli çalışmaların yapılmasına duyulan ihtiyaç ortadadır. Siyer alanında özellikle güvenilir kaynaklara dayanan ve daha fazla görsel öğeler içeren yeni eserlere ihtiyaç olduğuna bu çalışmamızla dikkat çekmiş bulunmaktayız.

Anahtar Kelimeler: İslam Tarihi, Siyer, Hz. Peygamber’in Hayatı, Popüler Siyer Kitapları

Title of the Thesis: Evaluation of Materials in Popular Works that Take Change of the Life of Prophet	
Author: Fadime ARSLAN	Supervisor: Assist. Prof. Saim YILMAZ
Date: 14 August 2015	Nu. of pages: v (pre text) + 131 (main body)
Department: Islamic History and Arts Subfield: Islamic History	
<p>There are several works on each aspect of the life of Muhammad Prophet of Muslims and today these kinds of studies are still proceeding. In these works, one can find various information regarding Prophet's family life, his wars, his daily life and his moral values. While some of these works are academic some others are popular works written to introduce the Prophet to the public and infuse the love of the Prophet in their hearts. In this thesis, we examined thirty popular books which are written for public and which handle the life of the Prophet, his morality and a day of him. We analyzed these works in terms of the characteristics of the language, expression, and content. Regarding the characteristics of the language and expression, we evaluated these popular <i>sirah</i> (prophetic biography) books from the point of misspelling, irrelevant expressions both to the topic and to the <i>sirah</i> literature, title-content conflicts and wording and expression. While analyzing the content, we concentrated on the way of source usage, contextualizing, exemplification, and on the problems of misinformation and incoherency.</p> <p>It can be said that in the works that handle the life of the Prophet, writers make more mistakes compared to the works that handle morality of the Prophet and a day of him. The reason might be lack of field information of writers and their inadequacy of source usage. Furthermore, while the works that handle the life of the Prophet are written chronologically, the works that handle the morality and a day of him highlight the character of the Prophet, and also in these works, the attitudes of the Prophet towards the events are evaluated and examined.</p> <p>As a result, popular <i>sirah</i> books that consist of the repetition of each other, can be considered inadequate to illuminate the readers because of the mistakes they contain. It is clear that there is a need for more meticulous and careful works to bridge the aforementioned gap and to serve as models for new studies in the field. With this work, we draw attention to the need of new studies in the field of <i>sirah</i> that are based on reliable sources and also contain more visual elements.</p>	
Keywords: Islamic History, Sirah, The Prophet's Life, Popular Sirah Books.	

GİRİŞ

Kur'ân-ı Kerîm'in yaşayan hali olarak niteleyebileceğimiz Hz. Peygamber hakkında hayatının neredeyse her alanıyla ilgili birçok eser kaleme alınmıştır. Genel olarak Hz. Peygamber'i halka tanıtmayı amaç edinen bu eserler arasında, siyer alanında akademik nitelikli eserler olduğu gibi, akademik nitelik taşımayan ve amacı halka Hz. Peygamber'i tanıtmayı amaç edinen popüler eserler de mevcuttur. Çalışmamızla siyer alanındaki popüler eserlerdeki malzemeyi değerlendirmeye ve eserler hakkında genel bir izlenim kazandırmaya çalışacağız.

Tezin Konusu

Hız. Peygamber'in hayatına dair çeşitli konularda eserler yazılmaktadır. Bu konular Hz. Peygamber'in hayat kronolojisinden ahlakına, bir gününden aile hayatına ve savaşlarına kadar çok çeşitli alanları kapsamaktadır. Tezimizde bu konulardan Hz. Peygamber'in hayat kronolojisi, ahlakı ve bir günü olmak üzere diğerlerine örnek teşkil edeceğini düşündüğümüz üç konu belirledik. Her bir konuyla ilgili, siyer alanında akademik bir çalışması olmayan yazarlar tarafından kaleme alınan popüler on eser inceledik. Bu eserlerdeki siyer malzemesinin değerlendirilmesi araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Tezin Amacı

Siyer alanında popüler eser vermiş yazarların siyer malzemesini nasıl kullandıkları, ana kaynaklardan ne ölçüde yararlandıkları, eserlerde yapılan yanlışların boyutu ve bunun topluma ne şekilde yansıdığına tespiti araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Ayrıca eserlerde öne çıkan peygamber tasavvurunun mahiyetinin tespiti de bu amaçlar arasında yer almaktadır.

Tezin Önemi

Günümüzde siyer alanında, popüler olarak kaleme alınan birçok eserle karşılaşmaktayız. Hz. Peygamber'i tanıtmak ve sevdirmek amacını taşıyan bu eserlerde teknik yanlışların yanı sıra bilgi yanlışlarına da tesadüf edilmektedir. Bu durum okuru olumsuz yönde etkilediği gibi, yazarlar tarafından oluşturulan peygamber tasavvuru da okur tarafından doğru kabul edilebilmektedir. Bu sebeple siyer alanında yazılan

eserlerin daha nitelikli hale gelmesi, toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve günümüz sorunlarına ışık tutabilecek yeni eserlerin yazılmasının önemine binaen, bu eksiklerin belirlenmesi ve giderilmesine katkı sağlamak adına tezimizi hazırlamış bulunmaktayız.

Tezin Yöntemi

Hız. Peygamber'in hayatı, ahlakı ve bir günüyle ilgili otuz eser incelediğimiz tezimizde, genel olarak aynı yöntem kullanılmıştır. Eserler dört bölümde incelenmiştir. Öncelikle eserler fiziki görünümleriyle tanıtılmakta, sonra eserlerin zetleri verilmekte, devamında eserler dil ve anlatım özellikleri açısından incelenmekte ve son olarak da muhteva açısından değerlendirilmektedir. Ancak her biri farklı bir tez konusu teşkil edebilecek üç farklı konu sebebiyle, yöntemde de bazı değişiklikler yapılmıştır. Araştırma maddelerimizden bazıları, ikinci ve nc bölümlerde kullanılmamıştır. Bunun sebebi, her bir konuyu kendi içinde daha iyi değerlendirmek, kitapların kendi gruplarındaki eksikleri doğru bir şekilde tespit edebilmektir.

Bir yazarın, tezimizdeki  bölümü de ilgilendiren eserleri varsa, bu eserlerin incelenmesine özellikle dikkat edilmiştir. Eserlerde görülen eksik ve yanlışların hepsi değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Ayrıca benzer örnekler teze dâhil edilmemiştir. Çok önemli grdğiğimiz veya bir siyer eserinde olmaması gerektiğine inandığımız örnekler seçilmeye çalışılmıştır.

Tezimizde yapmaya çalıştığımız popüler siyer eserleri hakkında genel bir izlenim kazandırmaktır. Bu sebeple eleştirilerimizin yapıcı olmasına dikkat edilmiş, bunun için eksik görülen bazı noktalarda teklifler sunulmuştur.

BÖLÜM 1: HZ. PEYGAMBER'İN HAYATININ TAMAMINI ELE ALAN KİTAPLAR

Hz. Peygamber'in hayatını ele alan popüler kitapları incelediğimiz tezimizde, diğerlerine örnek teşkil ettiğini düşündüğümüz on kitap belirledik. Araştırmalarımız neticesinde bu on kitapta yaklaşık aynı hataların yapıldığını gördük. Eserlerdeki eksiklikleri göstermedeki niyetimiz, halkın Hz. Peygamber'in hayatını doğru anlamasını sağlamaktır. Ancak bu durum, eserlerin tamamen eksik olduğu anlamına gelmemektedir. Biz daha iyi eserlerin yazılması maksadıyla bir teklif araştırması yapmaktayız.

1.1. Fiziki Görünümleri

Popüler siyer eserlerinin fiziki görünümü eserde sunulan peygamber tasavvurunu anlama konusunda yol gösterebildiği gibi, okurun dikkatini konuya çekme ve okuru esere yönlendirmede etkili olabileceğinden dolayı eserlerin fiziki özelliklerine kısaca değinilmiştir.

Kâinata Rahmet Hz. Muhammed isimli eser Rauf Pehlivan tarafından kaleme alınmış ve Motif Yayınları tarafından 2008 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 140 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın kapak tasarımında yeşil zemin üzerine ay-yıldız süslemelerine ilaveten Mescid-i Nebî'nin yağlı boya bir resmi kullanılmıştır. Kitap karton kapak içerisine, saman kâğıda basılmıştır.¹

Adil Akkoyunlu tarafından kaleme alınan *Son Nebî Hz. Muhammed (s.a.v)* isimli kitap Çıra Yayınları tarafından 2011 yılında basılmıştır. 3. baskısını incelediğimiz kitap 328 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın kapak tasarımında, yeşil zemin üzerine Mescid-i Nebî'nin bir fotoğrafı ve Türk-İslam sanatlarından motifler kullanılmıştır.² Kitap tasarımı konuya dikkat çekmektedir. Arka kapakta eserin kısa bir tanıtım yazısına yer verilmiştir. Kitap karton kapak içerisine, saman kâğıda basılmıştır.

Peygamber Efendimiz'in Hayatı Siyer-i Nebî isimli kitap Mehmet Doğru ve Şerif Benekçi tarafından kaleme alınmış ve Damla Yayınevi tarafından 2011 yılında basılmıştır. 6. Baskısını incelediğimiz kitap 336 sayfadan oluşmaktadır. Üst ve alt

¹ Rauf Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, Motif Yayınları, İstanbul 2008.

² Adil Akkoyunlu, *Son Nebî Hazreti Muhammed (s.a.v)*, Çıra Yayınları, İstanbul 2011.

zemininde turkuaz renk kullanılan kapağın orta kısmında ise Mescid-i Nebî kabartması yer almaktadır. Ön kapak resmi daha küçük boyutta arka kapağa da eklenmiştir. Ayrıca ön kapakta bir gül resmi bulunmakta ve bu gül resmi arka kapakta, tanıtım yazısının arkasında silüet şeklinde gösterilmektedir. Kitap karton kapak içerisine, saman kâğıda basılmıştır.³

Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü isimli kitap Said Alpsoy tarafından yazılmış ve Gelenek Yayınları tarafından 2007 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 134 sayfadan oluşmaktadır.⁴ Ön kapakta geceleyin çölde yolculuk yapan bir kervan resmi yer almaktadır. Hz. Peygamber'in yaşadığı ortamı yansıtan bu tasarım diğer kitapları dikkate aldığımızda daha ilgi çekicidir. Bu resmin daha küçük boyutlusuna arka kapakta, sol üst köşede yer verilmiştir. Arka kapağa ayrıca önsözden bir kesit eklenmiştir. Kitap kuşe kâğıda basılmıştır. Kitap hem bu yönüyle hem de konu anlatımında kullanılan resimlerle dikkat çekmektedir. Ancak her ne kadar kitabın ismi Hz. Peygamber'in bir aylık hayatını anlatıyor izlenimi verse de, hayatının tamamını ele almaktadır.

Eda Bildek tarafından yazılan *Aşkın Peygamberi (Hz. Muhammed)* isimli kitap, Mola Kitap tarafından 2012 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 321 sayfadan oluşmaktadır.⁵ Kurumuş otlar üzerinde yer alan kitap isminin, arka fonunda bir şehir bulunmaktadır. Kitapta modern insanın ruhî çıkmazından kurtuluş arayışıyla konuya başlanması sebebiyle böyle bir resim kullanılmış olabilir. Kitap isminde geçen "Aşkın" ifadesi kırmızı renkte yazılmış ve bu kelimedden gökyüzüne doğru gül yaprakları uçuşmaktadır. Arka kapakta aynı resim yer almaktadır. Ayrıca kitaptan bir pasaja da yer verilmiştir. Kitap kapağı dikkat çekici hazırlanmıştır, yazarın eserde vermeye çalıştığı mesaja uygundur.

Ömer Şefkatli tarafından yazılan *Hira'dan Doğan Nur* isimli kitap, Özbek Yayınları tarafından 2010 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 247 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta çöle inen nur misali, çölde bir rahle üzerindeki Kur'ân-ı Kerîm'den gökyüzüne nur yükselmektedir. Aynı resim az farkla arka kapakta da yer

³ Mehmet Doğru-Şerif Benekçi, *Siyer-i Nebî*, Damla Yayınevi, İstanbul 2011.

⁴ Said Alpsoy, *Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü*, Gelenek Yayınları, İstanbul 2007.

⁵ Eda Bildek, *Aşkın Peygamberi (Hz. Muhammed)*, Mola Kitap, Konya 2012.

almaktadır. Ayrıca arka kapağa kitaptan bir pasaj eklenmiştir.⁶

Cüneyd Suavi tarafından yazılan *İki Cihan Güneşi Peygamberimiz* isimli kitap, Zafer Yayınları tarafından 2009 yılında basılmıştır. 5. Baskısını incelediğimiz kitap 645 sayfadan oluşmaktadır. Hem ön hem de arka kapakta kırmızı bir gül resmi kullanılmıştır. Ön kapakta kitap isminin altında görsel olarak Hz. Peygamber'in mührüne yer verilmiştir. Arka kapakta ise, kitabın niçin yazıldığını belirten bir tanıtım yazısı bulunmaktadır.⁷

Ümit Kesmez tarafından kaleme alınan *Efendimiz'in sallallahu aleyhi ve sellem Nurlu Hayatı* isimli kitap, Muştu yayınları tarafından 2013 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 320 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın arka kapağında önsözden alıntılar yer almaktadır. Kapak tasarımında koyu ve açık kahve tonlarına ağırlık verilerek, kapağın dört köşesi çiçek motifleriyle süslenmiştir. Kitap karton kapak içerisine, saman kâğıda basılmıştır.⁸

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)'in Hayatı isimli eser Özer Doğan tarafından kaleme alınmış ve Martı Yayıncılık tarafından 2007 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 295 sayfadan oluşmaktadır.⁹ Ön kapakta, arka planda büyük bir gül resmi bulunmaktadır. Hz. Peygamber'i yansıması sebebiyle kullanılan gül resmi standart hale gelmektedir bunun yerine konuya dikkat çekecek farklı bir motif seçilebilirdi. Gül resminin üzerinde ise kitap ismi yer almakta ve salâvat duası Arap harfleriyle verilmektedir. Arka kapakta Hz. Peygamber'in doğumunu anlatan bir pasaj bulunmaktadır.

Yılmaz Ercan tarafından yazılan *Muhammed Mustafa* isimli kitap, Şah-ı Merdan Yayınları tarafından 2012 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 169 sayfadan oluşmakta ve Ehl-i Beyt serisinin ilk kitabını oluşturmaktadır. Ön kapakta çöl kumları üzerinde ayak izlerine yer verilmiştir.¹⁰ Bu tasarımın kitaba bir ayrıcalık kattığını söyleyebiliriz. Arka kapakta ise, Şah Hatayi'nin Hz. Peygamber'le ilgili bir şiiri bulunmakta ve bu şiirin üst kısmında silüet şeklinde ayak izleri yer almaktadır.

⁶ Ömer Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, Özbek Yayınları, Şanlıurfa 2010.

⁷ Cüneyd Suavi, *İki Cihan Güneşi Peygamberimiz*, Zafer Yayınları, İstanbul 2009.

⁸ Ümit Kesmez, *Efendimiz'in sallallahu aleyhi ve sellem Nurlu Hayatı*, Muştu Yayınları, İstanbul 2013

⁹ Özer Doğan, *Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)'in Hayatı*, Martı Yayıncılık, İstanbul 2007.

¹⁰ Yılmaz Ercan, *Muhammed Mustafa*, Şah-ı Merdan Yayınları, İstanbul 2012.

1.2. Kitap Özetleri

a) Rauf Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 1-140, Motif Yayınları, İstanbul 2008.

Kitabın önsözünde yazar, Hz. Peygamber'in kıyamete kadar gelecek insanlar için örnek bir şahsiyet olduğuna, hayatının her yönünü kapsayan üstün bir ahlakla donatıldığına ve başkalarına tavsiye ettiği ahlaki ilkeleri hayatı boyunca uyguladığına değinmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in güzel sözlü olması ve insanlara değer vermesi gibi bazı ahlaki özelliklerinden örnekler vermektedir.

Peygamberimiz' in hayatını Mekke ve Medine Dönemi olarak iki bölümde ele alan kitapta, kronolojik bir anlatım göze çarpmaktadır. Birinci bölüm olan Mekke Dönemi, Efendimiz'in soy zinciriyle başlamakta ve hicrete kadar devam etmektedir (s. 11-76). Mekke dönemi olayları klasik siyer kitaplarında yer alan bilindik vakalardan meydana gelmektedir. Efendimiz'in soy zinciriyle başlayan olaylar, Abdülmuttalib'in adağı, Mekke ve Kâbe'nin yönetimi, Hz. Peygamber'in doğumu, sütanneye verilmesi ve burada geçen olaylar, gençlik dönemi, evlenmesi, ilk vahiy, Habeşistan'a hicret, Akabe Biatları'na kadar devam etmekte ve Medine'ye hicretle son bulmaktadır. Efendimiz'in Adnan'a kadar olan soy zinciri verildikten sonra, büyük dedesi Haşim'den başlayarak dedesi Abdülmuttalib, babaannesi ve babası hakkında bilgi sunulmaktadır. Amcalarının ve halalarının isimleri maddeler halinde sıralanarak, anne tarafından dedesi, anneannesi ve annesi hakkında da bilgi verilmektedir. Hz. Peygamber'in ailesinin ortak özelliği olarak hiç puta tapmamaları ve soylu bir aile oluşlarına dikkat çekilmiştir. Konular özet bilgilerle ifade edilmiştir.

İkinci bölüm olan Medine dönemi ise, "*Peygamber Şehri Medine*" konusuyla başlamakta ve Hz. Peygamber'in vefatıyla sona ermektedir (s. 77-143). Medine'ye gelen Hz. Peygamber'in ilk iş olarak bir mescit yapımına karar vermesi ve mescidin faaliyetlerine değinilmiştir. Ayrıca Medine dönemi olayları olarak, İslâm kardeşliği, ilk ezan, kıblenin değişmesi, oruç, zekât, kurban ve bayram namazları, gerdanlık olayı ve haccın farz kılınması konularında bilgiler sunulmakta ve savaşlara geniş yer ayrılmaktadır. Son olarak veda hutbesi, Hz. Peygamber'in hastalığı ve vefatı konuları hakkında bilgi verilmektedir.

b) Adil Akkoyunlu, *Son Nebi Hazreti Muhammed (sav)*, s. 11-328, Çıra Yayınları, İstanbul 2011.

Kitap dört bölümden ve "*Resul emanet bize*" başlıklı bir kısımdan oluşmaktadır Her bölüm kendi içinde alt başlıklara ayrılmaktadır. Kitabın amacını yazar, "insanların (hatta çoğu Müslümanların da) vahyi gerektiği kadar bilmediği ve Resulü yeterince tanımadığı kanaatindeyiz" sözüyle belirtmektedir. Ayrıca Efendimiz ve ashabın vahyi yaşayışını günümüze taşımak ve örnek alınmasını sağlamak da kitabın amaçları arasında yer almaktadır (s. 12).

Birinci bölüm "Giriş" (s. 11-39) başlığını taşımakta ve on bir başlık içermektedir. Başlarken konusuyla kitaba giriş yapan yazar, İslâm ve tarih, resullerin asli görevi, resullerin yanılması, seçilmiş bir insan, peygambere yakınlık, peygambere itaat gibi konulara yer vermektedir.

İkinci bölüm "Risâletten Önce" (s. 45-81) başlığını taşımakta ve fil olayıyla başlayıp Kâbe'nin tamiri ve hakemlik konusuyla bitmektedir. On yedi başlığın yer aldığı bu bölümde, son resulden önce sosyal manzara, Hz. Muhammed'in doğumu, çocukluğu, gençliği, evliliği, eşleri, çocukları hakkında bilgi verilmektedir.

Üçüncü bölüm olan "Mekke Dönemi" (s. 85-170), Hira konusuyla başlamakta ve bu konuda dağ, mağara ve vahiy hakkında bilgi verilmektedir. İlk Müslümanlar, açık davet, Habeşistan hicretleri, hüzün yılı, Tâif yolculuğu, Akabe Biatları, hicret ve manevi boyutu gibi konular, bölümde öne çıkan konular arasında yer almaktadır.

Dördüncü bölüm "Medine Dönemi" (s. 175- 317), kitabın ağırlık merkezini oluşturmaktadır. Medine İslam Devleti'nin kuruluşuyla başlayan olaylar, peygamberin mirası konusuyla sona ermektedir. Bu bölümde Medine'de ilk yapılan işler hakkında bilgi sunulmaktadır. Örneğin mescit, ezan, suffe, kardeşlik, Medine devleti anayasası gibi. Ayrıca Hz. Peygamber'in savaşları, Hudeybiye Antlaşması, elçiler yılı, veda haccı, Hz. Peygamber'in hastalanışı ve Hz. Ebû Bekir dönemi hakkında bilgi verilmektedir.

"Resul emanet bize" kısmında (s. 322-326) yazar, üç başlık altında, Hz. Peygamber'i örnek alarak, Kur'ân ve sünnete uymanın önemine değinmektedir.

c) Mehmet Doğru- Şerif Benekçi, *Peygamber Efendimiz'in Hayatı (Siyer-i Nebi)*, s.15-

336, Damla Yayınevi, 6. baskı, İstanbul 2011.

Önsözde, İslam dininin iki kaynağı olarak Kur'ân ve sünnete işaret eden yazar, sünneti iyi anlamak için de Peygamberimizi iyi tanımaya ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Efendimiz'e karşı görevlerimiz olduğu ve bu görevleri hakkıyla yapmak için O'nu iyi tanımanın gereği ifade edilerek, kitabın yazılma amacı dile getirilmektedir.

Kitap altı bölümden oluşmaktadır.

1. "İslam'dan Önce Arabistan Yarımadası ve Cahiliye Devri" başlıklı bölümde Arabistan'ın coğrafi yapısı, siyasi, dini hayatı, sosyal ve ekonomik hayatı, kültürel durum, Mekke ve Kâbe'nin idaresi hakkında bilgi verilmektedir (s. 17-37).
2. "Hazreti Muhammed (s.a.v)' in Peygamberlikten Önceki Hayatı" başlığı altında, siyer ilmi hakkında kısa bilgi verilerek, Efendimiz'in soyu ve doğumu, çocukluk ve gençlik yılları, evlilik safhası gibi konularda bilgiler sunulmaktadır (s. 39-56).
3. "Hazreti Muhammed'in Peygamberliğinin İlk Yılları" bölümünde, ilk vahyin gelişile başlayan olaylar, İslam'a davet ve ilk Müslümanlar, müşriklerin kötülükleri konularıyla devam etmektedir. Ayrıca Habeşistan'a yapılan hicretler, miraç olayı, Akabe Biatları hakkında da bilgi verilmektedir (s. 57-108).
4. "Medine Devri - Hicret ve Medine Devrinin İlk Yılı" bölümünde, hicreti hazırlayan sebepler ve önemi, Medine'ye hicret esnasında meydana gelen olaylar, Medine'nin siyasi durumu ve sosyal hayatı, Medine'de yapılan ilk işler, ilk seriyyeler konularında bilgi sunulmaktadır.
5. "Hicretin İkinci - Yedinci Yılı Önemli Olayları" bölümünde, cihada izin verilmesi, ilk gazalar, kıblenin değişmesi gibi hicretin ikinci yılı olaylarından başlanarak, kronolojik bir anlatımla hicretin yedinci yılı olaylarına kadar, Kaza Umresi'ne kadar bilgi verilmektedir (s. 109-234).
6. "Hicretin Sekizinci - On Birinci Yılı Önemli Olayları" bölümünde, hicretin sekizinci yılında Mûte Savaşı'yla başlayan olaylar, yine kronolojik bir anlatımla, hicretin on birinci yılında meydana gelen olaylara kadar devam etmektedir. Hz. Peygamber'in hastalanması ve irtihali, Hz. Ebû Bekir'in halife seçilmesi, Hz.

Peygamber'in terekesi ve yüksek ahlaki konularıyla kitap sona ermektedir (s. 235-312).

Kitap sonuna indeks ve kaynakça eklenmiştir (s. 313-336).

d) Said Alpsy, *Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü*, 134 sayfa, Gelenek Yayınları, İstanbul 2007.

Peygamber Efendimiz'in hayatından önemli görülen otuz olayın, kronolojik bir sıra takip edilmesiyle oluşturulmuş bir kitaptır. Kitap Mehmet Akif Ersoy'un "Yine Böyle Bir Gece" adlı şiiriyle başlayıp "Son Gün" bölümüyle bitirilmiştir. Kitabı Hz. Peygamber'in hayatının özeti olarak düşünmek de mümkün.

Kitabın önsözünde yazar, Hz. Muhammed'in Hayatı'ndan kırk önemli günü anlattığını belirterek, mucize kavramına geçmektedir. Mucize hakkında bilgi verilerek, mucizenin olabilirliği ifade edilmektedir. Sonra mucizenin hikmetine geçilerek, Hz. Peygamber'in iki boyutuna işaret edilmektedir: bir insan ve bir peygamber olarak (s. 4). Kitap, Mehmet Akif Ersoy'un "Yine Böyle Bir Gece" adlı şiirini ve Mevlid'i de sayarsak toplam 30 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde Mehmet Akif Ersoy'un "Yine Böyle Bir Gece" adlı şiiri ile kitaba giriş yapılmıştır (s. 5).

İkinci bölüm "Doğum Gecesi", burada Hz. Peygamber'in doğumu esnasında meydana gelen mucizelere örnekler verilmiştir. Bunlar hem Hz. Âmine'nin şahit olduğu mucizeler hem de o esnada dünya'nın çeşitli yerlerinde yaşanan mucizelerdir (s. 6-13).

Üçüncü bölüm "Mevlid'de O Gece" başlığıyla, Mevlid'den bir alıntı yapılmıştır (s. 13-14).

Dördüncü bölüm "Süt Anneye Verildiği Gün", Hz. Peygamber'in sütanneye verilmesi ve sütannenin evinde yaşanan olaylar hakkında bilgi verilmektedir (s. 15-17).

Beşinci bölüm "Annenin Öldüğü Gün", Hz. Peygamber'in Medine'ye babasının mezarını ve dayılarını ziyareti, burada yüzmeyi öğrenmesi, iki Yahudi tarafından incelenmesi ve Yahudilerin önemli bilgileri dayılarıyla paylaşması ve bunun üzerine Hz. Âmine'nin hazırlanıp Mekke'ye yola çıkması ve yolda vefatı ele alınmıştır (s. 18-

21).

Altıncı bölüm "Bahira'nın Yanında", Rahip Bahira'nın Şam seyahati sırasında Hz. Muhammed'le ilgili bazı önemli bilgiler edinip bu bilgileri amcasıyla paylaşması dile getirilmiştir (s. 22-24).

Yedinci bölüm "Erdemliler Birliği= Hılfu'l- Fudûl", ticarete haksızlığa uğrayan bir bedevinin feryadına koşan vicdanlı Mekkelilerin Hılfu'l-Fudûl adında bir birlik kurmaları ve Hz. Peygamber'in de bu birliğe katılması anlatılmaktadır (s. 25-27).

Sekizinci bölüm "Hz. Hatice İle Evlendiği Gün", Hz. Peygamber'in Hz. Hatice ile evliliği ele alınmaktadır (s. 28-29).

Dokuzuncu bölüm "Zeyd Benim Kölemdi Artık Oğlumdur", Zeyd b. Harise'nin köle olarak Hz. Hatice tarafından satın alınması ve Hz. Hatice tarafından Hz. Peygamber'e hediye edilmesinin ardından, Hz. Peygamber'in Zeyd'i evlatlık edinmesi hakkında bilgi verilmektedir (s. 30-31).

Onuncu bölüm "Güvenilir Muhammed, Hakem Muhammed", Hz. Peygamber otuz beş yaşındayken Kâbe'nin yeniden tamir edilmesinden sonra Hacer-i Esved'in yerine kimin koyacağı hususunda çıkan tartışmada hakem oluşu ele alınmaktadır (s. 32-35).

On birinci bölüm "Vahiy Gecesi", Hz. Peygamber'e ilk vahyin gelişi hakkında bilgi sunulmaktadır (s. 35-38).

On ikinci bölüm "İslam'a Ebû Bekir Bereketi", Hz. Ebû Bekir'in İslâm'a girişi anlatılmaktadır (s. 39-41).

On üçüncü bölüm "Ey Örtünen! Kalk Uyar!", Hz. Peygamber'in İslâm'ı açıktan davete başlaması konusunda bilgi verilmektedir (s. 42-43).

On dördüncü bölüm "Çile Günleri", Mekkeli müşriklerin Müslümanlara yaptıkları işkenceler örneklerle aktarılmaktadır (s. 44-47).

On beşinci bölüm "Vefa İster", Mekkeli müşriklerin Ebû Talib'e gelerek Hz. Peygamber'in dine daveti bırakmasıyla ilgili çeşitli teklifler sunmaları ve bu teklifleri Ebû Talib'in Hz. Peygamber'e bildirmesiyle Hz. Peygamber'in İslâm davasından vazgeçmeyeceğini ifade etmesi ele alınmaktadır (s. 48-49).

On altıncı bölüm "Kâbe'de Üç Kaçak", Kureyş'in önde gelen isimlerinden Ebû Süfyan, Ebû Cehil ve Ahnes b. Şureyk'in geceleri Kâbe'de Kur'ân okuyan Hz. Peygamber'i dinlemeleri konusunda bilgi verilmektedir (s. 50-51).

On yedinci bölüm "Ömer'in Doğum Günü", Hz. Ömer'in İslâm'a girişi hakkında bilgi sunulmaktadır (s. 52-55).

On sekizinci bölüm "Hüzün Yılı", Hz. Hatice ve Ebû Talib'in vefatlarına yer verilmektedir (s. 56-57).

On dokuzuncu bölüm "Taif Günü", Hz. Peygamber'in İslâm'a davet için Tâif'e gitmesi ve burada karşılaştığı olaylar ele alınmaktadır (s. 58-62).

Yirminci bölüm "Miraç Gecesi", Hz. Peygamber'in miraca yükselmesi ve sonrasında yaşanan olaylar hakkında bilgi verilmektedir (s. 63-70).

Yirmi birinci bölüm "Akabe'de Bir Gece", Akabe Biatları hakkında bilgi verilmektedir (s. 71-75).

Yirmi ikinci bölüm "Hicret Günleri", Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye olan hicreti ve bu esnada meydana gelen olaylar anlatılmaktadır (s. 76-89).

Yirmi üçüncü bölüm "Eyyüb Sultan'ın Evinde", Hz. Peygamber'in Mescid-i Nebî'nin inşası tamamlanana kadar Ebû Eyyüb'ün evinde kalması hakkında bilgi verilmektedir (s. 90).

Yirmi dördüncü bölüm "Mescid'in İnşası", Mescid-i Nebî'nin inşası ve Hz. Peygamber'in inşa faaliyetine katkısı ele alınmaktadır (s. 91).

Yirmi beşinci bölüm "Selam Oğlu Abdullah'ın Günü", Yahudi âlimlerden biri olan Abdullah b. Selam'ın İslâm'a girişi anlatılmaktadır (s. 92).

Yirmi altıncı bölüm "Bedir, Ey Bedir...", Bedir Savaşı hakkında detaylı bilgi verilmektedir (s. 93-111).

Yirmi yedinci bölüm "Uhud Günü", Uhud Savaşında yaşananlar hakkında çeşitli örnek olaylarla bilgi sunulmaktadır (s. 112-125).

Yirmi sekizinci bölüm "Fetih Günü", Mekke'nin Fethi ve bu esnada meydana gelen

olaylara değinilmektedir (s. 126-130).

Yirmi dokuzuncu bölüm "Huneyn Günü", Huneyn Savaşı çeşitli örneklerle anlatılmaktadır (s. 131-133).

Otuzuncu bölüm "Son Gün", Hz. Peygamber'in vefatı hakkında bilgi verilmektedir (s. 134-138).

e) Eda Bildek, *Aşkın Peygamberi (Hz. Muhammed)*, 321 sayfa, Mola Kitap, Konya 2012.

"*Kalp ve Cümle Arasında Kurtuluş Arayışı*" konusuyla başlayan kitap kronolojik bir sıra takip etmekte ve Hz. Peygamber'in vefatıyla sona ermektedir.

Yazar öncelikle varlığın anlamını sorgulamakta ve cevabın Efendimiz'de olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca yazar Hz. Peygamber'i tanıma çabasına girmekte ve konuya Nur-u Muhammedi ile devam etmektedir. Yaratılış sebebimiz olarak Hz. Peygamber'e dikkat çeken yazar, her konuda peygamber aşkına vurgu yapmaktadır. Buradan hareketle Hz. Âdem ve Hz. İbrahim kıssaları, Hz. Peygamber'in Hz. Âdem'den babası Abdullah'a kadar olan soyu hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in doğumu, sütanne, dede ve amca yanındaki olaylar, Hz. Hatice ile evlenmesi, ilk vahyin gelişi konularına değinilmektedir. Ardından ilk Müslümanlar hakkında genişçe bilgi verilmekte ve Efendimiz'in müşriklerle mücadelesine örnekler sunulmaktadır.

Medine dönemi olayları ise birkaç başlık altında toplanmaktadır: Muhacir ve Ensar arasındaki kardeşliğe ve ezan konusuna kısaca değinilerek, Hz. Peygamber'in savaşları hakkında bilgi verilmektedir. Bu konuda Bedir, Uhud, Beni Kaynuka, Süveyk, Hendek Savaşları, Mekke'nin Fethi ve Tebuk Seferi öne çıkmaktadır. Veda Haccı ve Hz. Peygamber'in vefatı konularıyla kitap sona ermektedir.

f) Ömer Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, 247 sayfa, Özbek Yayınları, Şanlıurfa 2010.

Hz. Peygamber'in hayatını roman tarzında ele alan kitapta olaylar, Emre adlı liseli bir gençle mahalle imamı Bilal Hoca arasında geçmektedir. Emre'nin ailesi umreye gitmeye karar verince, Emre Hz. Peygamber hakkında bilgi sahibi olmak ister, bu nedenle belli vakitlerde Bilal Hoca'ya gidip onun Hz. Peygamber'le ilgili sohbetlerini dinler. Emre günlük tutmakta, hocasından öğrendiği bilgileri ve Efendimiz'e duyduğu özlemi

günlüğünde dile getirmektedir. Şair bir kişiliği olan Emre, zaman zaman Hz. Peygamber'le ilgili şiirler de yazmaktadır.

Cahiliye dönemiyle başlayan konular kutlu bir doğum başlığıyla devam etmekte, ardından Abdulmuttalib'in adağından, arrâfe bir kadına gidiş, develer karşılığında Abdullah'ın kurtuluşu, fil olayı, Peygamberimizin doğumu ve doğum gecesi mucizelerine yer verilmektedir. Abdulmuttalib'in Efendimiz'e ad koyması, sütanneye verilmesi, sütanne yanındaki mucizevî olaylar, Hz. Âmine'nin Medine'yi ziyareti ve vefatı da ele alınan konular arasındadır.

Abdulmuttalib'in vefat etmeden önce Hz. Peygamber'i Ebû Talib'e emanet etmesi, Bahira ve Nastura olayları, Meysere'nin seyahat boyunca mucizelere şahit olduğu, ancak bunları Efendimiz'e bildirmeyip, Hz. Hatice'ye söylemesi, Hz. Hatice'nin Varaka'ya gidişi, Hz. Peygamber'in Hz. Hatice ile evliliği ve ilk vahiy konularında bilgi verilmekte, Fetret-i vahiyden hicret olayına kadar kronolojik olarak konular devam etmektedir.

Medine devri olaylarında ise, mescidin yapılması ve seriyyelerin gönderilmesi, Müslümanlar arasında kardeşlik anlaşması, Yahudilerle anlaşma, Hz. Peygamber'in katıldığı savaşlar, Bi'ri maûne faciası, Yahudi kabililerle savaş, Hudeybiye Antlaşması, elçiler senesi, veda haccı ve Hz. Peygamber'in vefatı konularına değinilmektedir.

g) Cüneyd Suavi, *İki Cihan Güneşi Peygamberimiz*, 645 sayfa, Zafer Yayınları, 5. baskı, İstanbul 2009.

Kitap dört bölümden oluşmakta ve her bölüm kendi içinde alt başlıklara ayrılmaktadır. Birinci bölüm “Ondan Öncesi” başlığını taşımakta ve üç kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde zezemin tekrar çıkarılışı, fil olayı ve Abdullah'ın vefatı konuları ele alınmaktadır (s. 18-27).

İkinci bölüm “Çocukluk Dönemi” başlığını taşımakta ve sekiz kısımdan oluşmaktadır. Hz. Peygamber'in dünyaya gelişinden sütanneye verilmesi, Hz. Âmine'nin vefatından Rahip Bahira olayına kadarki konular hakkında bilgi verilmektedir (s. 27-69).

Üçüncü bölüm “Gençlik Dönemi” başlığını taşımakta ve altı kısımdan oluşmaktadır. Hz. Peygamber'in Yemen yolculuğundan başlayıp, Hz. Hatice ile evliliğine, oradan

Kâbe hakemliğine kadar meydana gelen olaylar hakkında bilgi sunulmaktadır (s. 73-91).

Dördüncü bölüm “Peygamberlik Dönemi” başlığını taşımakta ve doksan dört kısımdan oluşmaktadır. İlk vahiyle başlayan olaylar kronolojik bir anlatımla Hz. Peygamber’in vefatına kadar devam etmektedir (s. 95-640).

Kitap sonuna, dördüncü bölümden ayrı olarak, Asr-ı Saadetteki önemli olayların miladî yıllara göre kronolojisi eklenmiştir (s. 641-644).

Kitap kaynakça ile sona ermektedir (s. 645).

ğ) Ümit Kesmez, *Efendimiz’in sallallahu aleyhi ve sellem Nurlu Hayatı*, 320 sayfa, Muştu Yayınları, İstanbul 2013.

Efendimiz’i sevmek için tanımanın gereğine vurgu yapan yazar, eserini Hz. Peygamber’i anlamaya ve anlatmaya yönelik yazdığını belirtmektedir.

Peygamber Efendimiz’in hayat kronolojisi ile başlayan eserde (s. 4-8), Hz. Peygamber’in Hz. İbrahim’e kadar olan soyu, fil olayı ve doğumu hakkında kısaca bilgi verilmektedir. Ardından Efendimiz’in sütanne, anne, dede ve amcasının yanında geçen günlerine değinilmekte, Hz Hatice ile evliliği, ilk vahiy, tebliğ dönemi, Tâif yolculuğu, Akabe Biatları ve hicret gibi Mekke dönemi olaylarıyla konu devam etmektedir.

Efendimiz’in Medine’ye gelişi ve ilk icraatlarına dikkat çeken yazar, Bedir Savaşı’ndan başlayarak Uhud, Hendek, Hayber ve Mûte Savaşları ve Mekke’nin Fethi hakkında bilgi vermektedir. Devamında Elçiler yılı, Tebük Seferi ve Veda Haccı’yla ilgili bilgi sunulmakta ve kitap Efendimiz’in vefatı ile sona ermektedir.

h) Özer Doğan, *Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)’in Hayatı*, s. 13-295, Martı Yayıncılık, İstanbul 2007.

Kitabın giriş kısmında yazar, Hz. Peygamber’in hayatını iki ana başlık altında incelediğini ifade etmektedir; Peygamberlikten önceki hayatı ve Peygamberlik devri. Hz. Peygamber’in Peygamberlikten önceki hayatı üç başlık altında incelenmektedir; çocukluk devresi, gençlik çağı ve evlilik dönemi olarak. Peygamberlik devri ise, Mekke devri ve Medine devri olarak ele alınmıştır. Kitaba ilk olarak, İslamiyet’ten önce Arabistan’ın durumuyla başlanmış, Mekke ve Kâbe konusuyla devam edilmiştir.

Böylece birinci bölüm diyebileceğimiz peygamberlikten önceki hayatı, beş kısımda ele alınmıştır. Daha sonra çocukluk dönemine geçilmiştir.

İslamiyet'ten önce Arabistan'ın durumu kısmında, Arabistan'ın siyasi, dinî, sosyal ve iktisadî durumu, dil ve edebiyat, cahiliye devri konularında bilgi verilmiştir (s. 13-18).

Mekke ve Kâbe kısmında, Mekke ve Kâbe ile ilgili özel vazifeler, zezem suyu, Mekke şehrinin kurulması, Abdulmuttalib ve zezem kuyusunun bulunması, fil vakası konuları ele alınmaktadır (s. 18-26).

Peygamberlikten önceki hayatı bölümünde; çocukluk devresi, gençlik çağı ve evlilik dönemi hakkında bilgi verilmiştir (s. 27-41).

Peygamberlik devri Mekke dönemi, dört ana başlık içermektedir. Bunlar; “Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu”, “Mekke Müşriklerinin Müslümanlara Karşı Davranışları”, “Kabileleri İslâm'a Davet”, “Medine'ye Hicret” olarak sıralanmaktadır (s. 47-107).

Peygamberlik devri Medine Dönemi ise, hicri yılları esas alan bir anlatımla sunulmuştur. Bu sebeple on bir kısımdan oluşmaktadır. Bu bölümde, içindekiler kısmında numaralandırma yapılmıştır (s. 107-293).

294-295 sayfaları arasında yararlanılan kaynaklar verilmektedir.

1) Yılmaz Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 11-169, Şah-ı Merdan Yayınları, İstanbul 2012.

“*Miraç'taki Muhammed: O Bizim Padişahımız*” başlığıyla, Alevilik-Bektaşilik'te Hz. Peygamber'in önemine ve Efendimiz'e duyulan sevgiye dikkat çekilerek kitaba giriş yapılmaktadır. Devamında konu Hz. Peygamber'in bazı ahlaki özellikleri, fiziki yapısı ve Ehl-i Beyt sevgisini anlatan kısımlarla devam etmektedir. Arabistan'daki ahlaki durum hakkında bilgi verilerek, Hz. Peygamber'in doğumu, doğum gecesi mucizeleri ele alınmaktadır. Sütanne yanındaki olaylar, Abdulmuttalib'in Hz. Peygamber'e olan sevgisi, Ebû Talib'in yanında çocukluk ve gençlik yılları, Hz. Hatice ile evliliği konularına değinilmektedir.

Mekke Dönemi olaylarında ayrıca ilk vahiy, Habeşistan hicretleri, Akabe Biatları ve

hicret konuları hakkında da bilgi verilmektedir.

Medine Döneminde ise, Muhacir-Ensar kardeşliği ve Mescid-i Nebî'nin inşası, Bedir, Uhud, Hendek Savaşları, Hudeybiye Anlaşması, Elçiler yılı, Hayber'in ve Mekke'nin fethi olaylarına yer verilmiştir.

Veda Haccı ve Hz. Peygamber'in vefatıyla kitap sona ermektedir.

1.3. Dil ve Anlatım Özellikleri

1.3.1. Yazım Yanlışları

İncelediğimiz kitaplarda bazı kelimelerin imlâsında ve noktalama işaretlerinde yanlışlık yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin *Ebû Bekir*,¹¹ ve *Ebû Talib*,¹² kelimelerinde ayraç işaretinin yukarıda olması gerekirken aşağıda verilmesi yazım yanlışı örneklerindedir. Bu kelimelerin doğru yazımının “Ebû Bekir’in” ve “Ebû Talib’te” şeklinde olması gerekirdi. Başka bir yazım yanlışı da *Fatırna* ve *Muharnmed* isimlerinde yapılmıştır.¹³ Burada “m” harfi yerine “r ve n” harfleri yan yana yazılmaktadır ve bu durum tekrarlanmaktadır. Her kitapta görülebilecek bu yanlışları baskı hatası olarak değerlendirmek mümkündür.

Ancak kitaplarda şahıs isimlerinin yanı sıra, yer ve kabile isimlerine de dikkat edilmediği ve yanlış yazıldığı görülmektedir. Okura siyer bilgisini doğru aktarma bakımından bu konuya dikkat edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

İlk Müslümanlardan olan Saîd b. Zeyd’in¹⁴ ismi *Sa’d b. Zeyd* olarak,¹⁵ yine ilk Müslümanlardan Talha b. Ubeydullah¹⁶ yerine *Talha ibn-i Abdullah* yazılması,¹⁷ ayrıca Sa’d b. Ebû Vakkâs¹⁸ yerine *S’da*¹⁹ veya *Saad*²⁰ yazılması, Abdurrahman b. Avf²¹ yerine *Abrurrahman*²² yazılması bu yanlışlar arasında yer almaktadır. Bedir Savaşı’nda

¹¹ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 54.

¹² Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 40, 63.

¹³ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 105, 222.

¹⁴ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, yayına haz. Muhammed Hamidullah, Düşün Yayınları, İstanbul, 2012, s. 202.

¹⁵ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 51.

¹⁶ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 200.

¹⁷ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 140.

¹⁸ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 200.

¹⁹ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 51.

²⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 140.

²¹ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 200.

²² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 140.

müşrik saflarında yer alan Âmir b. Hadramî²³ yerine *Ladramî*,²⁴ Uhud Savaşı'nda Müslüman okçuların komutanı olan Abdullah b. Cübeyr'in²⁵ ismi de *Abdullah b. Zübeyr*²⁶ olarak yanlış yazılmaktadır.

Şahıs isimlerinde yapılan yanlışlar özellikle önem arz etmektedir. Çünkü Saîd b. Zeyd yerine yazılan *Sa'd b. Zeyd*²⁷ isminde başka bir sahabe vardır. Olayı yapan isim Saîd b. Zeyd iken *Sa'd b. Zeyd'in* söylenmesi yanlış bilgiye sebep olmaktadır. Yine Abdullah b. Cübeyr yerine yazılan *Abdullah b. Zübeyr*²⁸ adlı başka bir sahabenin olması, yazım yanlışının okuru yanlış bilgilendirmeye yönelttiğini göstermektedir.

Benî Kurayza Gazası'nda Yahudi lider Huyey b. Ahtab'ın²⁹ ismi *Huyye* olarak,³⁰ Huneyn Savaşı'na katılan Mekkeli müşriklerden Saffan b. Ümeyye³¹ yerine *Uyeyne*,³² Mute Savaşı komutanlarından Abdullah b. Revâha'nın³³ adı *İbn-i Revahi*³⁴ ve Habeş kralı Necâşî Ashame'nin³⁵ de *Adhame*³⁶ olarak yazılmaları bu örnekler arasında yer almaktadır.

Bedir Savaşı öncesi Ebû Süfyân tarafından Mekke'ye gönderilen Damdam³⁷ isimli habercinin adı *Zamzam*,³⁸ Hz. Peygamber'in hanımlarından Mâriye'nin³⁹ ismi *Marya*,⁴⁰ Bedir Savaşı'na atıyla katılan sahabe Mikdâd b. Esved⁴¹ de *Mikad*⁴² olarak yazılmıştır. Ayrıca Zû Emer Gazvesi'nde Hz. Peygamber'i öldürmek isteyen Dü'sûr b. Hâris'in⁴³ adı da *Dasur b. Haris*⁴⁴ olarak yer almaktadır.

²³ İbn-i Hişâm, Ebû Muhammed Abdülmelik, (218/833), *İslâm Tarihi*, trc: Hasan Ege, Kahraman Yayınları, İstanbul 2006, II, 359.

²⁴ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 86.

²⁵ el-Vâkidî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, İlk Harf Yayınevi, I, Tercüme: Musa K. Yılmaz, 271.

²⁶ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 93, 95.

²⁷ Sa'd b. Zeyd ile ilgili olarak bk. Tevfik Fehd, "Menât", *DİA*, XXIX, 121-122.

²⁸ Hakkı Dursun Yıldız, "Abdullah b. Zübeyr b. Avvâm", *DİA*, I, 145-146.

²⁹ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 307.

³⁰ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 199.

³¹ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, III, 180.

³² Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 256.

³³ Sargon Erdem, Hulusi Kılıç, "Abdullah b. Revâha", *DİA*, I, 129-130.

³⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 267.

³⁵ Levent Öztürk, "Necâşî Ashame", *DİA*, XXXII, 476-477.

³⁶ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 83.

³⁷ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, I, 74-75.

³⁸ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 119.

³⁹ Aynur Uraler, "Mâriye", *DİA*, XXVIII, 63-64.

⁴⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 111, 282.

⁴¹ Mustafa Ertürk, Mikdâd b. Esved (bk. Mikdâd b. Amr), *DİA*, XXX, 49-50.

⁴² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 250.

⁴³ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, I, 247.

⁴⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 256.

Yer ve kabile isimlerinde yapılan yanlışlar arasında ise; Kureyş Kabilesi⁴⁵ yerine *Kurş*,⁴⁶ Hz. Peygamber'in kabilesi olan Hâşimoğulları Kabilesi⁴⁷ yerine *Hişamoğulları*,⁴⁸ Merrüzzahrân bölgesi⁴⁹ *Merrüzzehra*⁵⁰ olarak, Fezâreoğulları Kabilesi⁵¹ yerine *Ferâzeoğulları*,⁵² Veda Hutbesinin okunduğu yer olarak Arafat Dağı⁵³ yerine *Araf* kullanılması,⁵⁴ Tihâme Vadisi⁵⁵ yerine *Tihâne*,⁵⁶ Ninova⁵⁷ yerine *Nivana*⁵⁸ yazılması sayılabilir.⁵⁹

Kronolojik eserlerde şahıs ve yer isimlerinde hata yapılmasının sebebi yazarların kaynak kullanımlarında ve alan bilgilerindeki yetersizliği öne çıkarmaktadır.

Şahıs ve yer isimlerinin yazımına dikkat edilmemesi ve bu konuya yeterince özen gösterilmemesi okuru yanlış bilgilendirmeye yönelttiği gibi, siyer kitaplarına olan güvenin sarsılmasına da neden olabilmektedir. Özellikle eserlerinin önsözünde yazarların, eserlerini Hz. Peygamber'in hayatı hakkında okuru bilgilendirmek ve bu konuda faydalı olmak için yazdıklarını belirtmelerine rağmen bu yanlışların yapılması dikkat çekicidir.

1.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler

Yazarların daha çok konulardan ders çıkarmaları ve günümüz Müslümanlarına ders verme amacına yönelik gayretlerinin okuyucunun konu bütünlüğünü takibi noktasında sıkıntılara yol açtığını düşünmek mümkündür.

Siyere dair bazı konularda yazarların, günümüzle bağlantı kurarak yorumlarda bulunmaları konu akışını bozmaktadır. Günümüz Müslümanlarını bilgilendirmek

⁴⁵ Casim Avcı, "Kureyş (Benî Kureyş)", *DİA*, XXVI, 442-444.

⁴⁶ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 120.

⁴⁷ Muhammed Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, çev. Salih Tuğ, İrfan Yayıncılık, İstanbul 2001, I, 27.

⁴⁸ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 115.

⁴⁹ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, III, 36.

⁵⁰ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 122.

⁵¹ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 247.

⁵² Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 194.

⁵³ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 273.

⁵⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 299.

⁵⁵ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, III, 24.

⁵⁶ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 291.

⁵⁷ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 487.

⁵⁸ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 218.

⁵⁹ Yazım yanlışları konusunda Said Alpsöy'un *Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Gününü* adlı eserinde hemen hemen hiç yanlış yapmadığını söyleyebiliriz. Bu durum yazarın daha dikkatli olduğunu göstermektedir.

maksadıyla bu kısımların uzun tutulması okuru Hz. Peygamber'in hayatından uzaklaştırmaktadır. Örneğin; Kâbe'nin tamiri ve hakemlik konusunda, müşriklerin Kâbe'yi tavaf ederken el çırpmaları olayı, günümüz Müslümanlarının çeşitli durumlarda el çırpmalarıyla bağlantı kurularak sunulmaktadır.⁶⁰ Mûte Savaşı'nda Bizans ordusunun askeri üstünlüğüne rağmen, İslam ordusunun ümitsizliğe kapılmadan cesaretle savaşması, günümüz Müslümanlarının her türlü düşman karşısında kendini savunmak için çalışmasının önemiyle bağlantı kurularak aktarılmaktadır.⁶¹

Bazen de yazarların bir konunun farklı yönlerine kitaplarda daha fazla yer ayırmaları anlatımın bozulmasına sebep olmaktadır. Mesela İlk Müslümanlar konusunun ele alındığı kısımda Hz. Ali'nin Müslüman oluşu özet olarak verilirken, bu başlıkla alakası bulunmayan halifeliği ve şemali gibi konulara dört sayfa yer ayrılmaktadır.⁶² Aynı müellif eserinin bir başka yerinde İfk Olayı'yla ilgili çok az bilgi verirken, bu konunun ardından beş sayfa iftira konusunda bilgi sunmaktadır.⁶³ Mûte Harbi'nde Hâlid b. Velîd'in uyguladığı savaş taktiklerinden önce harp hukukuyla ilgili bazı açıklamalarda bulunulması konu akışını bozmaktadır.⁶⁴

Konu akışını bozan durumlardan biri de, bazen konudan tamamen uzaklaşılarak farklı bir konuda bilgi ve yoruma yer verilmesidir. Çile döneminde müşriklerin, ilk Müslümanlara yaptıkları eziyet ve işkencelere örnekler verilmesi beklenirken, hak-batıl mücadelesi ve Hâbil-Kâbil bahsine değinilmektedir.⁶⁵

Zaman zaman konular arasında farklı bir konu dâhil edilerek, birbiriyle bağlantılı iki konunun akışı bozulmaktadır. Örneğin; Müreysî Gazâsı'nda Resûl-i Ekrem'in Hâris'in kızı Cüveyriye ile evlenmesi, münafıkların ensarla muhacirlerin arasına fitne sokmak istemeleri, teyemmümün farz kılınması ve İfk Hadisesi gibi dört önemli olay sıralanmakta ancak ilk iki olaydan sonra konuların arasına Hudeybiye Antlaşması girmekte ve diğer iki olay sonraya bırakılarak konu akışı bozulmaktadır.⁶⁶ Her ne kadar yazar, son iki olayı özelliklerinden dolayı, ileride ayrıca ele alacağını belirtse de, bu olayların ne gibi özelliklerinin olduğuna dair bir açıklamada bulunmaması konu

⁶⁰ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 80

⁶¹ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 203.

⁶² Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 96-99.

⁶³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 258-262.

⁶⁴ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 207-208.

⁶⁵ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 109-111.

⁶⁶ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 206.

bütünlüğünü bozmaktadır.

İlk vahiyden sonra “*kulluk mu krallık mı*” parçasının verilmesi⁶⁷ ve ardından vahiy geliş şekillerine geçilmesi, hicret konusunda ise Hz. Peygamber’in şemali, hal ve hareketleri gibi konulara 12 sayfa yer ayrılması kanaatimizce konu akışını bozmaktadır.⁶⁸ İfk Hadisesi’nde “*toprak onu istemez*” başlığı altında, konuyla alakasız bir metnin anlatıma dâhil edilmesi,⁶⁹ Müslümanlara savaş için izin verilmesi bahsinde üç sayfa boyunca Hz. Peygamber’in gelecekle ilgili verdiği haberlerden örnekler verilmesi,⁷⁰ hicret olayından elçiler yılına geçilmesi ve bu konuda Bizans’tan örnekler verilmesi⁷¹ de konu akışını bozan örnekler arasında yer almaktadır.

1.3.3. Literatüre Uymayan İfadeler

Alana yabancı yazarların siyere uygun dil kullanımına dikkat etmedikleri ve özellikle günümüz anlatımını siyere uyguladıkları görülmektedir. Bu durum hem siyer ilmine uygun düşmemekte hem de dönemi yansıtmamaktadır.

Fil Olayı’nda ebâbîl kuşlarının attıkları taşlar için, “gök bütün öfkesiyle Ebrehe’nin ordusuna *mermiler* yağdırıyordu.” ifadesinde günümüzle bağlantı kurularak taş yerine mermi kelimesi kullanılmıştır.⁷²

Doğum gecesi mucizeleri arasında yer alan Kâbe’deki putların yüz üstü yere düşmeleri “Kâbe’deki tüm putlar yüz üstü *yerleri öptü.*” şeklinde belirtilmektedir.⁷³ Cümle daha uygun ifade edilebilirdi.

Hiz. Peygamber’in sütanesi Halime’nin köyündeki kıtlığı ifade için “kabile bir kıtlık denizinde çırpınırken Halime Hatun’un evi ve otağı *tulsımlarla* dolu...”⁷⁴ sözüne yer verilmesi, zihinlerde Hiz. Peygamber’in sihirle bütünleştirilmesine neden olabilir. Bunun yerine rahmet kelimesi kullanılabilirdi.

Müşriklerin Hiz. Peygamber’den tebliğ vazifesini bırakmasını istemeleri, buna karşılık Hiz. Peygamber’in de onlardan Kelime-i Tevhid’i söylemelerini istemesini konu alan bir

⁶⁷ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 104-111.

⁶⁸ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 227-239.

⁶⁹ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 290.

⁷⁰ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 292.

⁷¹ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 225-238.

⁷² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 54.

⁷³ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 65.

⁷⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 73

olay, yazar tarafından “*Sihirli cümle*”⁷⁵ başlığıyla sunulmaktadır. Bu kullanım her ne kadar zararsız gibi gözükse de, İlahi Tebliğ’in ilk yıllarında Hz. Peygamber’in müşrikler tarafından “*sihirbaz*” olarak adlandırılması sebebiyle uygun bir kullanım değildir. Hz. Peygamber’in hayatını kaleme alan yazarların, bu konulara özellikle dikkat etmeleri gerekmektedir.

İlk Müslümanların Erkam b. Ebi’l-Erkam’ın evinde toplanmalarıyla ilgili olarak “artık iman kadrosunun da başını sokacağı bir *karargâhı* bulunuyordu...”⁷⁶ ifadesi siyer anlatımına uygun düşmeyen ifadelerdendir. Mekke dönemi boyunca Müslümanların müşriklerle savaş yapmadıkları düşünülecek olursa durumun farklı bir kelimeyle ifadesi daha uygun olacaktır. Ayrıca risâletin ilk yıllarında Müslümanlar gelen Kur’ân ayetlerini ve dinlerini öğrenmek için Erkam b. Ebi’l-Erkam’ın evinde toplanmaktadırlar. Başka bir anlatımda ise Erkam b. Ebi’l-Erkam’ın evi, yazar tarafından Dâru’l-Erkam olarak nitelenmekte ve burası Hz. Peygamber’in hocalık yaptığı ilk medrese, ilk İslâm üniversitesi olarak tanıtılmaktadır.⁷⁷ Hâlbuki burada eğitim-öğretim yapılmamaktadır, gelen Kur’ân ayetleri Müslümanlara bildirilmektedir. İnsanların ilkokulu bile bulamadıkları cahiliye toplumunda, üniversiteden bahsedilmesi hem dönemi yansıtmamakta hem de durumun abartılarak anlatılmasına neden olmaktadır.

Hicret esnasında Sürâka’nın, Hz. Peygamber ve Hz. Ebû Bekir’i yakalamak için çölde takip etmesi konusunda Hz. Peygamber için “*Belli ki, gözleriyle esir alıp tesirsiz hâle getirmek istiyordu; hasım olarak arkasına düşen Sürâka’yı adeta nazarıyla tutacak ve yere çalıp ‘tuş’ edecekti.*”⁷⁸ ifadesi kullanılmaktadır. Bu ifade Hz. Peygamber’in şahsına sihir veya gizli güçler atfedilmesi gibi bir olumsuzluk hissettirmesinin yanı sıra, kullanılan ifade peygamber dönemine de uymamaktadır.

Ele alınan dönemde gazeteci- yazar gibi bir meslek bulunmamasına rağmen, dönemin şairleri konusunda “İslam aleyhine yazıp konuşan *gazeteci yazarlar...*”⁷⁹ ifadesine yer verilmektedir.

Ayrıca Huneyn Savaşı’na katılan kabileler için “*kabile devletleri*”⁸⁰, Mekkeli

⁷⁵ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 187.

⁷⁶ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 153.

⁷⁷ Şefkatli, *Hira’dan Doğan Nur*, s. 64.

⁷⁸ Kesmez, *Efendimiz’in Nurlu Hayatı*, s. 175.

⁷⁹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 286.

⁸⁰ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 287.

müşriklerden kaçarak Medine'ye sığınan Ebû Basîr konusunda Müslümanların *gerilla örgütü*⁸¹ kurduklarının belirtilmesi, Ebû Basîr'i geri almak için gelen Mekkeliler için "*Mekke devletinin iki polisi*"⁸² kullanımını, Hilfü'l-fudûl için *STK (sivil toplum kuruluşu)*⁸³ ifadesini ekleyebiliriz.

Mekke Fethi öncesinde İslam ordusunun Mekke'ye yakın Merrüzzahran'daki konaklamasını anlatmak için "...*güllerin ve camilerin kentinin tam sınırında...*"⁸⁴ ifadesi kullanılmaktadır. Hâlbuki o yıllarda Mekke'de hiç cami yoktur. İlk mescidi Hz. Peygamber hicret esnasında Kuba'da yapmıştır.⁸⁵ Halkı müşrik olan ve Peygamberi öldürmeye çalışan bir şehirde, camiden bahsedilmesi dönemi yansıtmaktan uzak kalmaktadır.

Hz. Peygamber'in Hira Mağarası'na gidişinin *uzun inziva seansları*,⁸⁶ İsrâ ve Mi'raç Olayı'nın *serüven*⁸⁷ olarak ifadelendirilmesi, Dârünnedve için *meclis salonu*⁸⁸ tâbiri, Medine'ye gelen Hz. Peygamber'in, kendisi için bir *lojman* ve bir de *yatılı öğretmen okulu* inşaatı⁸⁹ başlattığının belirtilmesi, Recî'Vak'ası'nda Müslümanları şehit eden kişiler için "*kelle avcıları, ödül avcıları*"⁹⁰ ve Uhud Savaşı'nda Hz. Hamza'yı şehit eden Vahşî için "*kiralık katil*"⁹¹ ifadeleri de günümüz söylemleri olarak kalmakta ve dönemi yansıtmamaktadır.

Mekkelilerin Medine'deki Yahudi kabileleriyle yaptıkları işbirliğini anlatmak için "*Kureyşliler uzaktan kumandayla yönlendirdikleri bu gayretleriyle yetinmiyor...*"⁹² yorumunun yapılması, Mekke'nin Fethi'nden sonra "*Mekke müşrik devleti dünya siyaset tarihi müzesine konulmuştu*"⁹³ ifadesi, hicret esnasında çölde yaşlı bir çiftin çadırının yanından geçen Hz. Peygamber ve kafilesi için "*bir gün küçük kervan ihtiyar bir çiftin yaşadığı mütevazî bir mandıranın yanından geçiyordu*"⁹⁴ örneğinde çöldeki

⁸¹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 269.

⁸² Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 270.

⁸³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 62.

⁸⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 285.

⁸⁵ Hüseyin Algül, "Mescid-i Kubâ", *DİA*, XXIX, 279-280.

⁸⁶ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 61.

⁸⁷ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 155.

⁸⁸ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 162.

⁸⁹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 164.

⁹⁰ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 117, 180.

⁹¹ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 174.

⁹² Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 138.

⁹³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 164.

⁹⁴ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 119.

birkaç küçükbaş hayvan için mandıra tabirinin kullanılması, ilk Müslümanlara yapılan eziyetlerle ilgili olarak “Mekke *terör kenti* haline geldi”⁹⁵ ifadeleri de siyere uygun kullanımlar değildir.

Hız. Peygamber’in elçisini şehit eden Bizans için “Kendini dünyanın *jandarması* sanan Bizans...”⁹⁶ tabiri kullanılmaktadır. O dönemde jandarma gibi bir meslek olmadığı için yazar, kral veya hükümdar şeklinde belirtebilirdi.

Kabileler için devlet, dönemin şairleri için gazeteci-yazar tanımlarının yapılması, İsrâ ve Mi’raç olayının serüven olarak değerlendirilmesi, o dönemde lojman ve yatılı okuldan bahsedilmesi gibi kullanımlar dönemi yansıtmamaktadır. Bu ifadeler belki de günümüz insanının konuyu daha iyi anlamasını sağlamak için kullanılmış olabilir. Ancak bu kullanımlar aynı zamanda okurun, siyer ilmine ve Hız. Peygamber’in hayatına karşı farklı ve yanlış bir bakış açısı geliştirmesine neden olabilir veya peygamber algısını olması gerekenden farklı bir noktaya taşıyabilir.

Bazen de yazarların kelime kullanımına dikkat etmedikleri veya siyer bilgilerinde bazı değişiklikler yaptıkları görülmektedir. Örneğin; Mekkelilerin Hız. Peygamber’e tebliğ görevini bırakmasıyla ilgili tekliflerinin ardından, Peygamber Efendimiz’in söylediği “Vallahi güneşi bir elime ayı bir elime verseler...”⁹⁷ ifadesi “Vallahi güneşi bir *omzuma* ayı da diğer *omzuma* ...”⁹⁸ şeklinde değiştirilmektedir.

İsrâ ve Mi’raç kelimelerinin “Resûl-i Ekrem’in (s.a.v) Mekke’deki Mescid-i Harâm’dan Kudüs’teki Mescid-i Aksâ’ya olan *mi’racı*...”⁹⁹ cümlesinde yer değiştirdiği anlaşılmaktadır.

“*Arrâfe* adındaki *kâhineyi*...”¹⁰⁰ ifadesinde zaten *kâhine* anlamına gelen *arrâfe* kelimesi tekrar edilmektedir. Mekke Fethi öncesi “büyük bir yer *ateşi* yakılmıştı.”¹⁰¹ cümlesindeki yer kelimesinin ise niçin kullanıldığı anlaşılamamaktadır. Benzer bir kullanımı “*uçan ebabiller*...”¹⁰² ifadesinde de görmekteyiz. Ebabil kuşlarının uçtuğu

⁹⁵ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 76.

⁹⁶ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 314.

⁹⁷ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, I, 353.

⁹⁸ Alpsoy, *Hız. Muhammed’in 30 Günü*, s. 49.

⁹⁹ Doğan, *Hız. Muhammed’in Hayatı*, s. 73

¹⁰⁰ Şefkatli, *Hira’dan Doğan Nur*, s. 16.

¹⁰¹ Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 154.

¹⁰² Akkoyunlu, *Son Nebi Hız. Muhammed*, s. 45

konuda belirtmekteyken “uçan” kelimesinin tekrar edilmesi gereksiz olmaktadır.

Bedir Savaşı’nda müşriklerin cesetleriyle ilgili olarak “leşleri Bedir’deki Kalib denilen kuyuya atılmıştı.”¹⁰³ cümlesinde ise, kuyu anlamına gelen kalib kelimesi tekrar edilmiştir. ¹⁰⁴ Burada cümle “...kuyu denilen kuyuya atılmıştı.” gibi bir ifadeye dönüşmektedir.

Kâbe’ye asılan boykot kâğıdı için “...Allah bir kene gönderdi...”¹⁰⁵ ifadesinde, karınca¹⁰⁶ yerine kene kullanılmıştır. Huneyn Savaşı’nda Hz. Peygamber’in bineği için beyaz katır¹⁰⁷ yerine *deve* kelimesine yer verilmiştir.¹⁰⁸

Uhud Savaşı’nda şehit olan Ziyâd b. Seken hakkında “...ruhu cennete uçar... Şu anda da orada yeşil bir kuşun içinde kanat vurup durmaktadır.”¹⁰⁹ cümlesi ise reenkarnasyon inancını hissettirmektedir, şehitlik kavramı farklı bir anlatımla sunulabilirdi.

“Işık saçıyordu görünmez melekler kanatlarıyla”¹¹⁰ ifadesinde meleği göremeyen yazar meleğin saçtığı ışığı görebilmektedir. Ayrıca meleğin görünmez olduğunun söylenmesine gerek olmadığını düşünüyoruz.

”Bir deve leşinin *necaset kesesi* işkembesini...”¹¹¹ cümlesinde ise işkembe anlamına gelen *necaset kesesi* kelimesi kullanılmayabilirdi veya işkembe kelimesi parantez içine alınarak doğru bir kullanım sağlanabilirdi.

Bu kullanım örnekleri yazarların kaynak kullanımlarındaki eksikliği gösterdiği gibi, kelime kullanımlarındaki özensizliği de ortaya koymaktadır. Konuda geçen katır yerine *deve* yazılması veya *karınca* yerine *kene* yazılması yazarlar tarafından önemli görülmemeyebilir. Ancak bu kelimeler okur tarafından dikkate alınmaktadır. İnsanlar bu kitaplarla siyere yönelmekte ve Peygamber’in hayatına yönelik belli bir bakış açısı kazanmaktadırlar. Bu sebeple kitaplarda geçen her bir kullanım oldukça önem arz

¹⁰³ Doğan, Hz. Muhammed’in Hayatı, s. 242.

¹⁰⁴ Bk. Şaban Öz, Son Dönem (2000-2010) Türkçe Siyer Kitaplarındaki Hatalar Çerçevesinde Siyer Yazıcılığının Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Siret Sempozyumu I: Türkiye’de Siret Yazıcılığı*, 2012, s. 315-316; Muhammed b. Müslim b. Ubeydullah İbn-i Şihâb ez-Zühri, *el-Meğazi en-Nebeviyye*, tahkik: Süheyl Zekkar, Dımaşk: Dârü’l-Fikr, 1981/1401, s. 65.

¹⁰⁵ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 207.

¹⁰⁶ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 114.

¹⁰⁷ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, IV, 118.

¹⁰⁸ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 289.

¹⁰⁹ Alpsoy, Hz. Muhammed’in 30 Günü, s. 125.

¹¹⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 58.

¹¹¹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 168.

etmektedir.

1.3.4. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları

Bazı kitaplarda ele alınan konularla konuya verilen başlıklar arasında tam bir uyum olduğunu söylemek oldukça zordur. Bu durumda konu başlığı ya olayı tam olarak yansıtmamakta veya konu başlığı ile içerik uyuşmamaktadır.

Raûf Pehlivan'ın "*Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*" isimli eserinde, Hz. Peygamber'in rahmet yönüne yer verilmesi beklenirken, hayatı kronolojik bir anlatımla sunulmaktadır. "*Kâinata Rahmet*" ifadesi sadece başlık olarak kalmakta ve içi doldurulmamaktadır.

"*Hız. Muhammed'in Peygamberliğinin İlk Yılları*"¹¹² başlıklı bölümde, risâletin ilk yıllarının ele alınması gerekirken, on üç yıllık Mekke dönemiyle ilgili bilgilerin tamamına yer verilmektedir. Bu durum eserlerde planlama noktasında da bir eksiklik olduğunu göstermektedir.

İlk Müslümanlar başlığını taşıyan bölümde, ilk Müslümanlar hakkındaki olayların anlatılması beklenirken, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali ve Hz. Ömer'in İslam'ı kabulleri konusuna değinilmekte ve bu kısım özet olarak geçilmekte, daha çok şemâilleri ve hilafete gelişleri hakkında bilgi sunulmaktadır.¹¹³

Bir eserde "*Mekke'nin Fethi*" başlığı altında Huneyn Savaşı ve Tâif Kuşatması'na yer verilmekte,¹¹⁴ Mûte Savaşı ise "*Hayber'in Fethi*" başlığı altında özet olarak ele alınmaktadır.¹¹⁵

Başka bir eserde ise, Mekkeli müşriklerce Müslümanlara yapılan davranışların beş başlık altında ele alınacağı belirtilmekte, ancak alay ve hakaret dönemi aynı başlık altında ele alındığı gibi, ayrı bir başlık altında "*hakaret devri*" olarak yeni konu başlığı açılmakta, bu sebeple konu tekrarına düşülmektedir. Ayrıca burada hakarete dair bir anlatım da yapılmamaktadır. Yazarın ifade ettiği memleketten çıkarma ve öldürme konusu ise kitapta yer almamaktadır.¹¹⁶

Hz. Peygamber'in otuz farklı gününün anlatıldığı belirtilen eserde otuz bölümün üç

¹¹² Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 57-108.

¹¹³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 96- 103. Ayrıca bk. s. 135-137.

¹¹⁴ Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 156-158.

¹¹⁵ Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 151.

¹¹⁶ Doğan, *Hız. Muhammed'in Hayatı*, s. 54.

bölümü aynı konu yani Hz. Peygamber'in doğumu hakkında bilgi vermektedir. Bu durum kitap başlığıyla içerik arasında uyumsuzluğa sebep olmaktadır. Çünkü yazar kitabına “*Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü*” ismini vermekte, önsözde ise Hz. Peygamber'in kırk gününü ve o günler çerçevesinde yaşananları anlattığını söylemektedir.¹¹⁷

“*İlk Müslümanlar-Işık*” başlığını taşıyan konuda, ilk Müslümanlar hakkında bilgi bulamamaktayız.¹¹⁸ Aynı eserde Hz. Peygamber'in doğumuyla ilgili daha önce bilgi verilmesine rağmen (s.56), “*büyük doğum*” başlığıyla konuya devam edilmesi ve bu başlık altında Hz. Peygamber'in doğumuna değil, hamileliğin Hz. Âmine'ye kazandırdığı güzelliğe yer verilmesi başlık-içerik uyumsuzluğuna neden olmaktadır.¹¹⁹

1.3.5. Üslûp ve Anlatım

İncelediğimiz eserlerin hacimlerinin az tutulması, kitapların kolay okunmasını ve daha çok halk kitlesine ulaşmasını sağlamaktadır.

Kitapların anlatımı genel olarak kronolojik olmasına rağmen, bazı kitaplarda tematik izlenimi verilmekte fakat anlatım kronolojik olarak sunulmaktadır. Örneğin; Said Alpsyoy'un “*Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü*” adlı kitabında kronolojik bir anlatım sunulmuştur.

Kitaplarda genellikle tarihi bilgiler ard arda sıralanmaktadır. Bu durum, Hz. Peygamber'i ve örnek şahsiyetini tarihi malumatın içinde kaybetmekte ve eserler çoğunlukla tarih kitabı görünümü arz etmektedir. Eserlerin, Hz. Peygamber'i topluma sevdirmek için yazılmasına rağmen Rauf Pehlivan'ın “*Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*” isimli kitabında, Hz. Peygamber'in rahmet yönüne yer verilmemesi kuru bir anlatıma sebep olmakta ve beklentiyi karşılayamamaktadır. Aynı şekilde Eda Bildek'in “*Aşkın Peygamberi*” adlı kitabı, farklı bir beklenti uyandırmasına rağmen, durum yine kronolojik tarih kitabına dönüşmektedir.

Kitaplar halka hitaben yazıldığı için sade bir anlatım kullanılmaktadır. Ancak bazı kitaplarda az da olsa ağdalı dil örneklerine yer verildiği görülmektedir. Örneğin; Mi'raç bahsinde “...O'nun bu konuda sefeli olmadığı gibi halefi de yoktu. Çünkü o (sav),

¹¹⁷ Alpsyoy, *Hz. Muhammed'in 30 Günü*, s. 4.

¹¹⁸ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 129.

¹¹⁹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 56-58.

Hâtem-i Divân-ı Nübüvvet idi”, “Kâbe kavseyini ev ednâ sırrının tezâhürü...”, “ Hz. İbrahim’i *hillet* ve Hz. Musa’yı kelamla *taltif eden* Yüce Mevla, peygamberlik temasının son altın halkası Habîb-i Ekrem’ini de *kevnü mekâna* fiilen göstermiş oluyordu.”¹²⁰ Bu durum konuların okur tarafından anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Bazen de yazarlar edebi bir anlatımı tercih etmediklerini ve tarihi bir anlatım kullandıklarını söylemekte ancak edebi anlatımı kullanmaktadırlar. Eda Bildek tarafından kaleme alınan “*Aşkın Peygamberi*” adlı eserde bu durum görülmektedir. Eserde özellikle devrik cümlelere çokça yer verilmesi dikkatimizi çekmektedir. Okurda ilgi uyandırmak için böyle bir yöntem tercih edilmiş olabilir, ancak bu durum anlam karışıklığına da neden olmaktadır. “*Evler, duasız sofralardadır da doymaz sevgisizlikten...*”,¹²¹ cümlesinde yazarın ne demek istediği tam olarak anlaşılammaktadır. Ayrıca “*Aşktan önce nurun adım adım Amine’ye değdiği andan sonrasydı zaman*”¹²² ve “*İlk merhale olarak (Beytü’l-Mukaddesi’ne) varmakla kapısına ayak atacakları iklim.*”¹²³ cümleleri de bu duruma örnektir.

Bazen de *roman* adı altında edebi bir anlatım beklenirken tarihi bir anlatım kullanılmaktadır. “*Hira’dan Doğan Nur*” adlı kitapta bu durumu görmekteyiz.

Anlatımda bazı yazarların konuları savunmacı bir yaklaşımla ele aldıkları ve problemleri gördükleri noktalara değinmedikleri belirlenmiştir. Hz. Peygamber’in iki kişiden birinin (Hz. Ömer veya Ebû Cehil) İslam’ı seçmesiyle ilgili duası, sadece Hz. Ömer’e yapılmış gibi anlatılmaktadır.¹²⁴

Eserlerde görülen problemleri konulardan biri de Hz. Ömer’in İslam’a girişiyle ilgilidir. Bu konuda bazı yazarlar, kız kardeşinin evine giden ve orada Kur’ân’dan ayetler bulan Hz. Ömer’in Kur’ân ayetlerini okuyabilmesi için temizlenmesi gerektiğini belirtirken,¹²⁵ bazıları ayetleri doğrudan okuduğunu,¹²⁶ bazıları ise oradakilerin okuyup Hz. Ömer’in dinlediğini¹²⁷ ifade ederek bilgi sunmaktadırlar.

¹²⁰ Kesmez, *Efendimiz’in Nurlu Hayatı*, s. 145.

¹²¹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 53.

¹²² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 59.

¹²³ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 61.

¹²⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 191.

¹²⁵ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 190; Kesmez, *Efendimiz’in Nurlu Hayatı*, s. 85.

¹²⁶ Doğan, *Hz. Muhammed’in Hayatı*, s. 67; Şefkatli, *Hira’dan Doğan Nur*, s. 79; Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 63; Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 143.

¹²⁷ Alpsöy, *Hz. Muhammed’in 30 Günü*, s. 94.

Hicret esnasında Hz. Peygamber'i yakalamak isteyen Sürâka'nın gördüğü mucizeler karşısında Müslüman olduğu belirtilmektedir,¹²⁸ ancak Sürâka müslüman olmamış eman almıştır.¹²⁹

Bedir Savaşı'nda Müslümanların müşrik ölülerini yerde bırakmayıp bir mezara gömdükleri ifade edilmektedir,¹³⁰ hâlbuki müşrik ölüleri Bedir kuyularına atılmıştır.

Uhud Savaşı'nda mübareze yapan üç Müslüman'dan biri olan Ubeyde rakibi tarafından yaralanmıştır, ancak yazar Ubeyde'nin yaralanmasına ve bu yaradan dolayı şehit olmasına değinmemektedir.¹³¹ Aynı durum Uhud Savaşı'nda Ümmü Umâre konusunda da uygulanmaktadır.¹³²

Huneyn Savaşı için "Mekkeliler de Allah Rasûlü'nün askerlerine çok sayıda silah yardımı yapmışlardı."¹³³ ifadesi kullanılmaktadır. Ancak Hz. Peygamber Saffan b. Ümeyye gibi Mekkeli müşriklerden silahları ödünç almıştır, Mekkeliler yardım etmemişlerdir.¹³⁴

Mekke Fethi'nde, İslam ordusunun hiçbir zorlukla karşılaşmadan Mekke'ye girdiği belirtilmektedir,¹³⁵ hâlbuki Hâlid b. Velîd'in bölüğü küçük de olsa bir çatışma yaşamıştır.¹³⁶

Konuları savunmacı bir yaklaşımla ele almak yerine, bilgilerin olduğu gibi verilmesi siyerin daha iyi anlaşılmasını ve okurun konulara daha gerçekçi yaklaşmasını sağlayacaktır. Uhud Savaşı'nda Ubeyde'nin yaralanması Müslümanlara bir eksiklik getirmeyecek, olayı daha gerçekçi kılacaktır. Aynı şekilde Mekke'nin Fethi konusunda, Müslümanlarla birçok kez savaş yapmış olan müşriklerin Mekke'nin fethedilmesi gibi önemli bir durumda sessiz kalmayacakları ve intikam almayı düşüneceklerini tahmin

¹²⁸ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 176.

¹²⁹ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, II, 157-158; Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 165; Ahmet Önkal, "Hicret", *DİA*, XVII, 460.

¹³⁰ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 193.

¹³¹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 260-261; Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 127; Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 139; Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 223-224; Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 197.

¹³² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 262.

¹³³ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 288.

¹³⁴ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, IV, 112; Muhammed Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 270; Muhammed Hamidullah, "Huneyn Gazvesi", *DİA*, XVIII, 376.

¹³⁵ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 287; Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 284-285; Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 539.

¹³⁶ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, IV, 67-68, Muhammed Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 266, Nebi Bozkurt - Mustafa Sabri Küçükbaşcı, "Mekke", *DİA*, XXVIII, 558.

etmek zor değildir. Ayrıca böyle bir tutumun siyer ilmine de bir şey kazandırmayacağını söyleyebiliriz.

Bazı kitaplarda konuya Câhiliyye dönemiyle¹³⁷ giriş yapılmakta ve Hz. Peygamber'in yaşadığı toplum dinî, siyasî ve ekonomik açıdan tanıtılmaktadır. Bu durum, Hz. Peygamber'in risâlet görevi ve bu esnada yaşadıklarının daha iyi anlaşılması ve dönemin havasının okura hissettirilmesi noktasında faydalı olmaktadır.

Mehmet Doğru ve Şerif Benekçi tarafından yazılan “*Peygamber Efendimiz'in Hayatı (Siyer-i Nebî)*” adlı eserde Bedir, Uhud, Hendek savaşlarıyla ilgili krokilerin verilmesinin, konuya dikkat çekme ve konuyu zihinde canlandırma hususunda etkili olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu yöntem incelediğimiz kitaplardan sadece birinde kullanılmıştır.

Gelişen teknolojinin siyer eserlerinde kullanılması, özellikle savaşların anlatımında savaş alanlarının plan ve krokilerinin verilmesi, hem konuyu görsel olarak destekleyecek hem de konunun okurun zihninde doğru canlanmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca hicretin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için Mekke-Medine arasındaki mesafeyi gösteren bir haritanın verilmesi, Hz. Peygamber'in anlaşma yaptığı Medine etrafındaki kabilelerin konumunun gösterilmesi, Mescid-i Nebî'nin bir planının verilmesi ve Ashâb-ı Suffa'ya ayrılan bölüme dikkat çekilmesi konuların döneme uygun anlaşılmasını sağlayabilir.

1.4. Muhteva Değerlendirmesi

1.4.1. Kaynak Kullanımı

İncelediğimiz kitaplardan Cüneyt Suavi'nin “*İki Cihan Güneşi*”, Özer Doğan'ın “*Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v)'in Hayatı*”, Mehmet Doğru ve Şerif Benekçi'nin “*Siyer-i Nebî*” ve Adil Akkoyunlu'nun “*Son Nebi Hz. Muhammed*” isimli eserlerinde kaynak gösterimi yapıldığı, Ümit Kesmez'in “*Efendimiz'in Nurlu Hayatı*”, Yılmaz Ercan'ın “*Muhammed Mustafa*”, Said Alpsoy'un “*Hz. Muhammed'in 30 Gününü*”, Ömer Şefkatli'nin “*Hira'dan Doğan Nur*”, Eda Bildek'in “*Aşkın Peygamberi*” ve Rauf Pehlivan'ın “*Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*” isimli eserlerinde kaynak gösterimi yapılmadığı belirlenmiştir. Kaynak gösteren eserlerde ana kaynaklara daha az yer

¹³⁷ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 17- 37.

verildiği, yazarların daha çok günümüzde Türkçe kaleme alınan modern çalışmalardan istifade ettikleri görülmektedir. Bu konuda M. Asım Köksal, Muhammed Hamidullah, Osman Keskiöğlü, Mevlânâ Şiblî Nu‘mânî ve Ebu’l Hasan Ali en-Nedvî ön plana çıkmaktadır. Ana kaynaklardan ise İbn-i İshâk, İbn-i Hişâm, İbn-i Sa‘d, Taberî, İbn-i Kayyim el-Cevziyye, İbn-i Esîr, İbn-i Kesîr gibi yazarların tarih eserlerinden, Sahîh-i Buhârî ve Sahîh-i Müslim gibi hadis kaynaklarından yararlandıkları tespit edilmiştir.

Kaynak gösteren eserlerde, kaynak gösterim hatalarına sıkça rastlamaktayız. Dipnotta gösterilmesi gereken kaynaklar bazen metin içerisinde parantez arasında ve sadece yazar ismiyle verilmekte, kaynak künyesi dipnotta gösterilmemektedir. Örneğin, I. Habeşistan hicretine katılanların sayısı konusunda önce Vâkidî’den nakilde bulunan yazar, devamında parantez içinde İbn-i Kayyim’den nakilde bulunmakta ancak dipnotta kaynak göstermemektedir.¹³⁸ Aynı eserde Hz. Peygamber’in kaç defa hac yaptığıyla ilgili olarak İbn-i İshak’tan nakilde bulunan yazar bu bilginin dipnotunu vermemekte ancak aynı konuyla ilgili bilgi aktardığı İbn-i Esîr ve Said Havva’yı dipnotta gösterebilmektedir. Eserinde yararlandığı kaynakları, eser ismi ve cilt numarasını vererek sayfa altında gösteren yazarın, burada sayfa içinde bir gösterimde bulunmasının nedeni anlaşılabilir değildir.

Ayrıca dipnotlarda eserlerin cilt numarası veya ismiyle ilgili hatalar da yapılmıştır. Mekke’nin Fethi esnasında Ebû Süfyân’ın Müslüman oluşuyla ilgili bir rivayet verilmekte ve dipnotta “(a.e):4/62”¹³⁹ şeklinde bir gösterim yapılmaktadır. Usul olarak yazarın, her dipnotta yazar ismini belirtirken burada belirtmemesi, eserin kime ait olduğunu belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Bir sayfa öncesinde İbn-i Hişâm’ın isminin verilmesi dipnotun bu müellife ait olduğunu düşündürebilir, ancak her okur bunu anlayamayabilir. Yazarın bunu daha anlaşılır bir şekilde belirtmesi gerekirdi.

Dipnotlarda müellif ve eser ismi zikredilerek oluşturulmuş bir eserde, dipnotta müellif ismi zikredilmeden Târîhu’t Taberî (a.g.e) şeklinde bir gösterim yapılmaktadır.¹⁴⁰ Burada yazarın (a.g.e) şeklindeki gösterimi niçin koyduğu anlaşılabilir değildir. Muhammed b. Cerîr et-Taberî (a.g.e) olarak bir gösterim yapması usul itibarıyla de daha uygun olurdu kanaatindeyiz.

¹³⁸ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 128.

¹³⁹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 284

¹⁴⁰ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 145.

Hız. Ebû Bekir'in Müslüman oluşuyla ilgili kaynak gösteriminde cilt numarası sıfır olarak verilmektedir ve bu yanlış ne yazık ki 7 defa tekrarlanmaktadır.¹⁴¹

İbn-i Hişâm ve İbn-i Esîr için (a.g.e) ifadesi kullanılmakta, ancak eserlerin künyeleri daha önce hiç verilmemektedir.¹⁴² Her eserin ilk geçtiği yerde müellif-eser isminin verilmesi beklenirken, burada eserlerin isminin daha önce hiç zikredilmemesi önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

Bu tür hatalar ayetlerde verilen dipnotlarda da görülmektedir. Bir eserde dipnotta Âl-i İmrân Suresi'nden verilen ayet dipnotta *Âl-i İbrahim* olarak gösterilmekte ve bu yanlış birkaç defa tekrarlanmaktadır.¹⁴³ Başka bir eserde ise ayet dipnotta (52-Tur: 7113) şeklinde gösterilmektedir.¹⁴⁴ Tûr Suresi'nde 49 ayet, Kur'ân-ı Kerîm'de ise yaklaşık 6666 ayet olduğu düşünülürse, buradaki 7113 rakamıyla ciddi bir yanlışlık yapıldığı görülmektedir.

Yazarlar bazen "*bazı kaynaklara göre*" ifadesini kullanmakta ancak hangi kaynaklar olduğuna dair bilgi veya dipnot vermemektedirler.¹⁴⁵ Bazen de eserlerde "*İslâm Tarihçileri...*" ifadesi yer almakta ancak bu tarihçilerin kimler olduğu meçhul kalmaktadır.¹⁴⁶ "*Hadis-i şerîflerin anlattığına göre...*" ifadesi verilmekte fakat hadîs-i şerîflerin dipnotu verilmemektedir.¹⁴⁷

Hız. Peygamber'in sütkardeşi Şeyma'nın Huneyn Savaşı sonrası kabilesine dönmesiyle ilgili olarak *Üsdü'l-Ğâbe* kaynak gösterilmekte¹⁴⁸ ancak *kaynakçada* yazar-eser ismi yer almamaktadır.¹⁴⁹

Bazen de "*Siyer yazarları ittifak etmişlerdir*" ifadesi kullanılmakta, ancak bu yazarların kimler olduğuyla ilgili bilgi sunulmamaktadır.¹⁵⁰ Bu duruma ayrıca Abdullah'ın yüzündeki nur hakkında "*siyer yazarları, bunun daha sonra Âmine'ye intikal eden peygamberlik nuru olduğunu söylemişlerdir.*" ifadesi örnek olarak verilebilir.¹⁵¹ Hız. Ebû

¹⁴¹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 102, 124, 143, 144, 145, 146, 156

¹⁴² Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 29.

¹⁴³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 16, 94.

¹⁴⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 174.

¹⁴⁵ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 63-64.

¹⁴⁶ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 13, 29; Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 46, 76.

¹⁴⁷ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 45; Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 30-31.

¹⁴⁸ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 265.

¹⁴⁹ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 333-336.

¹⁵⁰ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 12, 49.

¹⁵¹ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 16.

Bekir'in Müslüman oluşuyla ilgili Buhârî'den bir hadis nakledilmekte ancak hadisin dipnotu veya hadis numarası verilmemektedir.¹⁵² Başka bir kullanımda ise “İsrâ ve Mi'rac'ın rüya halinde ve ruhani olarak vuku bulduğunu kabul eden bilginler de vardır.”¹⁵³ Bazı kitaplarda (Rauf Pehlivan- Kâinata Rahmet Hz. Muhammed) Kur'ân-ı Kerîm ve birkaç hadis dışında siyere dair bir kaynak göremiyoruz.

Kaynak gösteriminin yapılmaması veya yanlış yapılması bilgilerin doğruluğunu araştırmayı ve yazarların hangi kaynaklardan yararlandığını belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Kaynakça veren ancak dipnot vermeyen eserlerde de, yazarların hangi kaynaklardan ne ölçüde yararlandıklarını tespit edemediğimiz için, bu yazarlar da eserlerini birinci gruba düşürmektedirler.

1.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi

1.4.2.1. Metin İçi Tutarsızlıklar

Eserlerde aynı metin içinde tutarsızlık görülebildiği gibi, konular arasında birbiriyle çelişen ifadeler de rastlanmaktadır. Kitaplardaki çelişki örnekleri hemen hemen aynı konularda toplanmaktadır.

Abdülmuttalip Allah'ın birliğine iman etmiş biri olarak ifade edilirken,¹⁵⁴ Abdülmuttalip'in çocukları putlar için yapılan bayramlara katılıyorlar¹⁵⁵ ve Ebû Tâlib Hz. Peygamber'in akrabalarını dine davet ettiğinde “*Nefsimi Abdülmuttalip'in dininden ayrılmak hususunda bana boyun eğer bulmadım. Artık ben onun olduğu dinde öleceğim.*”¹⁵⁶ ifadesiyle çelişki yapılmaktadır.

Hız. Peygamber'in babası Abdullah'la evlenmek isteyen Mekkeli kızların onda peygamberlik nuru gördükleri için evlenmek istedikleri ifade edilirken,¹⁵⁷ ilerleyen sayfalarda “*Kureyşliler aralarından birinin evinde doğacak kutlu peygamberin varlığını henüz bilmiyorlardı.*” denilerek çelişki yapılmıştır.¹⁵⁸

Fil Vak'ası'nda “*deniz istikametinde Ebâbîl kuşları bölük bölük geldi ve gökten*

¹⁵² Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 51.

¹⁵³ Doğan, *Hız. Muhammed'in Hayatı*, s. 89.

¹⁵⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 84.

¹⁵⁵ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 97.

¹⁵⁶ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 159.

¹⁵⁷ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 49.

¹⁵⁸ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 59.

mercimek büyüklüğünde taşlar yağdı.” denilirken, alt paragrafta “*Kim Allah’ın görünmez ordusu ile savaşabilirdi ki?*” ifadesine yer verilmekte ve devamında Ebrehe ordusuna kılavuzluk yapan Nüfeyl’in kuşları gördüğü belirtilerek çelişki yapılmaktadır.¹⁵⁹

Hz. Peygamber’in çocukluğu hakkında “*çocukluğunda bile farklıydı*” kullanımından birkaç satır sonra “*tutum ve davranışlarıyla diğer çocuklardan farksızdı*”¹⁶⁰ şeklinde bir ifadeye yer verilmektedir. Diğer bir anlatıda ise, Hz. Peygamber’in büyümesinin diğer çocuklardan farklı olduğunu belirten yazar, devamında Hz. Peygamber’in iki yaşında süttten kesildiğini söylemektedir.¹⁶¹ Bir çocuğun iki yaşında süttten kesilmesi gayet doğal bir durumdur.

Sütanne konusunda, Âmine’nin eşini kaybetmesinin üzüntüsünden süttünün çekildiğini bu yüzden bebeğini emzirememesi durumu “*Muhakkak bu da Allah’ın hikmetiydi. Doğum hakkı bırakmadığı gibi süt hakkı da sevgilisinin üzerinde kalmış olsun istememişti Yüceler Yücesi yaratıcı.*”¹⁶² şeklinde ifade edilmektedir. Devamında ise Âmine’nin bebeğini Halime’ye emanet ettiği belirtilmektedir. Yazarın ifadesine göre Hz. Peygamber üzerinde annesinin süt hakkı bulunmamakta, ancak yabancı bir kadın olan Halime’nin süt hakkı bulunmaktadır. Ayrıca Âmine’nin doğum sancısı çekmemesinden dolayı Hz. Peygamber üzerinde doğum hakkının olmadığı iddia edilmektedir. Öyleyse günümüzde sezeryanla doğum yapan annelerin bebekleri üzerinde bir hakları kalmamaktadır. Buradaki çelişki bir yana, annelik özellikle de hanım bir yazar tarafından bu kadar önemsiz gösterilebilirdi.

Hz. Peygamber’in sütanneye verilmesi konusunda yapılan başka bir çelişki ise, ailenin maddi durumu iyi olmadığı için Abdulmuttalib’in sütanne bulmakta zorlandığı belirtilirken,¹⁶³ sütanneden gelen torun için Abdulmuttalib’in kurbanlar kestirerek Mekkelilere ziyafet verdiği ifade edilmektedir.¹⁶⁴ Başka bir eserde ise, Abdulmuttalib’in büyük bir ziyafet verdiği ve fakirlere 72 kilo altın dağıttığı öne sürülmektedir.¹⁶⁵

¹⁵⁹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 54.

¹⁶⁰ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 46.

¹⁶¹ Şefkatli, *Hira’dan Doğan Nur*, s. 24.

¹⁶² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 69.

¹⁶³ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 16.

¹⁶⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 26.

¹⁶⁵ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 46.

Şakku Sadr Olayı'nda Hz. Peygamber'in insan suretinde gelen meleklerden korkmadığını; "...Efendimizde ne ses, ne seda, ne de telaş vardı. Bu güler yüzlü, bu temiz simalı ve bu sevimli insanların kendisine kötülük yapmayacağını biliyordu."¹⁶⁶ ifadesiyle belirten yazar, Hz. Peygamber'in ilk vahiy konusunda yine insan suretinde gelen melekten korktuğunu söyleyebilmektedir.¹⁶⁷

Abdulmuttalib'in Ebû Tâlib'e Efendimiz'in ileride büyük bir insan olacağı hususuyla ilgili tavsiyelerde bulunması ve Ebû Tâlib'in bu doğrultuda hareket etmesine rağmen, Busra'da Hz. Peygamber'i kafilenin yanında bırakarak yemeğe gitmesi çelişki meydana getirdiği için eleştirilmesi gereken yönlerdendir.¹⁶⁸

Hz. Peygamber'in hayatını çoğunlukla mucizeye dayalı anlatan yazar, Kâbe hakemliği konusunu "*kutlu bir rastlantı*" olarak tanımlamaktadır.¹⁶⁹

Hz. Peygamber'in çocuklarından Abdullah'ın risâletten sonra doğduğunu belirten yazar, bir sayfa sonra Hz. Peygamber'in erkek çocuklarının hepsinin risâletten önce vefat ettiğini söyleyebilmektedir.¹⁷⁰

"*Vakit miladi 611, yılın şubatına rastlayan Ramazan Ayı'nın 15-16. Cumartesi ve Pazar gecelerine işaret ettiği an!*"¹⁷¹ cümlesinde Cebrâil'in Hz. Peygamber'e ilk vahiy getirişi ifade edilirken, bundan altı ay sonra ilk vahyin "*Ramazan'ın on yedinci gecesinde...*"¹⁷² geldiği ifade edilmektedir. Buna göre her altı ayda ramazan gelmektedir, ayrıca vahyin ayın on beşinde mi yoksa on altısında mı geldiği belirsiz kalmaktadır.

Alak Sûresi'nin ilk ayetlerinden sonra, Müddessir Sûresi'nin ilk ayetleri ininceye kadar üç yıl vahyin inmediği belirtildikten sonra, alt paragrafta müşriklerin vahyin kesilmesi neticesinde alay etmeleri üzerine Duhâ Sûresi'nin 1-3. ayetlerinin indiği ve sonrasında vahiyde fetret olmadığı ifadesi kullanılmaktadır.¹⁷³ Müddessir Sûresi'ne kadar vahiy inmediyse, Duhâ Sûresi nasıl inmektedir?

Hz. Peygamber'in akrabalarını dine davet ettiğinde bir kişilik yemeğin kırk beş kişiye

¹⁶⁶ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 25.

¹⁶⁷ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 50-51.

¹⁶⁸ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 41; Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 30, 34.

¹⁶⁹ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 53.

¹⁷⁰ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 69-70.

¹⁷¹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 121.

¹⁷² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 123.

¹⁷³ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 90.

yetmesi Hz. Peygamber'in ilk mucizesi olarak sunulurken,¹⁷⁴ önceki sayfalarda yazar mucizeleri Hz. Peygamber'in doğumuyla başlatmaktadır.

Hicret esnasında Hz. Peygamber ve Hz. Ebû Bekir'in iki deve ile yola çıktıkları söylenirken,¹⁷⁵ birkaç sayfa sonra ise Hz. Ebû Bekir'in atından sözedilmektedir.¹⁷⁶ Aynı eserde hicret esnasında Sevr Mağarası'nda Hz. Peygamber ile Hz. Ebu Bekir için, "Allah Rasulü'nün mübarek ayaklarının kanadığını gördü. Onun nazik olduğunu ve ceza çekmeye alışık olmadığını bildiği için kederlendi..."¹⁷⁷ ifadesinde yazar çok çeşitli sıkıntılara katlanmış olan Hz. Peygamber'i bir mağaraya tırmanamayacak kadar nazik bir konuma koyarak çelişki yapmaktadır. Ayrıca mağaraya kadar deve ile gelen Hz. Peygamber'in ayaklarının nasıl kanadığı konusu da açıklama bekleyen bir durumdur.

Hz. Peygamber'e ve ilk Müslümanlara işkence eden Mekkeli müşriklerle ilgili olarak "Bedir kuyusuna sürüklenip atıldılar"¹⁷⁸ ifadesini kullanan yazar, Bedir Savaşı'nı anlatırken "Bedir'de müşriklerin ölüleri bir çukura gömüldü"¹⁷⁹ şeklinde ifadesini değiştirmektedir.

Yine Bedir Savaşı'nda Kureyşli müşriklerin bir kısmının kaçtığı bir kısmının da teslim olduğunu belirten yazar, müşriklerin ölülerini Kalib yönünde bir çukura doldurduklarını belirtmektedir. Ayrıca konunun devamında, Hz. Peygamber'in "Ey Kalibliler..." diyerek müşrik ölülerine seslendiğini ifade etmektedir.¹⁸⁰ Bu durumda müşriklerin kaçarken ölülerini nasıl gömdükleri ve Hz. Peygamber'in müşriklerin ölülerinin nerede olduğunu nasıl bildiği bir muamma olarak kalmaktadır.

Uhud Savaşı'nda Hz. Peygamber'in etrafında 9 kişi kaldığı ve bunların da birer birer şehit düştüğü ifade edilirken, bir sayfa sonra 14 kişi oldukları belirtilmektedir.¹⁸¹ Hendek Savaşı'nda İslam Ordusu'nun asker sayısı üç bin civarında gösterilirken, beş sayfa sonra iki bin civarında denilerek çelişki yapılmaktadır.¹⁸² Bir eserde Hayber'e katılanların sayısı 1800 olarak verilmekte ve devamında "asker sayısı Hudeybiye'de

¹⁷⁴ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 52.

¹⁷⁵ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 240.

¹⁷⁶ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 243.

¹⁷⁷ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 244.

¹⁷⁸ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 128.

¹⁷⁹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 210.

¹⁸⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 251-252.

¹⁸¹ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 142, 143.

¹⁸² Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 269, 274.

bulunanlarla sınırlı tutulmuş, bunların dışında katılan olursa..." şeklinde ifade edilmektedir.¹⁸³ Diğer yandan ise Hudeybiye'de bulunanların sayısı 1400 olarak belirtilmektedir. Mute Savaşı'nda Bizans ordusunun asker sayısı yüz bin olarak belirtilirken, bir sonraki paragrafta iki yüz bin kişi olduğu söylenmektedir.¹⁸⁴ Huneyn Savaşı'nda Saffan b. Ümeyye'nin Müslüman olduğu bilgisinden altı sayfa sonra Saffan'ın 4 ay mühlet istediği ifade edilmektedir.¹⁸⁵

Ashâb için "*Arafat'ta nazil olan ayeti Hz. Peygamber'in vefatına işaret saymıştı.*" ifadesini kullanan yazar, ilerleyen satırlarda Hz. Peygamber'in vefatı üzerine Ashâb'ın şaşırıldığını söylemektedir.¹⁸⁶

Metin içi tutarsızlıklar, yazarların kaynak olarak kullandıkları eserlerden sorgusuz nakilde bulduklarını gösterdiği gibi, yazarların dikkat eksikliğini de öne çıkarmaktadır. Böyle bir durum okurda anlam karışıklığına ve okurun yanlış bilgilendirilmesine de neden olacaktır.

1.4.2.2. Bilgi ve Tarih Yanlışları

İncelediğimiz eserlerde bazı konularda bilgi ve tarih yanlışlarının yapıldığı görülmektedir. Muhtemelen bu yanlışların kaynağı, yazarların bu alana yabancı olmalarından veya alan bilgilerinin eksikliğinden ileri gelmektedir.

"La ilâhe illallâh muhammedün resûlullah" şeklinde yazılması gereken Kelime-i Tevhid'in "Lâ ilâhe illallâh *ve muhammeden* resûlullah"¹⁸⁷ şeklinde yanlış yazılması, bir yazım yanlışı olduğu kadar yazarın bilgi eksikliğini de göstermektedir.

Hz. Peygamber'in doğduğu gece gerçekleşen olaylarda bilgi yanlısına tesadüf edilmekte ve söz konusu eserlerde doğum gecesi gerçekleşen olayların abartılı bir anlatımla aktarıldığı görülmektedir. Örneğin Hz. Peygamber'in doğduğunda secdede olduğu ve "*Ümmetim! Ümmetim!*" dediği ve bu esnada şehâdet parmağının havada olduğu, ayrıca odanın içinin bir anda aydınlandığı ve gökteki yıldızların oradakilerin üzerine dökülecek gibi olması¹⁸⁸ şeklinde abartılı bir anlatım sergilenmektedir. Şayet bu bilgiler

¹⁸³ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 229.

¹⁸⁴ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 257.

¹⁸⁵ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 263.

¹⁸⁶ Doğru-Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 296.

¹⁸⁷ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 163.

¹⁸⁸ Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 25.

verilecekse en azından kaynaklardaki bilgiler doğru bir şekilde verilmelidir. Örneğin; bazı eserlerde doğum gecesinde Kısra'nın sarayında 14 burcun yıkıldığı belirtilirken,¹⁸⁹ başka bir eserde 12 burç olarak nakledilmektedir.¹⁹⁰ Hâlbuki Hz. Peygamber'in doğumuyla ilgili bu bilgilere İbn-i İshâk¹⁹¹ ve İbn-i Hişâm¹⁹² gibi yazarların siyer eserlerinde yer verilmemektedir. Ayrıca bu tür olaylar Hz. Peygamber'in örnekliliği yerine ulaşılmaz peygamber tasavvurunu ortaya çıkarabilir. Abartılı anlatımla sunulan bu konular yerine, Mekke ve Medine dönemi olaylarında Hz. Peygamber'in ahlaki yönüne ışık tutacak olaylara daha fazla yer verilmesi Hz. Peygamber'in örnekliliğini okura hissettirmesi açısından da faydalı olacaktır.

Hz. Peygamber'in eşleri konusunda da bilgi yanlışlığı yapıldığı görülmektedir. Hz. Peygamber'in ticaret kervanıyla Şam'dan dönüşü ve Mekke'ye girişi esnasında, Hz. Hatice yanında birkaç kadınla evinin çatısında ticaret kervanının izlemekte ve arkadaşı olan Nefise'ye, Hz. Peygamber'i gölgeleyen bulutu göstermektedir. Bu konuda yazar, "Hz. Nefise, belki sadece bir bulut görmüştü ama, ileriki yıllarda *Allah Resulü'nün eşi ve müminlerin annesi* olma şerefini kazanıp..."¹⁹³ ifadesiyle Nefise'yi Hz. Peygamber'in eşi olarak nitelemektedir. İbn-i İshâk'ın eserine baktığımızda Hz. Peygamber'in eşleri arasında böyle bir ismin olmadığı görülecektir.¹⁹⁴ Nefise Hz. Peygamber'in eşi değil, Hz. Hatice'nin arkadaşıdır.¹⁹⁵

Tesadüf edilen bir diğer bilgi yanlışlığı da Hz. Peygamber'in evliliği konusudur. Kaynaklarda Hz. Peygamber'e evlilik teklifini Hz. Hatice'nin veya ikinci bir ihtimalle Hz. Hatice'nin arkadaşı Nefise'nin teklifi ilettiği belirtilmektedir.¹⁹⁶ Fakat Bildek'in eserinde teklifi Meysere'nin ilettiği ifade edilmektedir.¹⁹⁷

İncelediğimiz eserlerde Hz. Peygamber'in erkek çocuklarının vefatıyla ilgili verilen bilgilerde de bilgi yanlışlığına rastlanmaktadır. Örneğin bir eserde Hz. Peygamber'in oğlu

¹⁸⁹ Suavi, *İki Cihan Güneşi Peygamberimiz*, s. 29; Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 29; Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 20.

¹⁹⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 65.

¹⁹¹ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 92.

¹⁹² İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, I, 214-215.

¹⁹³ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 79.

¹⁹⁴Bk. İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 323-361; Hz. Peygamber'in eşleri hakkında bilgi için ayrıca bk. Hamîdullah, a.g.e, II, 676-690; Muhittin Akgül, "Hz. Peygamber'in Evlilikleri Üzerine Bir İnceleme", *EKEV Akademi Dergisi*, c. I, sy. 4, Erzurum, 1999, s. 93-100.

¹⁹⁵ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, I, 251; Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 61.

¹⁹⁶ M. Yaşar Kandemir, "Hatice", *DİA*, XVI, 465; Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 61.

¹⁹⁷ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 109.

Kasım'ın risâletin 7. senesinde, dört yaşındayken vefat ettiği bildirilmektedir. Ondan kısa süre sonra da Hz. Peygamber'in diğer oğlu Abdullah'ın vefat ettiği aktarılmaktadır.¹⁹⁸ Hâlbuki kaynaklarda Hz. Peygamber'in erkek evlatlarından Kasım'ın risâletten önce doğduğu ve vefat ettiği bildirilmektedir.¹⁹⁹ Ayrıca Kasım'ın iki yaşında vefat ettiği bilgisi yer almaktadır.²⁰⁰

Kaynaklarda ilk Müslümanlardan Sümeyye'nin Ebû Cehil'in attığı bir mızrakla şehit edildiği kaydedilirken,²⁰¹ Doğan'ın eserinde bir okla şehit olduğu şeklinde değiştirilmektedir.²⁰² Şifa Hatun'un oğlu ilk Müslümanlardan Abdurrahmân b. Avf'tır.²⁰³ Ancak yazar sahabenin ismini Abdullah ibn-i Avf²⁰⁴ olarak vermektedir.

Akabe Biatları'nda Hz. Peygamber'in Müslümanlardan istedikleri zikredilirken "...namazınızı kılıp *zekâtınızı* vereceksiniz!"²⁰⁵ ifadesine yer verilmektedir. Hâlbuki zekât h.2. yılda farz kılınmıştır.²⁰⁶

Yine Akabe biatları konusunda "I. Akabe'de yapılan bey'at üzerine peygamberliğin 13. yılında *H.621'de* II. Akabe yapıldı." denilerek bilgi yanlış yapılmaktadır.²⁰⁷ Hâlbuki akabe beyatları esnasında hicret gerçekleşmemiştir. Miladi olarak verilmesi gereken tarih hicri olarak verilerek tarih yanlışlığı yapılmıştır. Yazarın burada doğru ifade için hicret ifadesini "H" belirtmemesi gerekirdi. Aynı hata Habeşistan hicretleri konusunda da yapılmıştır. Bir eserde Habeşistan hicretlerinin tarihi ile ilgili "*h.5. ve h.7. yıllarda olduğu*" bilgisi verilmektedir.²⁰⁸ Burada doğru ifadenin "*risaletin 5. ve 7. yıllarında*" olması gerekirken yazar yanlışlıkla hicret olarak vermiştir. Her iki tarih hatasında yazarların risâlet ile hicreti karıştırdıkları, bu sebeple de yanlışlık yaptıklarını söylemek mümkündür.

Başka bir eserde Akabe Bi'atları konusunda, bi'setin 11. yılında altı Medinelinin

¹⁹⁸ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 69.

¹⁹⁹ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 134; İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, I, 253; bk. Ahmet Güzel, Hz. Hatice'nin Hz. Peygamber'le evliliği, çocukları ve aile hayatı üzerine bir değerlendirme, *İstem-2012*, s. 57-100.

²⁰⁰ M. Yaşar Kandemir, "Hatice", *DİA*, XVI, 465.

²⁰¹ İbn-i Sa'd, Ebû Abdullah Muhammed b. Sa'd b. Meni' ez-Zühri, 230/845, *et-Tabakâtü'l-Kübra*, VIII, Beyrut: Dâru Sadır, 1968/1388, 264; Aynur Uraler, "Sümeyye bint Hubbât", *DİA*, İstanbul, 2010, XXXVIII, 134.

²⁰² Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 59.

²⁰³ A. Hamdi Kasaboğlu, Hz. Abdu'r-rahmân b. Avf, *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, 1963, II, 6-7. sayı, s. 36-37.

²⁰⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 59.

²⁰⁵ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 108-109.

²⁰⁶ Mehmet Erkal, "Zekât", *DİA*, XLIV, 197.

²⁰⁷ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 159.

²⁰⁸ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 69.

müslüman olduğu, bir yıl sonra on iki kişinin müslüman olduğu ve bunun birinci Akabe Biati olduğu bildirilmekte, bundan iki yıl sonra da ikinci Akabe Biati'nın yapıldığı ifade edilmektedir. Buna göre ilk biat 621 yılında, ikinci biat ise 623 yılında meydana gelmektedir.²⁰⁹ Diyanet İslam Ansiklopedisi'nin verdiği bilgiye göre ilk biat 621 yılında, bundan bir yıl sonra da 622'de ikinci biat gerçekleşmiştir.²¹⁰

Hz. Peygamber'in bazı sahabelerinin İbranice ve Süryanice öğrenmesini istediği bilinmektedir. Zeyd b. Sabit²¹¹ bu konuda öne çıkan sahabeler arasındadır. Yazar bu kişiyi yanlış bilgiyle *Zeyd b. Harise* olarak vermektedir.²¹²

Yine kaynaklarda ezanı rüyasında gören sahabenin Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe²¹³ olduğu bildirilmektedir. Ancak bir eserde yanlışlıkla Zeyd b. Sa'lebe olarak verilmektedir.²¹⁴ Dolayısıyla rüyayı gören Abdullah iken, yanlış bilgiyle babası Zeyd'in rüyayı gördüğü belirtilmektedir.

Uhud Savaşı'nda kasığından vurularak şehit olan Hz. Hamza'nın,²¹⁵ böğründen vurularak şehit edildiğinin söylenmesi,²¹⁶ Mekke'ye 88 km.²¹⁷ uzaklıkta olan Tâif için 60 km. ifadesinin kullanılması²¹⁸ da bilgi yanlışları arasında yer almaktadır. Uhud Savaşı'na katılan ve lakabı Ümmü Umâre olan hanım sahabe Nesibe Hatun'un, lakabı ile isminin karıştırılarak farklı iki isimmiş gibi zikredildiği görülmektedir.²¹⁹

Sevîk Gazvesi'ni²²⁰ "Süveyk" olarak veren yazar, aynı zamanda olayın geçtiği yeri de Süveyk olarak vererek yanlış bir adlandırma yapmıştır. Hâlbuki Sevîk un anlamına gelmektedir ve Müslüman birliğinden kaçan müşrik birliklerinin, beraberlerinde taşıdıkları un çuvallarını bırakıp kaçmaları neticesinde gazveye bu isim verilmiştir. Yoksa olayın geçtiği yerle ismin bir alakası yoktur.

Bedir savaşına katılan Müslümanların sayısı, geride kalan sekiz kişinin haricinde,

²⁰⁹ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 70- 71.

²¹⁰ Ahmet Önkal, "Akabe Biatları", *DİA*, II, 211.

²¹¹ Bünyamin Erul, "Zeyd b. Sâbit", *DİA*, XLIV, 321.

²¹² Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 84.

²¹³ Abdurrahman Çetin, "Ezan", *DİA*, XII, 36.

²¹⁴ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 248.

²¹⁵ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 97; el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzî)*, I, 335.

²¹⁶ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 139.

²¹⁷ Mustafa Sabri Küçükbaşcı, "Tâif", *DİA*, XXXIX, 443.

²¹⁸ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 93.

²¹⁹ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 93.

²²⁰ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 405; İsmail Yiğit, "Sevîk Gazvesi", *DİA*, XXXVI, 585.

genelde 305 rakamı²²¹ ile ifade edilirken, bir eserde 350 olarak verilmektedir.²²² Uhud savaşında Vahşi'nin Hz. Hamza'yı mızrak kullanarak²²³ şehit ettiği bilgisinin “ok” atarak şehit ettiği yönünde değiştirilmesi²²⁴, yine Uhud'da Hz. Peygamber'in öldürülmesi haberinin İbn-i Kamia²²⁵ tarafından verilmesine rağmen *Sürâka* tarafından verildiğinin ifade edilmesini²²⁶ de bilgi yanlışları arasında zikredebiliriz. Hendek savaşı sırasında *Yahudilerin Müslüman kadınlara saldırma teşebbüsünde buldukları* ifadesinin²²⁷ ise çok abartılı bir üslupla sunulduğu görülmektedir.

Benî Kureyza Gaza'sında idam edilen kişi sayısı hususunda "idam edilen erkeklerin sayısı 400'ü buluyordu"²²⁸ şeklinde bir ifadeyle karşılaşmaktayız. Yazar kaynak vermediği için bilgiyi nereden aldığını tespit edemiyoruz. Ancak idam edilen kişi sayısı ile ilgili olarak kaynaklarda 600 ile 700 arasında bir rakam verilmektedir.²²⁹

Hudeybiye'de Müslümanlara saldırıldığı bu sebeple iki sahabenin zırh ve miğferlerini giymiş olarak Hz. Peygamber'in başında nöbet tuttıkları ifade edilmektedir.²³⁰ Hâlbuki umre niyetiyle yola çıkan Müslümanlar, yolcu kılıçlarından başka yanlarına savaş aleti almamışlardır.²³¹

Hayber Savaşı'na katılan Müslüman askerlerin sayısı 1400 olması gerekirken,²³² eserlerde bu konuda da yanlışlık yapıldığı görülmektedir. Bir eserde Hayber Savaşı'na 1800 kişi katıldığı ve bunların 200 tanesinin atlı olduğu şeklinde yanlış bir bilgi verilmektedir.²³³ Bu yanlış bilgi beraberinde başka yanlışlara da sebep olmaktadır. Savaş ganimetlerinin paylaşılması konusunu buna örnek verebiliriz. İbn-i Hişâm'da İslâm ordusunun 1400 asker ve 200 attan oluştuğu belirtilmektedir. Askere bir atlara iki hisse ayrıldığı, bu sebeple 1400 hisse askere, 400 hisse de atlara ayrıldığı ifade

²²¹ Bk. el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, I, 70; Mustafa Fayda, “Bedir Gazvesi”, *DİA*, V, 326; sayının 314 olduğuna ilgili bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, II, 464; İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s-403; asker sayısının 313 olduğuna dair bk. Ebû Muhammed Mûsâ b. Ukbe b. Ebû Ayyaş Esedi, 141/758, *Meğâzî*, Rabat: Câmiatu İbn Zühr, 1994, s. 127.

²²² Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 85.

²²³ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 95; el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzî)*, I, 335.

²²⁴ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 174.

²²⁵ Muhammed Hamidullah - Casim Avci, “Uhud Gazvesi”, *DİA*, XLII, 56.

²²⁶ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 97.

²²⁷ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 107.

²²⁸ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 199.

²²⁹ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 331; el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, II, 167;

Musa b. Ukbe, *Meğâzî*, s. 226; Casim Avci, “Kurayza”, *DİA*, XXVI, 432.

²³⁰ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 229.

²³¹ Muhammed Hamidullah, “Hudeybiye Antlaşması”, *DİA*, XVIII, 298.

²³² İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 480.

²³³ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 230.

edilmektedir.²³⁴ Bu durumda yazarın verdiği asker sayısı ile bunlara dağıtılan ganimet konusunda tutarsızlık oluşmaktadır. Yazarın verdiği bilgiye göre 1800 asker ve 200 ata toplamda 2200 hisse ayrılması gerekirdi, ancak yazar ganimet miktarını 1800 olarak vermektedir. Bu da verdiği asker sayısı ile çelişmektedir. Başka bir eserde ise, Hayber'e 2000 atlı ve 1600 piyade olmak üzere toplam 3600 kişinin katıldığı zikredilerek yine bilgi yanlışına düşüldüğü görülmektedir.²³⁵

Mekke Fethi sırasında fetihten sonra Hz. Peygamber'in Kâbe'yi temizletmesi hususunda verilen bilgilerde bilgi yanlışına tesadüf edilmektedir. Hz. Peygamber'in Kâbe'nin içine girdiğinde Hz. İbrahim'i elinde *kumar okları* ile resmeden resimler gördüğü bilgisi verilmektedir.²³⁶ Ancak bunun doğrusunun kumar değil fal okları olması gerekirdi.²³⁷

Elçiler yılında Hz. Peygamber'in mektubunu Kisrâ'ya Bahreyn emirinin verdiği ifade edilmektedir,²³⁸ hâlbuki mektubu Hz. Peygamber'in elçisi Abdullah b. Huzâfe vermiştir.²³⁹ Âli İmran Sûresi'nin dipnotta *Âl-i İbrahim* olarak yer alması²⁴⁰ da bilgi yanlışına bir örnektir.

Siyere dair konularda yanlış yapılması Hz. Peygamber'in ve yaşadığı çevrenin okura doğru tanıtılmasını engellemektedir. Bu durum ayrıca konuların farklı bir kurguyla sunulmasına ve gerçeklerin yanlış aksettirilmesine neden olmaktadır.

1.4.2.3. Konunun İşlenişi ve Örneklandırme

İncelediğimiz kitaplarda Hz. Peygamber'in hayatı genellikle Mekke ve Medine dönemi şeklinde iki bölümde ele alınmaktadır. Mekke döneminde genel olarak risâletten önce ve sonra şeklinde bir bölümlenme yapılırken, Medine dönemi ağırlıklı olarak savaşlar çerçevesinde sunulmaktadır. Kitaplarda Mekke dönemine daha fazla yer ayrıldığı, Medine dönemine ise daha az yer verildiği görülmektedir. Bir fikir vermesi açısından örneklendirecek olursak *Hz. Muhammed'in 30 Günü* adlı eserde Mekke dönemi 84,

²³⁴ Bk. İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, III, 480; ayrıca bk. el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzi)*, II, 346.

²³⁵ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 200.

²³⁶ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 154.

²³⁷ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 267.

²³⁸ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 194.

²³⁹ Esko Naskali, "İran", *DİA*, XXII, 395.

²⁴⁰ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 94.

Medine dönemi 48 sayfadan oluşmaktadır. *Aşkın Peygamberi* adlı eserde ise, Mekke dönemine 210, Medine dönemine 71 sayfa yer ayrılmıştır.

Kitaplarda tarihi bilgiler yoğunlukta olup, Hz. Peygamber'in örnek ahlakı ikinci planda kalmaktadır. Hz. Peygamber'in örnek ahlakını ve şahsiyetini yansıtabilecek konulara yer verilmesi, okurun bir siyer kitabından beklentisini karşılayabileceği gibi, Hz. Peygamber'in yüzeysel tanınmasının da önüne geçebilecektir.

Bu açıdan bakıldığında Mekke döneminde Hz. Peygamber'in güvenilirliği gibi ahlakî konular üzerinde az da olsa durulurken, aynı hassasiyet Medine döneminde gösterilememektedir. Hâlbuki Medine dönemi olaylarında, Hz. Peygamber'in şahsiyetiyle ilgili örnek verilebilecek konular daha çok yer almaktadır. Örneğin eğitim-öğretime verdiği önem, toplumsal ilişkilerdeki tavrı, Mescid-i Nebî'de yapılan faaliyetler gibi konular Hz. Peygamber'den örnekler dâhilinde aktarılabildi.

İncelediğimiz kitaplarda Hz. Peygamber bazen mucizevî bir anlatımla, bazen de abartılı anlatım örnekleriyle tanıtılmaktadır. Hz. Peygamber'i sade bir anlatımla sunan örneklere az da olsa yer verilmektedir.

Bu kitaplardan *İki Cihan Güneşi* ve *Hz. Muhammed'in 30 Günü* isimli eserlerin daha çok mucizevî anlatımı öne çıkardıklarını görmekteyiz. Mucizevî anlatımı tercih eden bu eserlerin genelinde mucizelere değinirken, *Son Nebi Hz. Muhammed* isimli eserde ise çeşitli olaylarda bazı mucizelerle karşılaşıldığı belirtmekte ancak mucizelerin neler olduğu hakkında bilgi verilmemektedir. Hz. Peygamber'in doğumu hadisesinde, Hz. Âmine'nin hamile olduğunun farkında bile olmaması ve bir meleğin gelerek haber vermesi mucizevî bir anlatım olarak göze çarpmaktadır.²⁴¹ Başka bir eserde ise, Halime'nin Hz. Peygamber'i kucağına alır almaz mucizelerin görüldüğü ifade edilmektedir.²⁴²

Siyer kitaplarındaki doğum gecesi mucizeleri (Hz. Peygamber'in doğduğunda secdede olması ve parmağını göğe uzatması, Kisrâ'nın sarayındaki on dört burcun yıkılması, Kâbe'deki putların yüz üstü yere düşmeleri gibi),²⁴³ sütanne yanındaki olaylar, Hz. Peygamber'i takip eden bulut konusu ve Bahira olayı mucizevî anlatımda öne çıkan

²⁴¹ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 29.

²⁴² Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 23.

²⁴³ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 56.

konuları oluşturmaktadır. Diyanet İslam Ansiklopedisi “*mucize*” maddesinde ise, mucizelerin peygamberlik esnasında gösterildiği belirtilmekte, peygamberlik öncesi mucize gösterimine dair bir bilgi yer almamaktadır.²⁴⁴

Hız. Peygamber’in doğumu kadar bebekliği de mucizevî anlatımla sunulmaktadır. Örneğin; iki aylıkken emeklediği, beş aylıkken serbestçe yürümeye başladığı, yedinci ayda konuşmaya başladığı, on aylık olduğunda çocuklarla oynamaya başladığı²⁴⁵ ifade edilmektedir. Mucizevî anlatım, Peygamberi örnek almayı engellediği gibi, inandırıcılığı da zedeleyebilmektedir. Peygamberler insanlara örnek olmak, dini yaşayarak öğretmek için gönderilmişlerdir. Bir bebeğin iki aylıkken emeklediği, on aylıkken çocuklarla oynadığının söylenmesi okuru konudan ve Peygamberden uzaklaştıracak, ulaşılmaz Peygamber tasavvurunu ön plana çıkaracaktır.

Akkoyunlu’nun eserinde ise, hicret esnasında Hız. Peygamber ve Hız. Ebû Bekir’i takip eden müşriklerin bazı mucizelerle karşılaştıkları belirtilmekte ancak mucizelerin neler olduğu hakkında bilgi verilmemektedir.²⁴⁶ Hicret esnasında meydana gelen Sürâka olayında da, Sürâka’nın bir mucize ile karşılaşmış ve geri döndüğü ifade edilmiş ancak mucizenin ne olduğu belirtilmemiştir.²⁴⁷

Hudeybiye’de Hız. Peygamber’in parmaklarından su akması,²⁴⁸ Şam’dan ticaret kervanı ile dönen Hız. Peygamber’i gölgeleyen melekleri Hız. Hatice’nin de görmesi,²⁴⁹ yirmili yaşlarda Hız. Peygamber’in melekleri görmesi ve meleklerin O’na selam vermesi,²⁵⁰ Hayber’de Yahudilerce Hız. Peygamber ve arkadaşlarına ikram edilen etin zehirli olduğunu söylemesi,²⁵¹ Hız. Peygamber’in Mekke Fethi öncesi Merrüzzahrân’da konaklayan İslam ordusunu ziyarete gelmekte olan Ebu Süfyan’ı bilmesi ve askerlerine haber vermesi,²⁵² Uhud savaşı’nda “hurma dalının kılıç olması ve meleklerin yardıma gelmesi gibi²⁵³ örnekler mucizevî anlatım örnekleri arasında yer almaktadır.

Hız. Peygamber’in Rum Kayseri’ne gönderdiği elçilerin Kayserin sarayına geldiklerinde

²⁴⁴ Halil İbrahim Bulut, “Mucize”, *DİA*, XXX, 350-352.

²⁴⁵ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 39.

²⁴⁶ Akkoyunlu, *Son Nebi Hız. Muhammed*, s. 165.

²⁴⁷ Akkoyunlu, *Son Nebi Hız. Muhammed*, s. 166.

²⁴⁸ Kesmez, *Efendimiz’in Nurlu Hayatı*, s. 216.

²⁴⁹ Kesmez, *Efendimiz’in Nurlu Hayatı*, s. 33.

²⁵⁰ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 102.

²⁵¹ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 495.

²⁵² Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 531.

²⁵³ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 352.

tekbir getirmeleriyle sarayın sallanması, Kayserin yanında bazı peygamberlerin resimlerinin olması ve bu peygamberler arasında Hz. Peygamber'in de bulunması en ilginç örneklerden biri olarak dikkat çekmektedir.²⁵⁴

Hz. Muhammed'in 30 günü adlı eserde Hz. Peygamber'in peygamberlik yönü üzerinde durulmakta ancak konular mucizeler dâhilinde sunulmaktadır. Yazar, bir peygamberin hayatı anlatılıyorsa mucizelerin de olmasını normal karşılamaktadır. Ayrıca Kur'ân'da ve hadislerde yüzlerce mucize örneğinin olduğunu savunmaktadır.²⁵⁵ Hâlbuki Kur'ân'da mucize kelimesi geçmemektedir. Bunun yerine âyet kelimesine yer verilmektedir.²⁵⁶ Hâlbuki Hz. Peygamber'in örnek bir peygamber olarak mucizelerle değil örnek şahsiyetiyle tanıtılması gerekirdi. Çünkü mucizeler daha çok peygamberliği ispatta kullanılan bir yöntemdir. Ayrıca ne kadar çok mucizeye dayalı örnek sunulursa, peygamber o kadar çok beşer üstü bir konuma yükseltilmiş ve okurdan uzaklaştırılmış olacaktır. Bu durum insanların peygamberi örnek almasını da engelleyecektir.²⁵⁷

Mucizeye dayalı anlatım aynı zamanda Hz. Peygamber'in "*peygamberliğini*" kanıtlamaya yönelik bir çaba izlenimi de uyandırmaktadır. Neredeyse her olayda Hz. Peygamber bir mucize göstermektedir. Bu durum Hz. Peygamber'in insani yönünü ikinci planda bırakmaktadır. Bir peygamber sadece peygamberlik yönüyle insanlara örnek olamaz. Eserlerde beşer peygamber tasavvuruna dayalı örneklerle daha çok yer verilmesi ve Hz. Peygamber'in davranışlarının arka planı hakkında açıklamalarda bulunulmasının, peygamberi okura daha iyi tanıtmaya yardımcı olacaktır.

İncelediğimiz eserlerde abartılı anlatım örneklerine de sıkça rastlanmaktadır. Bunlar arasında yer alan "*Dünya, Haniflerin geleceğini söylediği kurtarıcıyı bekliyordu.*"²⁵⁸ ifadesinde, Hz. Peygamber'i insanların beklediği ve geldiğinde O'na hemen inanacakları gibi bir izlenim uyandırılmaktadır. Eğer dünya böyle bir kurtarıcıyı bekleyseydi insanların Hz. Peygamber'e hemen inanmaları gerekirdi. Neticede onların arasında yaşamış birisi olarak, Hz. Peygamber'i yakından tanıyorlardı. Ancak Mekkelilerin çoğu Hz. Peygamber'e inanmadığı gibi, iman etmeleri de uzun zaman

²⁵⁴ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 228-230.

²⁵⁵ Alpsoy, *Hz. Muhammed'in 30 Günü*, s. 3-4.

²⁵⁶ Halil İbrahim Bulut, "Mucize", *DİA*, XXX, 350.

²⁵⁷ Adem Apak, "Siyer Yazımında Kaynak Kullanımı ve Bilgi Hataları Üzerine Değerlendirmeler", *Siyer Atölyesi Tebliğler Kitabı (2011-2012)*, Meridyen Kitaplığı, İstanbul 2013, s. 179.

²⁵⁸ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 30.

almıştır.

Bir eserde abartılı anlatımla Hz. Peygamber' in üstünlüğü vurgulanmaya çalışılırken, Âdem Peygamber olumsuz bir anlatımla sunulmaktadır. “*Böylelikle günahlar içinde bedel öderken, bedeli cennetten dünyaya sürgün edilmek olduğunda aklına ilk Muhammed (as) ismi düşüyordu!*” ifadesinde yazar, bir peygamberi yüceltirken diğer peygamberi günahkâr olarak tanıtmaktadır. Devamında ise “*Allah onu günahlarının içerisinden o ismin hürmetine bağlılıyordu.*” ifadesiyle yazar günah konusunda ısrar etmektedir.²⁵⁹ Hâlbuki peygamberlerin beş temel özelliğinden biri olan ismet sıfatı her iki peygamber için de geçerlidir. Allah'ın günahlardan bir peygamberini koruyup diğerini korumaması, Allah'ın Adalet ismine de ters düşmektedir.

Benî Kurayza Gazası'ndan sonra “Hz. Resûlullah ve Müslümanlar, bu hâdiseden sonra *uzun müddet* huzur ve sükûn içinde yaşadılar ve harpsiz bir devir geçirdiler.”²⁶⁰ ifadesi de abartıya bir örnektir. Çünkü Müslümanlar iki seneyi harpsiz geçirebilmişlerdir. İki sene sonra Hayber Savaşı yaşanmıştır.

Hendek Savaşı'nda ise üç bin kişilik İslam ordusunun beş yüz askerinin kadınlar ve çocuklar için ayrıldığını, iki bin beş yüz kişinin de münafık olduğu için savaş meydanından ayrıldığını belirten yazar, geriye on bin kişilik müşrik ordusuyla savaştıkları üç yüz kişinin kaldığını ifade etmektedir. Burada yazar savaş için üç yüz kişinin kaldığını söyleyerek yanlış bilgi vermektedir. Hâlbuki geriye hiç kimsenin kalmaması gerekirdi. Ayrıca *on bin kişiye karşı üç yüz kişiyle* savaşıldığının belirtilmesiyle de konuyu abartmaktadır.²⁶¹ Başka bir eserde ise, Mekke Fethi esnasında Hâlid b. Velîd'in komuta ettiği birliğin düşman tarafından saldırıya uğraması konusunda “Hâlid saldırganlar üzerine hücum ederek *bir hamlede on üç tanesini öldürdü.*” ifadesiyle İslam ordusundaki askerler pasif gösterilmekte, Hâlid b. Velîd ise abartılı bir anlatımla öne çıkarılmaktadır.²⁶²

Bedir Savaşı'nda Müslümanların *8 kılıç ve 6 zırhlarının* olduğunun söylenmesi de diğer bir abartı olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁶³ Müslümanların kılıcı da yoksa bin kişilik

²⁵⁹ Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 11-12.

²⁶⁰ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 166.

²⁶¹ Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 417.

²⁶² Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 229.

²⁶³ Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 136.

orduya karşı neyle savaştıkları merak konusu olmaktadır.

Hz. Peygamber'in fakir olarak belirtilmesinden sonra Hz. Hatice'ye mehir olarak 500 *altın* vermesi ve düğün için yirmi deve kesildiğinin ifadesi,²⁶⁴ Hicret yolculuğu sırasında karşılaştıkları kişiler için "Hz. Ebû Bekir'i tanıyıp *genç Muhammed'i* tanımayanlar"²⁶⁵ ifadesi, Mûte Savaşı için "İslam bu savaştan sonra *dünya gündemine* oturdu"²⁶⁶ şeklindeki kullanımlar da abartılı anlatım örnekleri arasında yer almaktadır.

Kitaplarda tartışmalı sayılabilecek konularda, konuya ya hiç değinilmemekte ya da konuyla ilgili genel bir yoruma yer verilmektedir. Örneğin; Fetret-i vahyin süresinin ne kadar olduğuna, bazı kitaplarda değinilmemekte ve "vahiy bir süre gelmedi." şeklinde genel bir ifade kullanılmaktadır.²⁶⁷ Bazı kitaplarda ise vahyin 40 gün gelmediği belirtilmektedir.²⁶⁸ Bedir ve Uhud Savaşları'nda meleklerin yardıma gelişleri konusunda bazı kitaplar konuya hiç değinmezken, bazıları da konuyla ilgili ayetleri vermeyi tercih etmişlerdir.²⁶⁹

Kitaplarda genel olarak Mekke döneminde olağanüstü Peygamber tasavvuru, Medine döneminde ise beşer peygamber tasavvuru ön plana çıkmaktadır. Örneğin; Bedir Savaşı'nda meleklerin yardıma gelmesi olayına değinilmeyip Hz. Peygamber'in aldığı savaş tedbirlerine yer verilmektedir. Yine Uhud Savaşı'nda sahabenin gayretine değinilerek, mucizevî anlatımdan uzak durulmuştur. Ayrıca Hz. Peygamber'in Filistin'e casus gönderip Kureyş kervanı hakkında bilgi toplatmasını,²⁷⁰ Hendek savaşı sonrası Sahabe'den Huzeyfe'yi casus olarak düşman saflarına göndermesini,²⁷¹ Mekke seferini eşinden bile gizlemesi, Mekke'ye giden bütün yolları tutturması ve dağlara nöbetçi koydurmasını²⁷² insani yönüne vurgu yapması yönüyle dikkate değer bulmaktayız. Hudeybiye Antlaşması'nın maddelerinin,²⁷³ Hendek Savaşı'nda hendeğin boyutlarının verilmesi²⁷⁴ Bedir savaşında meleklerin yardıma gelişleriyle ilgili sadece ayete (Enfâl

²⁶⁴ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 55.

²⁶⁵ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 171.

²⁶⁶ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 281.

²⁶⁷ Kesmez, *Efendimiz'in Nurlu Hayatı*, s. 42-49; Doğan, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, s. 48; Bildek, *Aşkın Peygamberi*, s. 127.

²⁶⁸ Şefkatli, *Hira'dan Doğan Nur*, s. 52; Ercan, *Muhammed Mustafa*, s. 62.

²⁶⁹ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 161.

²⁷⁰ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 116.

²⁷¹ Akkoyunlu, *Son Nebi Hz. Muhammed*, s. 147.

²⁷² Suavi, *İki Cihan Güneşi*, s. 527.

²⁷³ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 114.

²⁷⁴ Pehlivan, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, s. 107.

Sûresi) değinilmesi,²⁷⁵ savaş alanlarının planlarının verilmesi, suffenin sade bir anlatımla, fakir Müslümanların kaldığı yer olarak tarif edilmesi, Medine Vesikası'nın önemli maddelerine değinilmesi,²⁷⁶ Medine'nin siyasi ve sosyal durumu hakkında bilgi verilmesi konuları daha iyi anlama ve zihinde canlandırma noktasında kitapların öne çıkan özellikleri arasında sayılabilir.

²⁷⁵ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 161.

²⁷⁶ Doğru- Benekçi, *Siyer-i Nebî*, s. 130.

BÖLÜM 2: HZ. PEYGAMBER'İN AHLAKINI ELE ALAN KİTAPLAR

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan kitaplarda amaç, Hız. Peygamber'i çeşitli ahlaki özellikleri açısından tanıtmaya olarak öne çıkmaktadır. Bu durum hem Kur'an'ın daha iyi anlaşılması hem de sünnetin günlük hayatta yaşanmasını sağlaması açısından da önemli görülmektedir. İlaveten yazarların Hız. Peygamber'i sevmek kadar sevdirmenin de gereğini dikkate almaları eserlerin yazılmasında başlıca nedenlerden biri olarak söylenebilir.

Kitapların anlatımında genellikle aynı yöntemin uygulandığı görülmektedir. Anlatım ayet ve hadislerden örnekler eşliğinde yazarların yorumlarından oluşmaktadır.

2.1. Fiziki Görünümleri

Ayet, Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi isimli eser Adem Kılıç ve Hâdi Güneş tarafından kaleme alınmış ve Önemli Kitap tarafından 2011 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap 224 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapak üst kısımda beyaz zemin üzerine, kırmızı gül yaprakları bulunmaktadır. Orta bölümde eser ismi yer almakta ve eser isminin altında Arapça harflerle yazılmış Muhammed ismi dikkat çekmektedir. Muhammed isminin de gül yapraklarının kırmızı rengiyle yazılması kapağa ayrıca bir güzellik katmaktadır. Arka kapakta ise sol üst köşede gül yaprakları bulunmakta ve orta kısımda eser ismi ve tanıtım yazısı bulunmaktadır. Eser saman kâğıda basılmıştır.²⁷⁷

Cennetin Güllü Hz. Muhammed (S.A.V) adlı eser Sinan Yağmur tarafından kaleme alınmış ve Karatay Akademi tarafından 2012 senesinde basılmıştır. İkinci baskısını incelediğimiz eser 216 sayfadan oluşmaktadır. Beyaz zemin üzerine gül yapraklarıyla süslenen ön kapağın üst kısmında, Hız. Peygamber'in "*Ben ne Kral'ım ne de Sultan... Ben kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum.*" sözüne yer verilmiştir. Orta kısımda eser ismi ve alt kısımda da yazar ismi bulunmaktadır. Arka kapak üst kısımda gül yaprakları yer almakta ve orta kısımda yazar ve eser ismi, ayrıca tanıtım yazısı bulunmaktadır.²⁷⁸

Hayata Yön Veren Peygamber isimli eser Sinan Adalı tarafından kaleme alınmış ve

²⁷⁷ Adem Kılıç- Hâdi Güneş, *Ayet- Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi*, İstanbul 2011.

²⁷⁸ Sinan Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, Konya 2012.

Zafer Yayınları tarafından 2009 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz kitap, 107 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta beyaz zeminde, sağ üst ve sol alt köşeler güllerle süslenmiştir. Eser ismi üstten başlayarak orta kısmı kaplamaktadır. Eser isminde özellikle Peygamber kelimesinin büyük puntoyla yazılması dikkat çekmekte ve ismin sağ alt köşesine “Allah’ın elçisinde size güzel bir örnek vardır” mealindeki Ahzâb Sûresi 21. ayet eklenmiştir. Ön kapaktaki gül resimleri arka kapakta da kullanılmıştır. Arka kapakta üst köşede eser ismi yer almakta ve bir tanıtım yazısı bulunmaktadır. Eser saman kâğıda basılmıştır.²⁷⁹

Sevgi Peygamberi adlı eser Mustafa Öztürkçü tarafından kaleme alınmış ve Erguvan Yayınevi tarafından 2010 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 221 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta beyaz zemin üzerine beyaz bir gül resmi bulunmakta, üst köşede eser ve yazar ismine yer verilmektedir. Gülün alt kısmında, eser ismi ile yazar ismi arasında küçük puntolarla “iyi ki varsın efendim” ifadesi yer almaktadır. Arka kapakta üst köşede eser-yazar ismi ve tanıtım yazısı yer almaktadır.²⁸⁰

Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi isimli eser Hatice Kübra Ergin tarafından kaleme alınmış ve Kalbi Kitap tarafından 2010 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 168 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapağın üst ve alt kısımları sarı renkte orta kısım ise kırmızı renktedir. Üst kısımda kırmızı renkte Arapça yazıyla “Muhammed Resûlullah” ifadesi yer almaktadır. Eser ismi ise orta kısımda kırmızı zemin üzerine sarı renkle yazılmıştır. Alt kısımda yayınevinin ismi, ebru sanatından bir lale eşliğinde yer almaktadır. Arka kapakta da ön kapağın renkleri hâkim olup, kırmızı zemin üzerinde sarı renkle tanıtım yazısı yer almaktadır.²⁸¹

Zarif Evrenin Zarif Peygamberi isimli eser Bekir Sağlam tarafından kaleme alınmış ve Okul Yayınları tarafından 2011 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 196 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta büyük kırmızı bir gül, kapak zeminini oluşturmaktadır. Üst köşede eser ismi yer almakta ve özellikle *peygamber* kelimesi büyük puntoyla öne çıkmaktadır. Orta kısımda Arapça “Muhammed” ismi bulunmaktadır. Eser ve yazar ismi alt kısımda yer almaktadır. Arka kapak kahverengi

²⁷⁹ Sinan Adalı, *Hayata Yön Veren Peygamber*, İstanbul 2009.

²⁸⁰ Mustafa Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi*, İstanbul 2010.

²⁸¹ Hatice Kübra Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, İstanbul 2010.

zemin üzerine üstte kitap ismi, ortada tanıtım yazısı olacak şekilde düzenlenmiştir.²⁸²

Rahmet Peygamberi “*sen olmasaydın, varlığı yaratmayacaktım*” adlı eser Emine Eroğlu tarafından derlenmiş ve Timaş yayınları tarafından 2007 yılında basılmıştır. İlk baskısını incelediğimiz eser, 80 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta beyaz zemin üzerinde ve büyük puntoyla eser ismi yer almakta ve orta kısımda kırmızı renkte Arapça “*Muhammed*” ismi bulunmaktadır. Arka kapakta üst köşede yine “Muhammed” ismi bulunmakta ve tanıtım yazısı yer almaktadır. Eser saman kâğıda basılmıştır.²⁸³

Ahlaki İnkılap Önderi Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem isimli eser İkra İlim-Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanmış ve Dua Yayıncılık tarafından 2009 yılında basılmıştır. Eser 112 sayfadan oluşmaktadır. Üst ve alt zemini mavi renkten oluşan eserin, orta kısımda büyük bir gül resmi bulunmakta ve resmin sol tarafında Ravza-i Mutahhara'nın resmi yer almaktadır. Ayrıca gülün üstünde beyaz yazıyla Arapça “*Muhammed*” ismi ön plana çıkmaktadır. Üst kısımda beyaz renkte eser ismi yer almaktadır. Alt kısımda ise yayınevinin logosu bulunmaktadır. Arka kapak zemini tamamen mavi renkten oluşmakta ve orta kısımda kitap tanıtımına yer verilmektedir. Sol üst köşede kitabın resmi verilerek sağ tarafında kitaptan bir pasaj sunulmaktadır.²⁸⁴

Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed adlı eser, Said Alpsoy tarafından kaleme alınmış ve Eser Kitap tarafından 2010 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 138 sayfadan oluşmaktadır. Kitap kapağında kırmızı renk kullanılmış olup, ön ve arka kapağın dört köşesine kenarlık yapılmıştır. Eser ismi beyaz renkle üst köşede yer almakta ve bunun hemen altında Arapça “*Muhammed*” ismi bulunmaktadır. “*Muhammed*” isminin sağ alt köşesinde ise mührü şerif dikkat çekmektedir. Alt köşede yazar ve yayınevinin isimlerine yer verilmiştir. Arka kapakta üst kısımda Arapça “*Muhammed*” ismi bulunmakta, eser ve yazar isminden sonra kitap tanıtımına yer verilmektedir.²⁸⁵ Ayrıca eser dikdörtgen şeklindeki kesimi ve kuşe kâğıda baskısıyla diğer kitaplardan farklılık arz etmektedir.

O'na (sav) Yolculuk/ Hz. Muhammed'e (sav) Yolculuk adlı eser Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu tarafından hazırlanmış ve Çıra Yayınları tarafından 2010 yılında

²⁸² Bekir Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, İstanbul 2011.

²⁸³ *Rahmet Peygamberi “sen olmasaydın, varlığı yaratmayacaktım”*, (der. Emine Eroğlu), İstanbul 2007.

²⁸⁴ *Ahlaki İnkılap Önderi Hz. Muhammed* (haz. İkra İlim-Araştırma Komisyonu), İstanbul 2009.

²⁸⁵ Said Alpsoy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed (Ona Binler Selam)*, İstanbul 2004.

basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 134 sayfadan oluşmaktadır. Eserin ön kapağının üst kısmı bordo renktedir ve burada *O'na (sav) Yolculuk* ifadesi bulunmaktadır. Bu kısmın hemen altına kahverengi zemin üzerine *Hz. Muhammed'e (sav) Yolculuk* ifadesi eklenmiştir. Geriye kalan kısım beyaz renktedir ve burada Arapça yazıyla Muhammed Resûlullah ifadesi yer almaktadır. Ön kapaktaki renklerin aynısı arka kapakta da yer almaktadır. Bordo kısımda Arapça yazıyla Muhammed Resûlullah yazmaktadır. Kahverengi zeminde ise kitabın tam adı olan *O'na Hz. Muhammed'e (sav) Yolculuk* yazısı bulunmaktadır. Beyaz zeminde Tevbe Sûresi 128. âyet ile Ahzâb Sûresi 21. âyete yer verilmiştir.²⁸⁶

2.2. Kitap Özetleri

a) Adem Kılıç- Hâdi Güneş, Ayet- Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi "Peygamberimizi Daha Çok Nasıl Sevebilir ve Sevdirebiliriz", s. 13-224, Önemli Kitap, İstanbul 2011.

Bu kitabı neden okumalıyız? sorusuyla kitaba giriş yapan yazar, Allah'ı seven bir kişinin Peygamberine de tâbi olması gerektiğini, bunun sonucu olarak da Efendimiz'i hem maddi hem de manevi yönleriyle öğrenmenin önemine vurgu yapmaktadır. "Allah'ı kullarına sevdiren ki, Allah da sizi sevsin" hadis-i şerifine işaret edilerek sevmek kadar sevdirmenin de önemli olduğu vurgulanmakta, gerçek sevgiye ulaşmada O'nu daha yakından tanımamız gerektiği ifade edilerek kitabın amacı belirtilmektedir.

Bu kitabı nasıl okumalıyız? kısmında ise, kitabın okunması ve hayata uygulanması noktasında bazı açıklamalar yapılmakta, her bölüm sonunda verilen "değerlendirme ve uygulama planı" na uyulması istenmektedir.

Kitap dokuz bölümden oluşmaktadır.

1. "Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve Biz" başlığını taşıyan bölümde insanın meraklı bir varlık olduğu, kendini tanımakla ilgili sorulara cevap aradığı, Hz. Peygamber'i tanıyanların da bu sorulara cevap buldukları ve yaradılışlarının gayesini anladıkları ifade edilmektedir. Allah tarafından sevmek için Efendimiz'e tabi olmanın gereği, Efendimiz'i sevmedeki ölçü ve cennete gideceklerin de Peygamberimiz'e itaat edenler olduğu belirtilmektedir. Bölüm

²⁸⁶ *O'na (sav)Yolculuk/ Hz. Muhammed'e Yolculuk* (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), İstanbul 2010.

değerlendirme ve kısa bir duayla bitirilmektedir.

2. "Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in Günlük Yaşantısından" başlıklı bölümde Efendimiz'in konuşma ve hitabet şekli, giyim şekli, saç ve sakalı, kokusu, görünümü, yeme ve içme adabı, yürüyüşleri, uykusu ve ticaret hayatı konularını içermektedir.
3. "Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in Bir Günü" bölümünde, Efendimiz'in bir günü beş vakit namaz ve gece vakti çerçevesinde ele alınmıştır. Gündelik işlerine örnekler verilerek, aile ortamı hakkında da bilgi sunulmaktadır.
4. "Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in Davranış Şekilleri" bölümünde, Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in davranışlarına, müsamahasına ve davranış şekillerine iki örnek verilmiş ve konular birer hadisle açıklanmıştır. Ayrıca Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in cesareti, cömertliği, öfkesi ve affetmesi gibi konulara değinilmiştir.
5. "Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve Aile Hayatı" bölümünde, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve evlenmek, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve yasak konular, hanımlarla ilişkiler, aile geçimi, çocuklara olan sevgisi gibi konulara yer verilmektedir.
6. "Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve İbadet" bölümünde, Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve imtihan, ibadet, amel, tövbe, musibetler, sadaka, dua konularına yer verilmektedir.
7. "Peygamber Efendimiz (s.a.v) ve engelli bireyler" bölümünde, Efendimiz'in engellilere değer verdiği, onları topluma kazandırmaya çalışarak yeteneklerine uygun işlere yönlendirdiği ve kamusal alanda onlara görev verdiği açıklanmaktadır.
8. "Peygamber Efendimiz (s.a.v) Hakkında Ünlü Düşünürler Ne Dediler?" bölümünde, 12 ünlü ismin Efendimiz hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir.
9. bölümde Efendimiz'in mucizelerine birkaç örnek verilerek, kitabın genel bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

Her bölüm sonunda o bölümle ilgili bir değerlendirme verilmektedir.

b) Sinan Yağmur, *Cennetin Gülü Hz. Muhammed (s.a.v)*, s. 13-216, Karatay Akademi, Konya 2012.

Önsöz ile başlayan kitap sonuç ile bitirilmiştir (s. 13-216). Kitabın yazılma amacı, Hz. Peygamber'i tanıtmak ve örnek alınmasını sağlamak olarak ifade edilmektedir.

Net bir bölümlenimin olmadığı esere "Canımız kurban olsun Senin yoluna" adlı bir arzuhal ve devamında "Mehtap Yâr'in Secdesinde" adlı bir şiirle giriş yapılmıştır (s. 17-20).

"Cennet Gülü'nün Dünya Bahçesine Gelişi" başlıklı kısımda Hz. Peygamber'in doğumu, "Cennet Gülü'nün Çocukluk Dönemi" başlığı altında da çocukluk yıllarından hicrete kadar Hz. Peygamber'in hayatı hakkında bilgi verilmektedir (s. 21-42).

"Yeni Bir Sayfa: Hicret" başlıklı bölümde ise, hicretle başlamakta ve hicri yıllar esas alınarak kronolojik bir anlatımla Medine dönemi hakkında bilgi verilmektedir. Hz. Peygamber'in vefatıyla bölüm sona ermektedir (s. 45-84).

"Cennet Gülü'nün Eşleri" başlığını taşıyan bölümde, Hz. Peygamber'in ailesi hakkında bilgi verilmektedir (s. 87-93).

"Cennet Gülü'nden İnsanlığa Armağan: Güzel Ahlak Formülleri" başlığını taşıyan bölümde Hz. Peygamber'in sözünde durması, merhamet ve iyilikseverliği hakkında bilgi verilmektedir (s. 97-106).

"Cennet Gülü'nün En Güzel Örnek Oluşu" bölümünde, Efendimiz'in ahlaki özellikleri örnek olaylar dâhilinde tanıtılmaktadır (s. 109-164).

"Cennet Gülü'nün Sosyal Yaşantısı" başlıklı bölümde Efendimiz'in sosyal yaşantısı dört örnek olayla aktarılmaktadır (s. 167-172).

"Cennet Gülü'nden İnsanlığa Kutlu Öğüt ve Uyarılar" başlıklı bölümde, çeşitli konular hakkında Efendimiz'in öğüt ve uyarılarından örnekler sunulmuştur (s.173-209). Veda Hutbesi ve sonuç kısmıyla kitap bitirilmiştir.

c) M. Sinan Adalı, *Hayata Yön Veren Peygamber (s.a.v)*, s. 7-107, Zafer Yayınları, İstanbul 2009.

Eserin takdim yazısında, Müslümanların hayatına yön veren bir işaret levhası ve kurtarıcı bir cevap anahtar olarak tanımlanan Hz. Peygamber'in hayatının günümüz Müslümanlarına aktarılması amacıyla bu kitabın kaleme alındığı kaydedilmektedir.

56 hadisin aktarımına yer veren kitabın konuları şöyle sıralanmaktadır:

“Temimdari'nin Kandili” başlığı altında, ticaretle meşgul sahabe Temimdari'nin bir kandil getirerek mescidi aydınlatması ve Hz. Peygamber'in bundan duyduğu memnuniyet dile getirilmektedir.

“Güzelleşin” başlığı altında, sahabeden bazı kişilerin Hz. Peygamber'i ziyaret ettiklerinde, Hz. Peygamber'in orada bulunan bir kaba bakıp kendine çeki düzen verdikten sonra arkadaşlarının yanına girmesi anlatılmaktadır.

“Suyu En Son Kim İçer?” başlığı altında, bir gün Hz. Peygamber ve Katâde, Peygamberimiz'in verdiği bir yemek davetinde su dağıtırlar ve içme sırası onlara geldiğinde Hz. Peygamber Katâde'ye içmesini söyler ve "suyu kim dağıtırsa en son o içer" diyerek buradaki adabı gösterir.

“Baba Nasihati” başlığı altında, Hz. Peygamber'in, kızı Hz. Fâtıma'ya evlilik öncesi nasihati dile getirilmiştir.

“Nasihat” başlığı altında, Hz. Peygamber'in evlilikleri öncesinde Hz. Ali ve Hz. Fâtıma'ya olan nasihati verilerek, eşlerin birbirlerine karşı vazifeleri vurgulanmıştır.

“Selman Doğru Söylemiş” başlığı altında, Selmân-ı Fârisî'nin kardeşliği Ebu'd-Derdâ ile arasında geçen bir misafirlik olayı anlatılmıştır. Ebu'd-Derdâ'nın ibadette aşırıya giderek hem ailesini hem de kendini zor durumda bırakması konu edilmiştir.

“Sövmek” başlığı altında, Hz. Peygamber'in birbirine söven iki kişiyi kendi anne - babalarına hakaret etmiş oldukları konusunda ashabını uyarması ve ashabına bunun büyük günah olduğunu söylemesi ifade edilmiştir.

“Komşuluk” başlığı altında, Hz. Peygamber'in "komşusunun, kendisine bir fenalık yapıp yapmayacağından emin olunamayan kimsenin iman etmiş olmayacağı" hadisine yer verilmiştir.

“Sadaka” başlığı altında, bir madende altın bulan ve bu altından başka malı olmayan bir

adamın altını Hz. Peygamber'e getirip sadaka olarak vermek istemesi ve Hz. Peygamber'in bu davranışı doğru bulmaması anlatılmıştır.

“Yük” başlığı altında, pazardan alışveriş yapan Hz. Peygamber'in eşyalarını Ebû Hüreyre taşımak ister ve Hz. Peygamber buna izin vermeyerek, herkesin kendi yükünü kendisinin taşıması gerektiğini söyler.

“Ayakkabının Bağı” başlığı altında, bir gün ashabıyla yolda yürürken Hz. Peygamber'in ayakkabısının bağı çözülür. Bir kişi ayakkabının bağını bağlamak için eğilir. Fakat Hz. Peygamber buna izin vermez ve kişinin kendi işini kendisinin yapmasının en doğrusu olduğunu söyler.

“Teyze” başlığı altında, büyük günah işleyen bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek tövbesi için ne yapması gerektiğini sorar ve Hz. Peygamber de annesine iyilik yapmasını söyler. Adam annesinin olmadığını söyleyince, teyzenin anne makamında olduğunu söyleyen Hz. Peygamber teyzesine iyilik yapmasını tavsiye eder.

“Mahrem Bir Sual” başlığı altında, Medineli kadınlardan Ümmü Süleym Hz. Peygamber'e mahrem bir sual sorar. Hz. Âişe bu soruya tepki gösterir. Ancak Hz. Peygamber onun sorusunu cevaplar ve kadınların mahrem konularda merak ettiklerini öğrenmelerini tavsiye eder.

“Yağmuru Kim Yağdırıyor?” başlığı altında, Hudeybiye yılında bir sefer esnasında yağın yağmur üzerine Hz. Peygamber'in yağmuru yağdırmanın Allah olduğunu hatırlatmasına değinilmiştir.

“Komşunun Daveti” başlığı altında, bir komşusunun Hz. Peygamber'i yemeğe davet etmesi üzerine, Hz. Peygamber eşi Hz. Âişe'nin de gelmesini ister. Fakat komşu yalnızca Hz. Peygamber'i davet eder ve Hz. Peygamber bu daveti kabul etmez. Olay bir kaç defa tekrarlanır, en sonunda Hz. Âişe'nin de davet edilmesi üzerine Hz. Peygamber komşusunun davetini kabul eder.

“Davetsiz Misafir” başlığı altında, bir gün Hz. Peygamber bir davete arkadaşlarıyla giderken bir kişi yolda onlara katılır ve davet edildikleri eve geldiklerinde Hz. Peygamber ev sahibine bu kişiyi kabul edip etmemekte serbest olduğunu söyler.

“Sevinç Meleği” başlığı altında, "Bir kimse, bir mümin kardeşini sevindirirse Allah

verdiği bu sevinç sebebiyle bir melek yaratır ." hadisi ele alınmıştır.

“Keler” başlığı altında, bir adamın Hz. Peygamber'e yemesi için bir keler getirmesi ve Hz. Peygamber'in yemediğini bilen Hz. Âişe'nin orada fakir bir Müslüman'a vermek istemesi üzerine Hz. Peygamber'in buna engel olması, kişinin kendisinin yemediği bir şeyi başkasına vermemesinin önemi üzerinde durulmaktadır.

“Zina İçin İzin İsteyen Genç” başlığı altında, Hz. Peygamber'e gelerek zina için izin isteyen gencin hikâyesine yer verilmektedir. Hz. Peygamber'in bunu kimsenin kendi annesi, teyzesi, kızı, halası için istemeyeceğini gence empati yaptırarak anlatması ve gencin tövbe edip güzel ahlaka yönelmesi hakkında bilgi verilmiştir.

“Sevdiğini Söyle” başlığı altında, Hz. Peygamber'in yanında bulunan bir sahabe o sırada yanlarından geçen bir kişiyi sevdiğini söyler ve Hz. Peygamber de bunu o kişinin yüzüne söylemesini ve o kişinin haberinin olmasını tavsiye eder.

“Zenginler ve Fakirler” başlığı altında, fakir Müslümanlardan bir grup Hz. Peygamber'e gelip zengin Müslümanların iyilikte onları geçmelerinden yakınmaları ve Hz. Peygamber'in bu konuda onlara olan tavsiyesi anlatılmaktadır.

“Yalana Dikkat” başlığı altında, çocuğunu çağırıp ona gelirse bir şey vereceğini söyleyen kadına Hz. Peygamber gerçekten verecek misin diye sorar ve yalana yaklaşmaması konusunda onu uyarır.

“Güzel İsim” başlığı altında, insanlara verilen isimlerin kişi üzerinde etkili olduğu bu yüzden insanlara güzel isimlerin verilmesinin önemi hatırlatılmaktadır.

“Allah'ın Yolları” başlığı altında, güçlü kuvvetli bir kişi Hz. Peygamber'i ziyarete gelir ve ashab bu kişiye hayranlıkla bakar. Bunun üzerine Hz. Peygamber " *bu adam çocuğu için çalıştığı müddetçe, ailesi için çalıştığı müddetçe Allah yolundadır*" der.

“Usandırmayın!” başlığı altında, bir sahabe Hz. Peygamber'e gelerek, sabah namazına gidemediğini çünkü imamın namazı çok uzattığından şikâyet eder ve Hz. Peygamber bu davranışı yasaklar.

“En Hayırlı Olan” başlığı altında, bir hac yolculuğu sırasında sürekli ibadette bulunan birine sahabenin çok hayırlı demeleri üzerine, Hz. Peygamber asıl hayırlı olanın onun

hizmetini yapanların olduğunu söyler.

“Sevap İstiyorsan” başlığı altında, sevap için cihat etmek isteyen birine Hz. Peygamber yaşlı anne- babasına hizmet etmesini tavsiye eder.

“Annelerin En Güzeline” başlığı altında, Hudeybiye umresi dönüşü Ebva'dan geçerken Hz. Peygamber annesinin kabrini ziyaret ediyor ve bu sırada gözyaşı dökerek dua ediyor.

“Yalancı” başlığı altında, sahabenin mümin insanın nasıl olması gerektiği ile ilgili sorularına cevap veren Hz. Peygamber, müminin yalancı olamayacağını söyler.

“Nasırlı Eller” başlığı altında, Tebuk seferi dönüşü Medineliler ile tokalaşan Hz. Peygamber, Muâz b. Cebel'in ellerinin nasırlı oluşunun sebebini sorar ve o da ailesinin geçimi için sürekli çalıştığını söyleyince Hz. Peygamber, bu ellere ateşin dokunmayacağını ifade eder.

“Kurban” başlığı altında, bir kurban bayramında kurbanın üçte ikisinin dağıtılıp üçte birinin kaldığını öğrenen Hz. Peygamber, asıl üçte birinin gidip üçte ikisinin kaldığını söyler.

“Yardım” başlığı altında, ihtiyaç sahibi bir sahabenin Hz. Peygamber'e gelerek yardım istemesi üzerine Hz. Peygamber, sahip olduğu eşyaları getirir ve onları satarak bir balta yapar ve sahabeye çalışması konusunda destek verir ve sahabe durumunu düzeltir.

“Tatlı-Tuzlu Bir Sohbet” başlığı altında, bir sahabe Hz. Peygamber'e tatlı tuzlu bir sohbet edebileceği birini sorar ve Hz. Peygamber annendir der.

“Kısa Kesilen Namaz” başlığı altında, bir gün namaz sırasında iken Hz. Peygamber cemaatin arkasından bir çocuğun ağladığını duyar ve namazı kısa keser, çocuğun annesini üzeceğinden dolayı namazı kısa kestğini oradakilere söyler.

“Ne Fazla Ne Noksan” başlığı altında, bir gün Necid halkından bir sahabe Hz. Peygamber'e gelir ve İslam'ın ne olduğunu sorar ve cevaplarını aldıktan sonra bunlardan ne fazla ne de noksan yapmayacağını söyler ve Hz. Peygamber de yanında bulunanlara "Eğer bu adam dediği gibi yaparsa kurtuluşa ermiştir." buyurur.

“İş Bölümü” başlığı altında, bir gaza yolunda istirahat için konaklandığı sırada Hz.

Peygamber bir koyun kesilip dağıtılması emrini verir ve sahabeler aralarında iş bölümü yaparlar ve Hz. Peygamber de odun toplama görevini alır ve ashab karşı çıkınca Hz. Peygamber kendini farklı konumda tutan bir idareci olmak istemediğini söyler.

“Peygamber’in İmrendikleri” başlığı altında, Allah için birbirlerini sevenlerin ulaşacakları mertebelerden söz edilmektedir.

“İyilik İsteyin” başlığı altında, kişinin dünya ve ahiret için iyilik istemesinin önemi vurgulanmaktadır.

“Gıybet” başlığı altında, bir gaza yolunda iken Selmân-ı Fârisî hakkında yapılan gıybet anlatılmaktadır.

“Alacaklı” başlığı altında, Hz. Peygamber'den alacağı olan birisine Efendimiz'in borcunu en iyi şekilde ödemesi konusunda bilgi verilmektedir.

“Çocuklarınıza Eşit Davranın” başlığı altında, Hz. Peygamber'in çocuklar arasında ayırım yapmayıp onlara eşit davranılmasıyla ilgili tavsiye ve davranışlarına örnekler verilmiştir.

“Aldatan Bizden Değil!” başlığı altında, bir gün yiyecek satan bir adama uğrayan Hz. Peygamber'e, buğday çuvalına elini sokması ilham edilir. Alt taraftaki buğdayların ıslak olduğunu gören Hz. Peygamber “bizi aldatan bizden değildir” diyerek ticaret ahlakını göstermektedir.

“Sormak, Cehaletin İlacı” başlığı altında, soru sormanın ilim öğrenmedeki önemine değinilmektedir. Cehaletin ancak böyle giderileceğine işaret edilmektedir.

“Yersen Rızkıdır!” başlığı altında, bir Yahudi imtihan etmek için Hz. Peygamber'in yanına gelir ve elindeki yiyeceğin rızkı olup olmadığını sorar. Hz. Peygamber ise yerse rızkı olacağını söyler.

“Cuma” başlığı altında, Cuma namazına gelen köylüler çoğunlukla ter içinde gelirlerdi, Hz. Peygamber Cuma günü olsun yıkanmaya özen göstermelerini isterdi.

“Yemin” başlığı altında, Hz. Peygamber'in evinin önünde alacaklı-borçlu iki kişinin kavgasını işiten Hz. Peygamber dışarıya çıkar ve alacaklıya borçluya yardımcı olmasını tavsiye eder.

“İyilik Nedir?” başlığı altında, Vabısa adlı bir sahabe Hz. Peygamber'e gelerek iyilik ve kötülüğün ne olduğunu sorar. Hz. Peygamber de kalbine sormasını tavsiye eder.

“Gıybet Nedir?” başlığı altında, Hz. Peygamber bir gün ashabına gıybet nedir diye soruyor ve cevap olarak da; "gıybet, din kardeşini hoşlanmadığı bir şey ile anmandır" diyerek gıybet hakkında bilgi verilmektedir.

“Kolaylık Dini” başlığı altında, mescitte ashab Hz. Peygamber'e birçok soru yönelterek bunları yapmanın günah olup olmadığını sorar. Hz. Peygamber de bunların günah olmadığını ve Allah'ın dininin kolaylık dini olduğunu söyler.

“Zenginler ve Fakirler” başlığı altında, fakir bir sahabe zengin kişilerle arkadaşlık ediyordu ve onların sahip olduklarını gördükçe üzüliyordu. Bir gün Hz. Peygamber'in "Sizlerden biri, yaratılış ve malca kendinden üstün kılınan birine bakınca; bir de aşağıdakine baksın. Böyle yapmanız, Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini küçük görmeyi engeller." sözünü işitince fakirlerle arkadaşlık edip mutlu olması anlatılmaktadır.

“Önce Temizlik” başlığı altında, Mekke fethi sırasında Hint'in bey'at ederken ellerinin kirli ve tırnaklarının uzunluğu sebebiyle, Hz. Peygamber ellerini yıkamadıkça ve tırnaklarını kesmedikçe bey'atini kabul etmeyeceğini söylemesi ele alınmaktadır.

“Fakir Hırsız” başlığı altında, bir kıtlık sırasında fakir ve aç bir adam, bir hurma bahçesinde karnını doyurmaktadır. Bahçe sahibi adamı yakalayarak döver ve elbiselerini yediklerinin bedeli olarak alır. Hz. Peygamber'e giderler ve Efendimiz konuyla ilgili bahçe sahibine öğütte bulunur.

“Güneş Tutulduğunda” başlığı altında, Hz. Peygamber'in oğlu İbrahim'in vefat ettiği gün güneş tutulmasına ve bazı kişilerin, güneşin tutulmasıyla İbrahim'in vefatı arasında bağ kurmaları sebebiyle Hz. Peygamber'in bu konudaki sözlerine yer verilmektedir.

“Kan Davası” başlığı altında, Hz. Peygamber mescitte hutbe verirken, bir adamın ayağa kalkarak kan davasında bulunması ve Hz. Peygamber'in konuyla ilgili davranışı ele alınmaktadır.

“İyi Kimse, İyi Mal” başlığı altında, Hz. Peygamber ile Amr b. As arasında geçen bir konuşma örnek olarak verilmiştir.

“Kavmin Efendisi” başlığı altında, Hz. Peygamber sahabelere verdiği bir ziyafette onlara hizmet ederken, uzaktan bir atlı gelir ve "Bu kavmin efendisi kim?" diye sorar. Hz. Peygamber ise "*Bir kavmin efendisi ona hizmet edendir.*" cevabını verir.

Kitap dua ile sonlandırılmıştır.

d) Mustafa Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi İyiki Varsın Efendim*, 221 sayfa, Erguvan yayınları, İstanbul-2010.

Kitap 5 bölümden oluşmaktadır. İki alt başlıktan oluşan ilk bölümde “Efendimiz'e Getirilen Salâvatın Önemi” ve “Efendimiz Hz. Muhammed'in Hayatına Dair” konularına yer verilmiştir (s 11-25). İkinci bölümde “Efendimiz'in Manevi Şahsiyeti” (s. 29-68), üçüncü bölümde “Kur'ân'da Peygamberimiz” (s. 71-100), dördüncü bölümde “Sevgi Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v)” (s. 103-122), beşinci bölümde “Genç Dimağlardan Efendimiz'e Yürek Mektupları” (s. 125-219) konularına yer verilmekte ve son olarak kaynakça zikredilmektedir.

Önsözünde yazar çalışmasını, daha çok gençlere yönelik yazdığını ve çalışmanın Efendimiz'in sevgi yönüne bir bakış olarak ele alındığını ifade etmektedir. Ayrıca çalışmasında çeşitli kaynaklardan yararlanarak yalın ve tabii anlatım yolunu seçtiğini belirtmektedir (s. 9).

Birinci bölümde “*Efendimiz'e Getirilen Salâvatın Önemi*” başlıklı ilk kısımda, Risâle-i Nur'dan örnek verilerek konunun açıklaması şöyle yapılmaktadır: "Resûl-ü Ekrem (a.s)'e salâvat getirmek tek başıyla bir tarik-i hakikattir. Resûl-ü Ekrem (a.s) nihayet derecede rahmetle mazhar olduğu halde nihayetsiz salâvata ihtiyaç göstermiştir." (s. 13).

Birinci bölümün ikinci kısmında “*Efendimiz Hz. Muhammed'in Hayatına Dair*” başlığı altında Peygamberimiz'in hayatına kısa bir bakış verilmiştir. Çocukluğu ele alınmış ve burada doğumu, isminin konulması anlatılmış ve doğum gecesindeki mucizeler ve örnekler verilmiştir. Ardından Hz. Peygamber'in anne-babası ve Hz. İbrahim'e dayanan soy ağacı verilmiştir. Hz. Peygamber'in soyunun çok temiz ve şerefli oluşuna dair 2 hadis zikredilmiştir. “*Gençlik Dönemi*” kısmında, 8-25 yaş arası gençlik devresi olarak ele alınmış ancak Hz. Peygamber'den ziyade Ebû Talib'den bahsedilmiştir. “*Evliliği ve Çocukları*” başlıkları altında Hz. Hatice ile evliliği ve çocukları hakkında kısa bilgi

verilmiştir. “*Efendimiz'in Peygamberliği*” başlığı altında, resul-nebi kavramları açıklanarak, Hz. Peygamber'in açık davete geçişi ve hicreti ile burası bitirilmiştir. Gazve ve savaşlar sadece kronolojik olarak sıralanmıştır. Veda Hutbesi'nin tercümesi verilerek, Hz. Peygamber'in vefatı ile kitap bitirilmiştir (s. 13-25).

İkinci bölümde “*Efendimiz'in Manevi Şahsiyeti*” (s. 29-68) adlı bölüm İmam-ı Rabbani'nin bir sözü ile başlamaktadır. Efendimiz'in manevi şahsiyetinin tarif ve tanımının en güzel biçimde Risale-i Nur'larda ifade edildiğini beyan eden yazar, Risale-i Nur'un çeşitli eserlerinde yer alan kısımları (20 sayfa) eserine nakleder. Bu konuda " Rabbimizi bize tanıtan üç büyük külli muariften birinin de Efendimiz'in olduğu, Efendimiz'in Allah'ı ve O'nun gücünü insanlara tanıttığı, bu yüzden Ulûhiyet'in risâletsiz olamayacağını söyleyip, Efendimiz'in manevi şahsiyetini vassetmektedir. Umum kâinat hesabına Allah'ın Kendisine muhatap aldığı Hz. Peygamber'i hadsiz feyzine mazhar ettiği, bu yüzden Hz. Peygamber'in manevi şahsiyetinin, kâinatın manevi bir güneşi olduğu, her devirdeki Müslümanların işledikleri sevapların bir misli ve ettikleri salâvatın önemine değinmiştir. Ayrıca Hz. Peygamber'in risâlet görevinden ve bunun zorluğundan bahsederek, bu görevi ancak manevi şahsiyeti yüksek birinin yapabileceğine vurgu yapılmıştır." Konuyla ilgili bir okuma parçası verilerek konu desteklenmiştir. Okuma parçası olarak Prof. Dr. Osman Çakmak'ın Zafer Dergisi'nde yayınlanan "*Yaratılışın Çekirdeği ve Peygamber Nuru*" yazısını zikreder. Burada yaratılış ağacı konusu anlatılmaktadır. Son olarak da "Hz. Ali'nin Dilinden Hz. Muhammed" başlığıyla, Nehcu'l- Belağa'dan 20 sayfalık bir aktarım yapmaktadır. Burada Hz. Peygamber'in ahlakı, görevinin yüceliği ve vefatıyla ilgili Hz. Ali'nin sözlerine yer veriliyor. Yazar kendisi herhangi bir ilavede bulunmamıştır.

Üçüncü bölümde “*Kur'ân'da Peygamberimiz*” (s. 71-100) başlığı altında, Hz. Peygamber'in Kur'ân'daki konumu hakkında Said-i Nursi'nin Şualar adlı eserinden bir paragraf aktarmaktadır. Bu konuda, Risale-i Muhammediye'nin kâinatın en büyük hakikati olduğu ve Zât-ı Ahmediye'nin bütün mahlûkatın en şerefli olduğu ifade edilmiştir. Kur'ân'dan Hz. Peygamber ile ilgili yetmiş dört ayet verilmiştir. Bazı ayetlerin açıklaması verilmiş olup, ayetlerin açıklamaları Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın meâlinden alınmıştır. Ayetlerin konu başlıkları şöyle sıralanmaktadır: Müslümanların Hz. Peygamber'e İtaat Yükümlülükleri (5 ayet), Hz. Peygamber ve Mucize (3 ayet), Hz.

Peygamber'e Yönelik Uyarılar (5 ayet), Hz. Peygamber'in Eşleri ve Aile Hayatı (3 ayet), Hz. Peygamber'e Yönelik Teselliler (8ayet), Müslümanların Hz. Peygamber'le İlişkileri (7 ayet), Hz. Peygamber'in Ehl-i Kitapla İlişkileri (2 ayet), Mekke'nin Fethi (3 ayet).

Dördüncü bölümde “Sevgi Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v)” (s. 103-122) başlığı altında, Risale-i nurda geçen Hz. Peygamber'in bazı isimleri zikredilmiş ve Hz. Peygamber'in diğer isimleri alfabetik olarak anlamları ile beraber sıralanmıştır. Kâinatın Efendisi ve İnsanlık alt başlığında, Hz. Peygamber'in nurunun âlemin yaratılışından önce yaratılması ve âlemlerin O'nun sebebiyle yaratıldığı açıklanmıştır. Sahabelerde Peygamber Sevgisi alt başlığında, sahabelerdeki peygamber sevgisine değinilerek bazı sahabelerden örnekler verilerek, bu konuda 15 örnek olay anlatılmıştır.

Beşinci bölümde “Genç Dimağlardan Efendimiz'e Yürek Mektupları” (s. 125-219) başlığı altında, 2008 yılında İznik'te ücretsiz dağıtılan ve "*Sevgili Peygamberim-Yüce Resule Mektuplar*" adlı kitaptan alınmıştır.

e) Hatice Kübra Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, 168 sayfa, Kalbî Kitaplar, İstanbul 2010.

Kitabını, Hz. Peygamber'in rehberlik ve örneğliğinin anlaşılmasına bir katkı niyetiyle kaleme aldığını belirten yazar, Hz. Peygamber'in hayatını bir tasavvuf yolcusunun gözünden aktarmaya çalıştığını belirtmektedir. Yazar, akademik ve edebi eserlerin Peygamber'in örneğliğini tam olarak yansıtamayacağını, O'nun gibi yaşayan, bir nevi tasavvufla yoğrulmuş insanların anlatımıyla ulaşılmak istenen niyetin hâsıl olabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca yazar, eseri yazma amacı olarak, bu alanda birçok eserin yazılmış olmasına rağmen, son dönem eserlerin tarihi malumat içinde boğulduğunu bunun da, Hz. Peygamber'in örnek şahsiyetinin anlaşılmasında tek başına yeterli olmadığını öne sürmekte ve O'nun bir tasavvuf yolcusunun gözünden anlatılabileceğini vurgulamaktadır.

Kitap yirmi bir bölümden oluşmaktadır.

Gaye İnsan Ufuk Peygamber, Necip Fazıl'ın “gaye insan, ufuk peygamber” sözünden hareketle yazar, önce gaye kelimesini açıklayarak, düşünce dünyamızın temeline “gayelilik prensibi”ni koymaktadır. Bütün kâinatın ve insanın yaratılışının bir gayesi olduğunu ifade ederek, bu gayeyi anlayamayan ataist filozoflar ve onların zihniyetine

örnekler vermektedir. Yaratıcıya imanı olan insanın bu gayeye bakışı ile imanı olmayanın bakış açıları karşılaştırılmaktadır.

Mitolojik Hayallerden Mekanik Mantığa, birinci konunun devamı niteliğindeki yazıda, Allah'a imanın kâinattaki gayeye inanmayı sağladığı, imansızlığın ise her şeyi tesâdüfî açıklamaya götürdüğü, imanlı insanın ise tabiata farklı bakıp yorumladığı ifade edilmektedir. Günümüzde amaç ve gayesini unutan insana Peygamberimiz'in amaç ve gayesini göstermeye ihtiyaç olduğu, Efendimiz'in örneğine değinilerek aktarılmıştır.

Nurlu Kandil, Kur'ân'da Peygamberimiz'in rehberliğine dikkat çeken Ahzâb Sûresi 46. ayette, Efendimiz'in "Nurlu bir kandil"e benzetilmesinden hareket edilerek, Hz. Peygamber'in kandile benzetilmesinin nedenleri üzerinde durulmuş ve kandil gibi, insanların önlerini aydınlattığı ifade edilmiştir.

Hayat Bir Yolculuktur, sünnetin aramızda yaşayan bir peygamber olduğu ifade edilerek, sünnete bağlılığın önemine değinilmiş ve sünnetin tanımı yapılmıştır. Kur'ân'da sünnetin yol anlamı taşıdığı ifade edilerek, Kur'ân'da yol anlamına gelen diğer kelimeler hakkında bilgi verilmektedir. Bunlar arasında sırat-ı müstakim, sebilür-reşat, seva es-sebil zikredilmektedir.

Ticaret Seferi, herkesin sahip olduğu imkânların onun için bir sermaye olduğu, bununla ticaret yaparak bol kazanç sağlanabileceği yani iyi işlerde kullanarak ahireti kazandıracak işlerde kullanılabileceği, hayatın bir sermaye olduğunu düşünmeyen insanın, ticaret yapma imkânını kaçıracağını ve elindeki imkânları doğru değerlendiremeyeceği vurgulanmaktadır. Konu Saf Sûresi 10-11. ayetlerle desteklenerek, Peygamber Efendimiz'in bu konudaki örneğine vurgu yapılmaktadır.

Peygambere Duyulan İhtiyaç, peygamberlere ihtiyaç olup olmadığı konusunu tartışmaya açan yazar, düşünürlerin ortaya koydukları fikirlerle peygamberlerin yerlerini anlamadıklarını ifade etmekte, insanların kazandıkları değerleri onlara peygamberlerin öğrettiğini, insanların tek başına bu değerlere ulaşamayacaklarını belirtmektedir. Peygamberlerden uzak kalmış Eski Yunan ve Hindistan'dan örnekler verilerek, filozofların görüşlerinden örnekler sunulmaktadır.

Efsane Değil Gerçek İnsan, insanın en belirgin yönünün seçim yapması olduğu, bu yüzden insanların "*sembol insan*"ların etrafında toplandıkları, bu insanların bazen

peygamberler bazen liderler oldukları, sembol insanların diğer insanlara inanç aşıladıkları, şevk verdikleri, insanların bu sembol insanlara bazen benzemeye çalıştıkları dile getirilmektedir. Efendimiz'in bu alanda örnek olduğu ifade edilerek, Efendimiz'in hayatının her safhasının farklı bir insana hitap edecek nitelikte olduğuna dikkat çekilmektedir.

Güzel Örnek, Peygamberimiz'in örnek bir insan oluşu ile başlayan konu, böyle bir örneğe niçin ihtiyaç duyulduğu sorusuna verilen cevaplarla devam etmektedir.

Size Pek Düşkün, Tevbe Sûresi 128. ayetten hareketle, Peygamberlerin insanlardan seçilmesinin, insanlara güzel örnek olmada ve örnek almada etkili olduğu vurgulanarak ayetin tahlili yapılmaktadır. Ayetteki merhamet kelimesinden yola çıkan yazar, Hıristiyanların dinlerini yaymak için sevgiyi ön plana çıkardıklarını ancak bunun sözde kaldığını, Hz. Peygamber'in ise sevgiyi yaşayarak gösterdiğini, etrafında bir sevgi yumağı ördüğünü ifade etmektedir.

Arkadaşınız, Peygamberimiz'in sadece bir kılavuz olmadığı, ümmeti arasında onlara bir yoldaş ve arkadaş olduğu, Kur'ân'da Necm Sûresi'ne dayanarak açıklanmaktadır.

Kimin Elçisi, Peygamber'in sahabenin arkadaşı olmasının sıradan bir arkadaşlık anlamı taşımadığı, O'nu gönderenin şanı yüce olduğu için peygamberinin de sıradan bir insan olmadığı, Kur'ân'da da bu durumun, Efendimiz'i hem dinleme hem de itaat etme olarak yer bulduğu belirtilmektedir.

Modelleme, her insanın sevdiği kişileri modelleyerek davranış kalıplarını oluşturduğu, modellemenin taklitle başladığı, model alınan kişinin ruh haline bürünerek devam ettiği vurgulanmıştır. Modellemede model alınan kişinin "*rengine boyanma*" yani O'nun gibi düşünme ve hissetmenin önemli olduğu belirtilerek, sahabenin Hz. Peygamber'i örnek almaları, O'nun rengine bürünmeye benzetilmiş ve konu Bakara Suresi 138. ayetle desteklenmiştir.

Hz. Peygamber'in Samimiyeti, peygamberlik ve liderlik kavramları karşılaştırılarak, peygamberliğin liderlikten farkı ortaya konulmuştur. Bu konuda Hz. Peygamber'in üstün liderlik vasıflarına dikkat çekilmiştir.

Cevâmiul Kelim, liderlik konusuna devam eden yazar, kalpten gelen samimi sözlerin

insanları etkilediğine ve onların kalplerinde bir yankı bulduğuna değinmekte, Arap toplumunun edebiyatla olan ilişkisi ve onlardaki boşluğu Kur'ân'ın doldurduğuna dikkat çekmektedir. Kur'ân'ın ruhları diriltten bir can suyu oluşuna geçerek, insan ruhu üzerindeki etkisini anlatmakta ve buradan vahyin gelişi hicrete kadar kronolojik olarak verilmektedir.

Özgür insanlara Liderlik Etmek, gerçek bir liderin özgür insanları kendi öz iradeleriyle sırf inandıkları için harekete geçirebilen kişiler olduğu belirtilerek, Efendimiz'in liderlik başarısının büyüklüğü örneklerle açıklanmaktadır.

Kendinin Farkında Olma, insanın değeri noktasında, modern düzenle İslam'ın karşılaştırılması yapılarak, modern öğretilerin insana ihtiyaç duyduğu değeri kazandırmadığı, bu değeri insana İslam dininin kazandırdığı ifade edilmektedir. Gayeye ulaşma noktasında Efendimiz'in gösterdiği örneklige değinilmektedir.

Koyun Değil Çoban Olmak, Müslüman'ın sahip olduğu imkânlardan mesul olduğu, yeryüzünde aktif bir role sahip olduğu, çobanlığın Efendimiz'i hem manevi hem de evrensel görev olan peygamberliğe ve de liderliğe hazırladığı belirtilmektedir.

Tarağın Dişleri Gibi Eşit, insanların sınıflandırılmasının hemen tüm medeniyetlerin ortak derdi olduğu, sınıf farkının kaldırılması ve eşitlik sağlanmasını hiçbir ideolojinin başaramadığını, Efendimiz'in eğitiminde böyle bir anlayışın olmadığına dikkat çekilerek, Efendimiz'in uygulamalarından örnekler sunulmaktadır.

Peygamber'in Öğretmenlik Metodu, Efendimiz'in eğitim seferberliği başlattığı ve eğitim kahramanları yetiştirmeye başladığı, hem suffadaki öğrencilerin hem de ashabın öğretmeni olduğu, hanımlara da bir gün ayırdığına değinilerek, eğitim metodlarına örnekler verilmektedir.

Sohbetle Halk Eğitimi, Efendimiz'in en büyük eğitim metodunun sohbet olduğu belirtilerek, sohbette buyrukların hikmeti üzerinde düşündürmesi, insanları ikna etmesi, bir şeyi sevdirmesi gibi metodlara örnekler verilmiştir. Efendimiz'in konuyla ilgili verdiği örneklerin günlük hayatla bağlantılı olduğu, bazen kıssaları bazen görselliği kullandığı gibi öğretim metodlarına değinilerek, konu hadislerle desteklenmiştir.

Beden Dilini Etkili Kullanmak, Efendimiz'in eğitim metodlarından birinin de beden

dilini etkili kullanmak olduğu ifade edilerek, Efendimiz'in bu konudaki uygulamalarına örnekler verilmiştir.

f) Bekir Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, 196 sayfa, Gelenek Yayınları, İstanbul 2011.

Sunuş kısmında, kitabın yazılma amacı Efendimiz'i tanımak ve tanıtmak olarak ifade edilmektedir. Ayrıca yazar, konuların arka planını da kavratmaya çalıştığını belirterek, kitabını Efendimiz'in mana dünyasına ulaşabilme çabasının bir ürünü olarak nitelendirmektedir (s. 11-14).

Kitap yirmi beş kısımdan oluşmaktadır.

1. Biricik Varlık I (s. 15-20), insanın varlıklar arasında biricik, zirve varlık olduğu, insanın değerinin farkında olmasının gereği, peygamberlerin özellikle de Efendimiz'in yaşantısıyla örnek olarak insanları bu konuda aydınlattığı ifade edilerek konuyla ilgili örneklere geçilmiştir. Örneğin; mescitte ashabı arasında oturması ve kendini farklı görmemesi gibi.
2. Biricik Varlık II (s. 21-25), peygamber ikliminde yetişen kişilerin davranışlarından örnek verilerek, Hz. Ömer'den iki örnek olay aktarılmaktadır.
3. Hayatı Okumak (s. 27-32), evreni ibretle okumanın önemine değinilerek hayatın güzel taraflarını ve olayların arkasındaki anlamları fark etmemiz gerektiği vurgulanarak, Efendimiz'le ilgili örnekler verilmektedir.
4. Okumak (s. 33-37), bir şeyi anlamamanın okumakla mümkün olduğu, Kur'ân'ın anlamayı hayatın merkezine koyduğu için ilk emrinin de oku olduğu, Müslüman'ın da dinini doğru öğrenmesi için okumasının gereğine dikkat çekilmektedir.
5. Kelimeler (s. 39-42), kelimelerin önemine değinen yazar, Hz. Peygamber'den iki hadis vererek, örnek olaylar çerçevesinde kelimelerin önemine değinmektedir.
6. Üç Tip İnsan (s. 43-47), silik, otoriter ve saygın insan tipleri hakkında açıklamalarda bulunan yazar, İslam'ın ve Hz. Peygamber'in saygın insan

yetiştirdiğini örneklerle açıklamaktadır.

7. İnce Kavrayış (s. 49-53), insanlara karşı anlayışlı olmanın Efendimiz'in bir tavsiyesi olduğu, basiretli olmanın konuşulan insanın psikolojisini kavramak olduğu ve empati kurmanın gereği ifade edilerek, Hz. Peygamber'den örnek olaylar ve hadisler zikredilmektedir.
8. Anı Yaşamak (s. 55-59), anı yaşamanın önemine değinen yazar, peygamberlerin ve Peygamber Efendimiz'in, hayatın anlamını insanlığa takdim ettikleri, Efendimiz'in bu konuda ashabına örnekliğine vurgu yapılmaktadır.
9. Tebessüm (s. 61-65), tebessüm ve güler yüzlülüğün hayattaki önemine değinilerek, bu konuda Hz. Peygamber'den davranış örnekleri sunulmaktadır.
10. Öfke (s. 67-71), öfkenin hayatımızdaki etkilerine değinen yazar, Efendimiz'in hayatında öfkeye yer olmadığını belirterek, Efendimiz'in bu konuda sahabeye yaptığı öğütlerden örneklere yer vermektedir.
11. Sevgi (s. 73-78), sevginin varlık sahnesindeki önemi vurgulanarak, Efendimiz'in bu konudaki örnek tavrına değinilmiştir. Ayet ve hadislerden örneklerle konu desteklenmiştir.
12. Zerafet (s. 78-84), Efendimiz'in hayatının her anının zerafetle dolu olduğu, hayatını sorunları çözmeye odaklandığı ve bunu yaparken de zerafetle yaptığı örnek olaylar dâhilinde aktarılmaktadır.
13. Nezaket (s. 85-90), zerafet için yüksek bir bilgi donanımı gerektiği, Efendimiz'in Rabbi tarafından terbiye edildiği, her işini yerli yerinde yaptığı, bunun için O'na "zarif evrenin zarif peygamberi" denildiği ifade edilerek, Efendimiz'in zerafetine örnekler verilmiştir.
14. Empati (s. 91-95), Efendimiz'in önce muhatabını anladığı ve onun problemini bir başkası üstünden o kişiye anlattığı, bununla da kalmayıp sorunu çözdüğü ifade edilerek, örnek bir olayla konu açıklanmaktadır.
15. Efendimiz ve Çocuk I (s. 97-100), Efendimiz'in çocuğa bakışı ve bu konudaki örnek davranışlarına değinilmektedir.

16. Efendimiz ve Çocuk II (s. 101-110), Efendimiz'in çocuklara olan ilgisinin sözde kalmadığı, çocuklarla ve onların sorunlarıyla gayet ciddi ilgilendiği, çocuklara nasıl davranmamız gerektiği noktasında bizlere örnek olduğu vurgulanmaktadır.
17. En Büyük Gündem (s. 111-116), Müslüman'ın gündeminin ne olduğunu sorgulaması gerektiği belirtilerek, Efendimiz'in gündeminin Allah ve O'nu anlatmak olduğu ifade edilmektedir. Konu örnek olaylarla açıklanmaktadır.
18. Allah'a Davet I (s. 117-122), tüm peygamberlerin ve Efendimiz'in hayatlarında önemli olan tek konunun Allah'ı kullara tanıtmak olduğu ifade edilerek Hz. Vahşi'nin Hz. Hamza'yı şehit etmesi örneği verilmektedir.
19. Allah'a Davet II (s. 123-128), Allah'a davet noktasında dost-düşman herkese ulaşmaya çalışan Efendimiz'in, Hz. Vahşi'ye de davet göndermesi birinci konudan devamla aktarılmaktadır.
20. Dualardan Bir Demet (s. 129-135), duanın önemi belirtilerek, Efendimiz'in dualarından örnekler sunulmaktadır.
21. Efendimiz ve İletişim (s. 137-142), iletişimin önce kalpte başladığı ve en güçlü iletişimin beden diliyle olduğu, Efendimiz'in beden dilini çok etkili kullandığı, görüntüsü ve konuşmasıyla insanları etkilediği, iletişimde sevmek ve sevilmenin de önemine değinilerek, Efendimiz'in her insana "biricik" nazarıyla baktığı için iletişiminin de muhteşem olduğu ifade edilmektedir.
22. Zarif Evren (s. 143-147), evrenin zerafetinden, tam bir uyum içinde yaratılmasından bahsedilerek, bu zarif evrene Efendimiz'in yakıştığı, O'nun ahlaki ve fiziksel yapısı itibarıyla zarif olduğuna dikkat çekilmektedir.
23. Mus'ab b. Umeyr (s. 149-155), Mus'ab b. Umeyr'in İslam'a olan hizmetleri ve şehadeti zikredilmektedir.
24. Ebû Talha ve Rumeysa (s. 157-163), Ebû Talha'nın Rumeysa ile evlenmesi, İslâm'a girişi ve yaptığı fedakârlıklar, vefatı hakkında bilgi verilmektedir.
25. Gül Yüzlü Efendimiz (s. 165-196), evren nasıl muhteşem yaratılmışsa Efendimiz'in yaratılışında da bir ihtişam olduğu ifade edilerek, sahabenin

dilinden Efendimiz'in dış görünüşü, konuşması, kokusu, gözleri, tebessümü gibi özellikleri hakkında bilgi verilmektedir.

Kitap, M. Atilla Maraş'ın "Övgü" adlı şiiri ile sona ermektedir.

g) *Rahmet Peygamberi "Sen Olmasaydın, Varlığı Yaratmayacaktım"* (Der: Emine Eroğlu), 80 sayfa, 2. baskı, Timaş Yayınları, İstanbul 2007.

Eser, Timaş yayınlarının Peygamberler ve Peygamber Efendimiz'le ilgili kitaplarından derlenerek oluşturulmuştur. Önsöz Münire Daniş'in "*Davet Öyküleriyle Peygamberimiz*" adlı kitabından alınmıştır (s. 5-6).

Kur'an ve Sünnet başlıklı ilk konu Ömer Sevinçgül'ün "*Peygamberimizin Sözleri ve Halleri*" başlıklı eserinden alınmış ve Efendimiz'in sünnetinin Kur'an'ı anlamadaki önemi ifade edilmiştir (s. 7-9).

Peygamberlerin Sıfatları başlıklı bölüm Hekimoğlu İsmail'in "*Peygamberlere İman*" adlı eserinden alınmıştır. Peygamberlerin beş temel özelliği hakkında bilgi verilmektedir (s. 9-13).

Kutlu Doğum başlığı altında (*Fatih Okumuş-Hz. Muhammed'in Yaşam Öyküsü*), Hz. Peygamber'in doğumuyla ilgili bilgiler sunulmaktadır (s. 14-20).

Rahmet Elçisi (*Saadet Çağından Öyküler-Sadık Yalsızuçanlar*) başlığı altında Efendimiz'in şemali ve konuşma şekli hakkında bilgi verilmektedir (s. 21-26).

Yakınlarının Dilinden Resulullah'ın Ahlakı ve Sünneti başlığı altında (*Hicazlı Sevgili-Vehbi Karakaş*) Efendimiz'in ahlakı, Hz. Âişe, Hz. Ali, Enes b. Mâlik gibi yakınlarının anlatımıyla sunulmaktadır (s. 27-32).

Nurullah Genç'in "*Yağmur*" adlı eserinden Yağmur şiiri verilmektedir (s. 33-36).

Peygamberimizin Risâleti başlığı altında (*Peygamberimizin Hayatı-İmam Şibli*) ilk vahyin gelişinden açıktan tebliğe kadar olan dönem hakkında bilgi verilmektedir (s. 37-45).

Namaz günahlara kefarettir başlığı altında Fikret Kaplan'ın "*Ayet ve Hadislerden Öyküler*" kitabından namazla ilgili bir okuma parçası verilmiştir (s. 46-47).

Efendimizin Şakaları başlığı altında Bekir Sağlam'ın “*Model İnsan Peygamber*” adlı eserinden, Hz. Peygamber'in şakalarına örnekler sunulmuştur (s. 48-51).

Mevlid başlığı altında (*Mevlid-i Süleyman Çelebi, haz. Necla Pekolcay*), Mevlid'in 93-110 arası satırları verilmektedir (s. 52-55).

Hiz. Muhammed'in Abdullah b. Abbâs'a Öğüdü ve Hiz. Muhammed'in Enes b. Mâlik'e Öğüdü başlıklı konular, Mustafa Turan'ın “*Tarih Boyunca Babaların Çocuklarına Öğütleri*” adlı eserinden alıntı yapılmıştır (s. 56-57).

Tevazuu (Alçakgönüllülüğü) başlığı altında, Hiz. Peygamber'in tevazusuna örnekler verilmektedir (*Peygamberimizin Örnek Ahlakı -Haz. Hayrettin Karaman*) (s. 58-61).

Peygamberimizin Günlük Programı başlığı altında (*Peygamberimizin Risâleti ve Şahsiyeti-İmam Şibli*), Hiz. Peygamber'in günlük programı ve ibadet tarzı hakkında bilgi verilmektedir (s. 62-66).

Mağara Arkadaşları (*Murat Çiftkaya-Rahmet Öyküleri*) başlıklı bir okuma parçası verilmiştir (s. 67-69).

Peygamberimizin Mucizeleri başlığı altında (*Peygamberimizin Ruhani Hayatı ve Mucizeleri-İmam Şibli*), Kur'ân'ın Efendimizin en büyük mucizesi olduğu ifade edilerek bu konuda bilgi verilmektedir (s. 70-76).

Müslüman Sadaka Vermeli başlıklı bir parçaya yer verilmiştir (*Ayet ve Hadislerden Öyküler- Fikret Kaplan*) (s. 77).

Dostların Kavuşması başlığı altında (*Fatih Okumuş-Hiz. Muhammed'in Yaşam Öyküsü*), Efendimiz'in vefatı anlatılmaktadır (s. 78-80).

ğ) *Ahlaki İnkılâp Önderi Hiz. Muhammed Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*, (Haz. İkra İlim Araştırma Komisyonu), s. 1-112, Dua Yayıncılık, İstanbul 2009.

Kitabın önsözünde, Hiz. Peygamber'in Allah tarafından kâinata ahlak nişanesi bir hediye olarak gönderildiği, getirdiği İslam dininin yaşanabilirliğini kendi yaşantısıyla göstererek insanlara güzel ahlakıyla kabul ettirdiği ifade edilmiştir. Peygamberimiz'in ahlakının kaynağının Kur'ân olduğunu, bu ahlakın hayattaki yansımasının ise sünneti seniyye olarak belirlediği ve Allah sevgisinin de sünnet-i seniyyeyi yaşamakla

kazanılacağına vurgu yapılmıştır. Kitabın nihai amacı, Hz. Peygamber'in ahlaki güzelliğine ışık tutmak ve Allah sevgisini kazanmak olarak dile getirilmiştir.

Hz. Peygamber'in ahlaki yönünü ele alan kitap üç bölümden meydana gelmektedir: "*Peygamberliğinden Önceki Dönemde Ahlaki Durum*" başlığını taşıyan birinci bölüm üç kısımdan oluşmaktadır (s. 11-21). "*Dünyanın Ahlaki Durumu*" başlığını taşıyan birinci kısımda, o dönemde dünya genelinde bir ahlaki kaosun yaşandığı ve insanca davranışların unutulduğuna dikkat çekilmektedir. Dönemin büyük devletleri olan Bizans, İran, Mısır, Hindistan, İskenderiye, Mezopotamya ve Çin'de tek ilaha tapınmak yerine putlara, güneş ve ay gibi varlıklara tapıldığı, zulüm ve haksızlığın, insanlar arası ayrımcılığın had safhalara ulaştığının altı çizilmektedir (s. 11-13). İnsanlığın kendini tevhit inancına ulaştıracak ve insanca yaşamayı öğretecek bir peygambere duyduğu ihtiyaç dile getirilmektedir. "*Arabistan'ın Ahlaki Durumu*"nun ele alındığı ikinci kısımda, Arabistan'da da durumun farklı olmadığına, putlara tapılan bu toplumda kavmiyetçilik sebebiyle savaşların yapıldığına, toplumun ahlaki yapısını çökerten içki, faiz, kumar gibi alışkanlıkların son derece yaygın olduğuna dikkat çekilmektedir (s. 13-16). "*Peygamberimiz'in Toplumla Olan İlişkisi*" başlığını taşıyan son kısımda, Hz. Peygamber'in çocukluk, gençlik yıllarındaki ahlaki durumu ele alınmaktadır. Toplumda saygın bir insan olduğu ve O'nun Mekke toplumunun yaşantısından uzak bir hayat sürdüğü dile getirilmektedir (s. 16-21).

İkinci bölüm üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda "*Muhammed Allah'ın Resulüdür*" başlığı altında, Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerden örneklerle Hz. Muhammed'in Allah tarafından gönderilmiş bir elçi olduğuna dikkat çekilmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in hayatının O'nun risâletine şahitlik ettiği, O'nun dostlarının ve hatta düşmanlarının bile O'na güvenmelerinin Hz. Peygamber'in nübüvvetine delil teşkil ettiğine değinilmiştir (s. 22-25). "*Peygamberimiz'in Kur'an-ı Kerim'deki İsimleri*" başlığını taşıyan ikinci kısımda, Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'deki bazı isimleri (Raûf, Rahîm, Azîz, Mubîn, Yâsin, Tâhâ, Ahmed, Muhammed, Müzzemmil, Müddessir) sayılarak, bunlardan Rauf, Rahim ve Azîz isimleri ahlakıyla ilgili olması dolayısıyla açıklanmıştır. Bu üç ismin Tevbe Sûresi'nin 28. ayetinde geçtiği belirtilerek, ayetin mealî verilmiş ve tefsiri Elmalılı Hamdi Yazır'ın eserinden aktarılmıştır (s. 25-27). "*Sünneti Seniyyeye İttiba*" başlıklı üçüncü kısımda, sünnete ittibanın önemi

Bediüzzaman Said Nursi'nin Risâle-i Nur Külliyyatı'nın *Lemalar* kitabından 11 madde ile açıklanmıştır (s. 27-31).

Üçüncü bölüm dört kısımda ele alınmıştır. Birinci kısım olan "*Peygamberlik Ahlakı/Usve-i Hasene*" konusunda, önce ahlâk ve usve-i hasene kavramları açıklanarak, Hz. Peygamber'in yaşantısının Allah tarafından bütün insanlığın örnek alacağı mükemmellikte dizaynedildiği, kötü huylarını terk etmek ve güzel ahlaka ulaşmak isteyen Müslümanların bu duruma, sünneti seniyyeye uyararak ulaşabilecekleri vurgulanmıştır. "Ahlakın Ana Kaynağı: Kur'ân" kısmında, Hz. Peygamber'in ahlakını Kur'ân'dan aldığı, bizlerin de Hz. Peygamber'in anlayabilmemiz ve tüm yönleriyle idrak edebilmemiz için Kur'ân'ı inceleyip değerlendirmemiz gerektiği ifade edilerek, Hz. Peygamber'in yumuşak kalpli oluşu örnek olarak verilmiştir (s. 36-39). "*Fahr-i Kâinat'tan İnci Taneleri*" başlıklı üçüncü kısımda Hz. Peygamber'in ahlaki özellikleri incelenmiş ve on beş ahlaki konu hakkında bilgi verilmiştir. Bunlar şöyle sıralanmaktadır: Peygamberimiz'in insan sevgisi, şefkati ve merhameti, adaleti, doğruluğu ve güvenilirliği, cömertliği, cesareti, ahde vefası, affı ve bağışlaması, nezaketi, vakarı ve sükûtu, hayâsı, tevazusu, hilmi, şükrü, sabrı, tedbiri ve emniyeti. Dördüncü ve son kısımda ise, "*Peygamberimiz'in Ahlak Alanında Yaptığı İnkılâp*" anlatılmaktadır. Arabistan ve dünyadaki ahlaki yozlaşma hakkında özet bilgi sunularak, Efendimiz'in topluma yaşattığı ahlaki dönüşüm, Hz. Ömer'in kişiliğinde meydana gelen ahlaki inkılâp ile örneklendirilerek verilmiştir (s. 108-110).

Sonsözde Hz. Peygamber'e benzemek ve O'nun şefaatine nail olmak için, O'nun ahlakıyla ahlaklanmak ve sünnetine dört elle sarılmanın gereğine ve Peygamber'e salâvatın önemine değinilerek, kitap dua ile bitirilmiştir.

h) Said Alpsoy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed (Ona Binler Selam)*, 138 sayfa, Eser Kitap Yayınları, İstanbul 2010.

Önsözde yazar, Hz. Muhammed'in peygamberliğinin yanı sıra bir insan olduğunu, insanî özellikleriyle de önemli bir misyonu yerine getirdiğini, dininin ve sünnetinin her insanın kendi yaşamına kolayca uyarlayabileceği bir sadeliğe ve basitliğe sahip olduğunu belirtmekte ve bu çalışmanın da Hz. Muhammed'in yeterince bilinmeyen bu yönüne ışık tutma ve insanların sorunlarına bir çözüm katkısı oluşturma çabasıyla ortaya koyulduğunu ifade etmektedir.

Hız. Peygamber'in insanî yönü on dört başlık altında ele alınmaktadır. Konular Hız. Peygamber'in hayatından örnek olaylarla açıklanmaktadır.

1. "Alçakgönüllülüğü" konusunda (s. 9-28), kendi devesini kendisinin tımar etmesi, kişisel işlerini hiç kimseye buyurmaması, kimseye yük olmak istememesi örnek olaylarla aktarılmaktadır. "İnsanlar arasında, insanlardan bir insan olarak yaşamak" O'nun yaşam prensibi olarak ifade edilmektedir. Otuz iki örnek olayla konu desteklenmiştir.
2. "Önder" bölümünde (s. 29-38), kendisine sorulan bir soruya verdiği cevaplardaki bütüncül üslûbundan, O'nu ilk kez göreni şoka sokan doğal heybetine kadar Hız. Muhammed'in ideal bir toplumsal önderde bulunması gereken bütün doğal ve kazanılmış niteliklere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu konuda on üç örnek olay sunulmuştur.
3. "Zeki" bölümünde (s. 39-48), beş temel peygamberlik özelliğinden biri olarak sahip olduğu zekâsının sağduyu ve vicdanla dengelendiğini, üstün zekâsının en küçük bir kötüye kullanım, kişisel çıkar ve aşırılık aracı olmadığı ifade edilerek, konu altı örnek olayla açıklanmıştır.
4. "Şefkatli" bölümünde (s. 49-64), Efendimiz'in hayatının her anının şefkat örnekleriyle dolu olduğu, savaş sırasında bile bu özelliğinden taviz vermediği ifade edilerek, 18 örnek olayla konu desteklenmiştir. Kızı Zeynep'in katilini bağışlaması, Uhud Savaşı'nda yaralanmasına rağmen Mekkelilere beddua değil, dua etmesi gibi örnekler bunlardan bazılarıdır.
5. "Baba" bölümünde (s. 65-76), Hız. Peygamber'in çocuklara verdiği değere, onlara olan hassasiyetine değinilerek, kız veya erkek bütün çocukları toplumun en değerlileri olarak gördüğü ifade edilmiş ve bu konuda yirmi örnek olay sunulmuştur.
6. "Cömert" bölümünde (s. 77-84), ihtiyaç sahiplerini kendine tercih etmesi, arkadaşlarının cömertliğini "denizin dalgaları"na benzetmeleri, O'nun cömertliğini gösteren örnekler olarak ifade edilerek, bu konuda sekiz örnek olay verilmektedir.

7. “Hoşgörü” bölümünde (s. 85-92), Efendimiz'in hoşgörünün zirvesinde olduğu, intikamdan uzak durduğu ve hoşgörüsünün bağışlamasıyla kendini gösterdiğine dikkat çekilerek, on üç örnek olayla konu açıklanmıştır. Cenazesi geçen bir Yahudi'ye saygı gösterip ayağa kalkması, Tâif halkı için dua etmesi bu örneklerdendir.
8. “Eş” bölümünde (s. 93-100), kadının Arap toplumunda ve İslâm'ı kabul eden diğer toplumlarda asıl değerini O'nun getirdiği dinle bulduğu, Hz. Peygamber'in sözleri ve eşlerine karşı davranışlarıyla bu konuda örnek olduğu ifade edilerek konuyla ilgili on bir örnek olay aktarılmaktadır. Hz. Âişe ile yaptığı koşu yarışı bu örneklerden birisidir.
9. “Cesur” bölümünde (s. 101-104), Efendimiz'in cesur olduğu kadar hoşgörülü de olduğu, cesaretini hiçbir zaman galibin zulmüne dönüştürmediği, düşmanını yerine göre affetmesi ifade edilerek bu konuda üç örnek sunulmaktadır. Bir gece Medine'de bir gürültü duyulması ve Hz. Peygamber'in herkesten önce duruma müdahalesi bunlardandır.
10. “Vefalı” bölümünde (s. 105-116), Efendimiz'in vefasının Allah'a duyduğu iman ve kendi peygamberliğine olan saygısından kaynaklandığı, vefasının içten ve derin olduğu dile getirilmektedir. Bu konuda yirmi iki örnek verilmektedir.
11. “Şakacı” bölümünde (s. 117-122), şaka konusunda Hz. Peygamber'in hem saygınlığını koruduğu hem de sevecen, sıcak ve şakacı olduğu vurgulanmakta, ayrıca şakanın sıcaklığı yanında görevinin ciddiyetini de koruduğu ifade edilmektedir. Sekiz örnekle konu desteklenmektedir.
12. “Hayvan Sever” bölümünde (s. 123-128), bütün canlılara karşı özel bir şefkat duyan Hz. Peygamber'in, yaşadığı topluma hayvanların da haklarının olduğu ve onların da şefkate ihtiyaç duydukları gibi konularda örnek olduğu vurgulanmıştır. Konuyla ilgili dört örnek olay sunulmaktadır.
13. “Nazik” bölümünde (s. 129-136), ortama ve şartlara göre nazik davranmadığı, doğası gereği her zaman bir nezakete sahip olduğu, nezaketi sebebiyle toplumdaki sert ve cahil insanları kazandığı ve onları dünyanın uygarlık önderleri haline getirdiği ifade edilmektedir. Bu konuda sekiz örnek

verilmektedir.

14. “Ondan Sonra” bölümünde (s. 137-138), hiç kimsenin Hz. Peygamber kadar sevilmediği, hiçbir yaratılmışın vefatının üzerinden bu kadar zaman geçmesine rağmen hala bu kadar sevgili olmadığı ifade edilerek, Efendimiz'in tüm ümmeti için örnekliğinin devam ettiğine dikkat çekilmiştir.

1) *O'na (sav) Yolculuk, Hz. Muhammed'e Yolculuk* (haz: Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 7-134, Çıra Yayınları, İstanbul 2010.

Kitabın önsözünde, Hz. Peygamber'in içinde yaşadığı topluma yaşantısıyla örnek olduğu ahlaki özelliklerinden örneklerle açıklanmaktadır. Hz. Peygamber'i sevenlerin bu ahlaki değerleri O'nunla yaşayarak öğrendikleri, bize düşen görevin de O'na yolculuk etmek olduğu belirtilmektedir. Kitabın amacı, insanların Hz. Peygamber'in insanî yönünü tanımaları, O'nu örnek alıp aydınlanmaları ve başkalarını da aydınlatmaları olarak ifade edilmektedir.

Kitap yirmi bir bölümden oluşmaktadır.

1. “O'nun Aile Hayatı” (s. 9-14) bölümünde, Hz. Peygamber'in aile hayatıyla ilgili bilgiler verilerek, bu konuda yedi örnek olay sunulmaktadır. Hz. Peygamber'in günlük hayatıyla başlayan bölümde, Efendimiz'in sabah, ikindi ve yatsı namazlarından sonra yaptığı işlere değinilmekte, karanlığı evinden başlayarak aydınlattığı ve O'nun evinde sade ve derin bir mutluluğun olduğu vurgulanmaktadır. Hz. Âişe'yle ilgili dört örnek olay sunulmuştur.
2. "O'nun İnsana Verdiği Değer” (s. 15-20) bölümünde, Allah'ın insana verdiği değere değinilerek, Efendimiz'in de insana değer verdiği ve en büyük yatırımı insana yaptığı, insanın değerini çok iyi bildiği için kendisine kötülük edenlere beddua etmemesine dikkat çekilmektedir. Konu altı örnek olayla desteklenmektedir. Hz. Peygamber'in insanların kabiliyetlerini keşfettiği ve onlara gereken değeri verdiği, Mescid-i Nebî'nin yapımında Hadremevtli bir harç ustası olayıyla örneklendirilmektedir.
3. "O'nun Önderliği" (s. 21-25), Hz. Peygamber'in çocukluğundan gençliğine, gençliğinden peygamberliğine kadar geçen dönemde örnekliğine değinilerek, bu

örnekliliğin O'nu önder yaptığı ifade edilmektedir. Beş örnek olayla konu desteklenmiştir.

4. "O'nun Cesareti" (s. 27-30), Hz. Peygamber'in cesaret konusunda da yaşayarak örnek olduğu, cesaretinin temelinde Allah'a olan güven ve teslimiyetinin bulunduğu değinilmektedir. Efendimiz'in Sevr Mağarası'ndaki tutumu, Medine'de bir gürültü duyulması ve Huneyn günü yaşanan bozgun konuyla ilgili örneklerdir.
5. "O'nun Kulluğu" (s. 31-37), Hz. Peygamber'in ümmetin diğer fertleri gibi Allah'ın emir ve yasaklarına muhatap olduğu, ibadet hayatında devamlılığı önemseydiği, ibadet hayatını dengede tutarak sosyal hayattan kendini soyutlamadığı ifade edilerek, iki örnek olay verilmiştir.
6. "O'nun Nezaketi" (s. 39-42), Hz. Peygamber'in her seviyeden insanla iyi diyalog kurduğu ve nezaketi sebebiyle insanlara latif ve tatlı davrandığı dile getirilerek dört örnek olay sunulmuştur.
7. "O'nun Hoşgörüsü" (s. 43-47), Efendimiz'in hoşgörü peygamberi olduğu, kendisine yapılan hataları bağışladığı, ancak Allah için yapılanları bağışlamadığı ifade edilerek, dört örnek olayla konu desteklenmiştir.
8. "O'nun Mütevazılığı" (s. 49-57), Efendimiz'in, Allah'ın insanlar arasından seçtiği bir önder, ordu komutanı, bir devlet başkanı ve bir medeniyetin kurucusu olmasına rağmen, ilk fark edilen özelliğinin mütevazılığı olduğu ifade edilerek, mütevazılığıyla ilgili on altı örnek verilmiştir.
9. "O'nun Şefkati" (s. 59-70), Allah'ın Hz. Peygamber'e Kendi isimleri olan Raûf ve Rahîm isimlerini vermesi, Efendimiz'in merhametine örnek olarak gösterilmektedir. Ayrıca Tevbe Sûresi 128. ayetle, ümmetine ne kadar merhametli ve düşkün olduğu ifade edilmektedir. Konuyla ilgili on örnek olay verilmiştir.
10. "O'nun Bağlılığı" (s. 71-77), Hz. Peygamber'in çocuklara olan ilgisi ve şefkatine, onlara verdiği değere, çocukları geleceğın şartlarına göre eğitmesine ve kız çocuklarına olan ilgisine değinilmiştir. Bu konuda dokuz örnek olay

sunulmuştur.

11. "O'nun Şakacılığı" (s. 79-81), pek çok insanın Hz. Peygamber'i gayet ciddi tasavvur ettiği, ancak O'nun saygıyla tebessümü, ciddiyet ile şakayı iyi harmanladığı, yaptığı şakalarla ümmetine nasıl espi yapılacağı noktasında örnek olduğu dile getirilmiştir. Üç örnekle konu desteklenmiştir.
12. "O'nun Cömertliği" (s. 83-87), kerem ve cömertliğin Efendimiz'in tabii özelliği olduğu, kendinde olanları sonuna kadar çevresindekilerle paylaşması, kendinden bir şey istenildiğinde hayır dememesi, maddi şeyleri paylaşmada cömertlik gösterdiği gibi, sevgisini, üzüntüsünü, ilmini ve zamanını da insanlarla paylaşmakta cömertliğin en güzel örneği olduğu ifade edilmekte ve dört olay verilmektedir.
13. "O'nun Ticaret Ahlakı" (s. 89-94), Efendimiz'in ticaret ahlakı hakkında bilgi verilerek, O'nun ticarete de bir düzen getirdiği, ticareti teşvik ettiği, ancak ticaretin bir ihtiras aracı olarak görülmesini de uygun bulmadığına dikkat çekilmiştir. Konu altı örnekle desteklenmiştir.
14. "O'nun Komşuluğu" (s. 95-98), komşuluk ilişkisine çok önem veren Hz. Peygamber'in, komşumuza nasıl davranmamız gerektiği konusunda da bizlere örnek olduğu ifade edilmektedir. Konuyla ilgili altı örnek verilmiştir.
15. "O'nun Zekâsı" (s. 99-104), her peygamberin zeki olduğu, bu özelliğin Hz. Peygamber ile zirveye ulaştığı, Allah'ın son dinini yeryüzünde yerleştirmek, en kadim medeniyetin temellerini atmak gibi devasa işleri 23 yıllık nebevî hayatına sığdırmasının zekâsına bir örnek teşkil ettiği belirtilmekte ve beş örnekle konu desteklenmektedir.
16. "O'nun Çevreyle İlişkisi" (s. 104-108), bütün kâinatı Allah'ın yarattığı, yaratılmış olan her şeyin Allah'ı zikrettiği ve bu sebeple kâinat O'nun, Allah'ı birlikte zikrettiği kardeşi olduğu ifade edilerek, Efendimiz'in çevreye bu gözle baktığı dile getirilmiştir. Konuyla ilgili dört örnek olay verilmiştir.
17. "O'nun Hayvan Sevgisi" (s. 109-112), hayvanlara karşı da şefkatli olan Efendimiz, onların haklarını korumuş ve bu konuda ümmetine örnek olmuştur.

Ağaçlara sopayla vuranları uyarması, ağaç dalı kıranın fidan dikmesini emretmesi, oğlu İbrahim'in mezarını düzeltmesi gibi konuya uygun altı örnek olay verilmiştir.

18. "O'nun Vefası" (s. 113-118), Hz. Peygamber'in vefasının Allah'a olan teslimiyetten ve sorumluluklarını içselleştirmesinden kaynaklandığı, yaşadığı toplumda sadakat, güven ve vefayı örnek hayatıyla insanlara öğrettiği ifade edilmiştir. Vaktinde arkadaşlarını ağırlamış olan Habeşistan heyetine hizmet etmesi ve ikramda bulunması, Hz. Hatice'ye vefası, amcasının hanımı Fâtımâ'ya karşı vefası gibi dokuz örnek olay verilmiştir.

19. "O'nun O'na Yolculuğu" (s. 119-124), Efendimiz'in vefatı ve vefatı esnasında dahi bizlere örnek olduğuna dikkat çekilerek, hasta yatağında seferi işaret ederken ataleti ve tembelliği yermesi, kızına teselli verirken şefkati ve merhameti göstermesi, Üsâme'ye orduyu teslim ederken insana olan güvenini göstermesi gibi olaylarla konu örneklendirilmiştir.

20. "O'nun Dostlarından" (s. 125-131), sahabenin Hz. Peygamber'e duydukları sevgiye, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Sevbân, Hz. Hubeyb ve Hz. Ukkâşe gibi sahabelerden örnekler sunulmuştur.

Bitirirken (s. 133-134), Hz. Peygamber'in Allah tarafından insanlığa bahşedilmiş bir lütuf olduğu, O'nu anlamak ve O'nu örnek almanın şereflerin en yücesi olduğu, bize düşenin de bu yolculuğumuzda O'nu tanımak, O'nu anlamak ve O'nu kuşanmak olduğu ifade edilerek kitap bitirilmiştir.

2.3. Dil ve Anlatım Özellikleri

2.3.1. Yazım Yanlışları

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan kitaplarda anlatım, hadis-i şerifler ve yazarların yorumları çerçevesinde oluştuğu için yazım yanlışlarına çok sık rastlanmamaktadır. Yazım ve imlâda bazı yanlışlar görülse de, mana bütünlüğünü bozar nitelikte olmadığı için bu hususlara çalışmamızda yer verme ihtiyacı hissedilmemiştir. Ancak şahıs isimlerinde yapılan hatalar okuru yanlış bilgilendirmeye yöneltebileceğinden dolayı bu hatalar üzerinde durulmuştur.

Kitaplarda öne çıkan yazım yanlışlarının daha çok şahıs isimleri üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Söz konusu yazım yanlışlarını şu şekilde sıralamak mümkündür: Habeş hükümdarı Necâşî Ashame²⁸⁷ yanlış yazımla Ashane olarak,²⁸⁸ Müslümanlarla dost olan Huzâa kabilesi²⁸⁹ yerine Kuzaa²⁹⁰ yazılması, Medineli sahabe Sa'd b. Ubâde'nin²⁹¹ ismi Saf olarak,²⁹² Hz. Hatice'nin amcaoğlu Varaka b. Nevfel²⁹³ yerine Neyfel yazılması,²⁹⁴ Mıstah aynı satırda Mıstak olarak,²⁹⁵ çocuk sahabe Râfi b. Amr el-Gıfârî'nin²⁹⁶ isminin Râfi b. Amr el-Girafî şeklinde yazılması,²⁹⁷ çocuk sahabelerden olan Câbir bin Semûre²⁹⁸ yanlış yazımla Câbir bin Sümere olarak,²⁹⁹ I. Akabe'de Hz. Peygamber'le görüşen Medineliler arasında yer alan Es'ad b. Zürâre³⁰⁰ yerine Zurure,³⁰¹ Enes b. Mâlik'in³⁰² de Melik olarak³⁰³ yazılmalarını örnek verebiliriz. Bunlara Sahabe-i Kirâm ya da Ashâb-ı Kirâm ifadelerinin *Asabı ikramla*³⁰⁴ şeklinde yazılmasını da ilave etmek gerekir.

“O’na (sav)Yolculuk/ Hz. Muhammed’e Yolculuk” isimli kitabın arka kapağında yer alan Ahzab Sûresi 21. ayet mealinin yanlış verildiği görülmektedir: “Açın kulağınızı! Allah ve ahiret günü umuduyla *ya ayanlar* ve Allah’ı çokça ananlar için Allah’ın peygamberinde güzel örnekler vardır.” Ayetin doğrusunun şöyle olması gerekirdi: “Andolsun, Allah’ın Resülünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah’ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.”³⁰⁵

Bu eserlerin örneklerin daha çok hadislerden alınması ve Hz. Peygamber’in örnek davranışlarının nedenlerinin sorgulanması sebebiyle tarihi bilgilere daha az yer verilmesi, bu eserlerde daha az yazım yanlışına düşülmesine sebep olmuş

²⁸⁷ Levent Öztürk, “Necâşî Ashame”, *DİA*, XXXII, 476-477.

²⁸⁸ Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, s. 70.

²⁸⁹ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed’in Hayatı*, s. 157.

²⁹⁰ Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, s. 71.

²⁹¹ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber’in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü’l- Meğâzî)*, I, 267; İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, II, 104-105.

²⁹² Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 19.

²⁹³ İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed’in Hayatı*, s. 89.

²⁹⁴ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 56.

²⁹⁵ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 69.

²⁹⁶ Mustafa Öcal, Bir Hadis-i Şerifin Işığında Çocuk Terbiyesi ve Peygamberimizin Eğitim Metodu, *Diyanet İlmî Dergi [Diyanet Dergisi]*, 1989, cilt: XXV, sayı: 4, Özel Sayı, s. 177-182.

²⁹⁷ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 108.

²⁹⁸ Câbir b. Semûre ile ilgili olarak bk. Mehmet Emin Özafşar, “Simâk b. Harb”, *DİA*, XXXVII, 209.

²⁹⁹ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 99.

³⁰⁰ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, II, 95.

³⁰¹ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 153.

³⁰² İbrahim Canan, “Enes b. Mâlik”, *DİA*, XI, 234-235.

³⁰³ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 168.

³⁰⁴ Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, s. 66.

³⁰⁵ Konuyla ilgili bk. <http://kuran.diyanet.gov.tr/Kuran.aspx#33:21>.

görülmektedir.

2.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan eserlerde yazarların konuyla doğrudan ilgili olmayan şiir ve okuma parçalarına yer vermeleri, konu akışının bozulmasına neden olmaktadır. Bu durum zaman zaman okurun konudan uzaklaşmasına yol açtığı gibi, konunun farklı bir noktaya gelmesine de sebep olabilmektedir.

Örneğin; Yağmur'un eserinde her bölümden sonra, bazen de bölüm içinde o konuyla doğrudan ilgili olmayan bir şiire yer verilmesi konu akışını bozmaktadır. Hız. Peygamber'in aile hayatından sonra "*Kutlu Bir Doğum*" başlıklı bir şiire yer verilmesi,³⁰⁶ "*Cennet Güllü Önder Bir Karaktere Sahipti*" başlığıyla Hız. Peygamber'in karakter özelliklerinden birkaç örneğin verildiği bölümde, "*Cennet Güllü'nün Zeki ve İleri Görüşlü Olması*" alt başlığına geçilmeden arada "*Sen*"³⁰⁷ başlıklı bir şiire yer verilmesi konu akışının bozulmasına sebep olmaktadır. Kitaba farklılık katmak amacıyla bu tarz şiirlere yer verilecekse, şiirlerin en azından konularla uyumlu olacak şekilde verilmesi konu akışını da destekleyecektir. Örneğin "*Kutlu Bir Doğum*" başlıklı şiirin Hız. Peygamber'in doğumundan sonra verilmesi daha isabetli olabilirdi.

Eroğlu'nun eserinin, aynı yayın evinden çıkan siyer kitaplarından yapılan bir derlemeyle hazırlanması ve kitaplardan alınan parçaların dikkatli bir şekilde sıralanmaması sebebiyle konu akışı bozulmaktadır. Bu durum konu takibini de güçleştirmektedir. Ayrıca "*Namaz günahlara kefarettir*", "*Mağara arkadaşları*", "*Müslüman sadaka vermeli*" gibi konuların peygamberin hayatını konu alan bir esere dâhil edilmesi, konuyla bağlantılı olmaması sebebiyle konu akışını bozmaktadır.³⁰⁸

Bazen konunun Hız. Peygamber'le ilgisi olmayan farklı örneklerle aktarılması konu akışını bozmaktadır. Örneğin bir eserde "*okumak*" başlığı altında, okumanın önemini anlatan yazar Muhammed Esed ve Muhammed Hamîdullah'ın hayatından örnek olaylar aktarmakta, Hız. Peygamber'le ilgili örneğe yer vermemektedir. Hız. Peygamber'in okumaya verdiği değer hakkında bilgi verilmemektedir. Aynı kitapta "*kelimeler*" başlığı altında kelimelerin önemine değinen yazar Hız. Peygamber'in kelimeleri nasıl

³⁰⁶ Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, 83-84.

³⁰⁷ Yağmur, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (s.a.v)*, s. 129.

³⁰⁸ *Rahmet Peygamberi* (der. Emine Eroğlu), s. 46, 67, 77.

kullandığına değinmemektedir.³⁰⁹ Hâlbuki kelimeleri etkili ve doğru kullanmanın insan hayatına sağlayabileceği faydalar göz önüne alındığında, özellikle Hz. Peygamber'den verilen örnekler okuru aydınlatmakla birlikte, okurun Hz. Peygamber'e yaklaşımını da değiştirebilecektir.

Bazen de anlatım esnasında konunun farklı yönlerinden bahsedilmesi anlatımın seyrini değiştirmektedir. Hz. Peygamber'in cömertliği işlenirken, cömertlikte ve mal harcamada dikkat edilmesi gereken hususlara yer verilmesi okurun konuyla irtibatını koparmaktadır.³¹⁰

Anlatım esnasında yazarın Hz. Peygamber'e özlemini dile getiren yorumları yazıya katması konu akışını bozmaktadır. Örneğin; Medine'ye hicretten sonra da Müslümanların rahata kavuşamadıkları ve Medine'de Yahudi ve münafıklarla karşı karşıya kaldıkları bilgisinden sonra, yazarın duygusal yorumlarına yer verip ardından Mekkeli müşriklerin de düşmanlıklarını sürdürdükleri bilgisiyle anlatıma devam etmesi konu akışını bozmaktadır.³¹¹

Konu akışını bozan ifadeler, okurun zihninde canlanan konunun dağılmasına neden olduğu gibi, konu karışıklığına da sebep olabilmektedir. Ayrıca bazı konuların anlatımında Hz. Peygamber dışında örnekler verilmesi, okurun Hz. Peygamber ile bağını koparabilmektedir.

2.3.3. Literatüre Uymayan İfadeler

Hz. Peygamber'in ahlakını ele alan eserlerde genel olarak siyer literatürüne uygun bir dil kullanılmıştır. Fakat bu eserlerin bir kısmında anakronizme düştüğü görülmekle beraber, Siyer diline uygun olmayan oldukça basit ifadeler de rastlanmaktadır.

Uhud Savaşı'nda Hz. Ali'nin düşman askerini öldürmesiyle ilgili olarak “*defterini dürer*”³¹² şeklinde ifade edilmesi, Mus'ab b. Umeyr için “o geçerken *panjurlar* onun için açılır”³¹³ cümlesinde, o dönemde olmayan panjurdan bahsedilmesi, yine aynı sahabe için Uhud Savaşı'nda verdiği mücadeleyi ifade ederken günümüzdeki bir diziden yola

³⁰⁹ Sağlam, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, s. 39-42.

³¹⁰ *Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed* (haz. İkra ilim araştırma komisyonu), s. 54-56.

³¹¹ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 57, 77.

³¹² Alpsoy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 60

³¹³ Alpsoy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 62.

çıkarak “ama Mus’ab artık *Polatlaşmıştır*”³¹⁴ benzetmesinin yapılması, yine “eski küçük beylerinin kararlılığını bilen *köşkün uşakları...*”³¹⁵ ifadesinde kölelik sisteminin bulunduğu bir dönemle ilgili uşaklardan bahsedilmesi siyer anlatımına uymamaktadır.

Kureyş Kabilesinin ileri gelenlerini tanımlamak için *aristokrasi*³¹⁶ kavramı, Ebu Süfyan’ın hanımı Hint için “Kureyş aristokrasisinin *demir leydisi...*” ifadesi,³¹⁷ Zeyd b. Hârise için “Zeyd’in babası *Mekke’ye damlar*”³¹⁸ kullanımları siyer anlatımına uymamaktadır. Ayrıca “Şov yapmaktan kaçınırdı”³¹⁹ cümlesi, “cevabı kâinata, insana, sanata bakışını ortaya koyan bir *manifestodur*”³²⁰ ifadesi ve “asrın *statükocu* baba ve eğitimcilerine...”³²¹ sözleri dönemi yansıtmayan ifadelerdir.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, o döneme uygun düşmeyen kelime ve ibarelere yer verilmesi, okurun olayları yanlış yorumlamasına ve bir siyer kitabından beklediği verimi alamamasına neden olabilir.

2.3.4. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları

Başlık-içerik uyumsuzluklarını birkaç maddede ele alabiliriz. Bazen işlenen konu başlığın sınırlarını aşmakta ve daha geniş bir dönemi veya konuyu ele almaktadır. Örneğin Cennetin Gülü Hz. Muhammed isimli eserde, “*Cennetin Gülü’nün Çocukluk Dönemi*” başlığı altında Hz. Peygamber’in çocukluk dönemi değil, hicrete kadar olan hayatı hakkında bilgi verilmektedir.³²² Yine aynı eserde “*Hicretin birinci yılı*” başlıklı bölümde, hicretin altıncı yılına kadar geçen olaylar hakkında bilgi sunulmaktadır.³²³ Ayrıca söz konusu eserin içindekiler kısmında “*Cennetin Gülü’nün Eşleri*”³²⁴ başlığıyla verilen konu, anlatımda “*Cennetin Gülü’nün Ailesi*” başlığıyla sunulmakta ve konu içinde Hz. Peygamber’in çocukları ve kişiliği hakkında bölümler bulunmaktadır.

İçeriğin konu başlığını tam olarak yansıtmaması da başlık-içerik uyumsuzluğuna sebep olmaktadır. Sevgi Peygamberi isimli eserde Hz. Peygamber’in gençlik dönemiyle ilgili

³¹⁴ Alpsy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 64.

³¹⁵ Alpsy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 64.

³¹⁶ Alpsy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 42.

³¹⁷ Alpsy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 88.

³¹⁸ Alpsy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 28

³¹⁹ Yağmur, *Cennet’in Gülü Hz. Muhammed*, s. 119.

³²⁰ Hz. Muhammed’e Yolculuk (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 106.

³²¹ Hz. Muhammed’e Yolculuk (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 76

³²² Yağmur, *Cennet’in Gülü Hz. Muhammed*, s. 25-41.

³²³ Yağmur, *Cennet’in Gülü Hz. Muhammed*, s. 61-67.

³²⁴ Yağmur, *Cennet’in Gülü Hz. Muhammed*, s. 85.

bölümde, Hz. Peygamber hakkında birkaç satır bilgi verildikten sonra amcası Ebû Talib hakkında bilgi verilmesi,³²⁵ aynı eserde “*Müslümanların Hz. Peygamber’le ilişkileri*” başlığını taşıyan bölümde, Müslümanlardan ziyade münafıklarla ilgili ayetlere daha çok yer verilmesi de konu akışını bozmakta ve konuyu Peygamber’den uzaklaştırmaktadır.³²⁶

Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi isimli eserde ise, “*Gaye İnsan Ufuk Peygamber*” başlığı altında Hz. Peygamber hakkında bilgi verilmeyip, kâinata ve insanın gayesine değinilerek inanan ile inanmayanın farkı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.³²⁷

Başlık-içerik uyumsuzluklarından birisi de, anlatım sırasında konuya farklı bir konunun eklenmesidir. Bir eserde “*Sevgi Peygamberi*” başlığı altında Hz. Peygamber’in isimlerinin verilmesi,³²⁸ bir diğer eserde “*O’nun Aile Hayatı*” adlı bölümde Hz. Peygamber’in aile hayatından ziyade günlük hayatı hakkında bilgi verilmesi³²⁹ buna örnek olarak verilebilir.

Bazen eser isimleri de okurun beklentisini karşılamaktan uzak kalmaktadır. Emine Eroğlu tarafından derlenen “*Rahmet Peygamberi*” isimli eser Hz. Peygamber’in rahmet yönünü değil, ahlakını ve kronolojik olarak hayatını ele almaktadır. Yine Öztürkçü’nün “*Sevgi Peygamberi*” isimli kitabında Hz. Peygamber’in insana, hayvana ve tabiata karşı sevgi yönünün ön plana alınması beklenirken, Hz. Peygamber’e salavât getirmenin önemi, Hz. Peygamber’in hayatının kısa bir özeti, “*Kur’ân’da Peygamberimiz*” gibi başlıklar yer almaktadır.

2.3.5. Üslûp ve Anlatım

Hz. Peygamber’in ahlakını anlatan eserlerde çoğunlukla hadis kaynaklarından aktarımda bulunulmakta veya hadislere yazar yorumları eklenerek konu sunulmaktadır. Hadislerin doğrudan verildiği eserlerde “*Hz. Âişe buyuruyor*”, “*Hz. Enes buyuruyor*” gibi ifadelere yer verilmesi Hz. Peygamber’in ikinci planda kalmasına neden olabilmektedir. Böyle bir kullanım yerine, ”Hz. Peygamber bir hadisinde şöyle

³²⁵ Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi*, s. 15-16.

³²⁶ Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi*, s. 93-96.

³²⁷ Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, s. 17-23.

³²⁸ Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi*, s. 103-107.

³²⁹ *Hz. Muhammed’e Yolculuk* (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 9-14

buyurmaktadır” şeklinde hadisin birinci şahıs olan Hz. Peygamber’den aktarılması okurun konuya daha fazla eğilmesini sağlayabilir.

Hz. Peygamber’in ahlakî özelliklerini başlıklar halinde ele alan *Hz. Muhammed’e Yolculuk ve Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed* gibi eserlerde, konulara uygun örnekler seçilmekte ve her konu için yeterli sayıda örnek kullanılmaktadır. Bu eserlerde anlatımın örnek olaylarla hikâyeleştirilerek akıcı hale getirilmesi konuların daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Hz. Peygamber’in günlük yaşantısından davranış şekillerine, aile hayatından ibadetlerine kadar geniş yelpazede örneklerin sunulması Hz. Peygamber’in çok yönlü tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca aynı konuda birden fazla örnek kullanımı konuya zenginlik katmaktadır.

Bazı eserlerde sünneti hayata geçirmenin önemi vurgulanmakta ve konuyu desteklemek için okura bir uygulama planı sunulmaktadır.³³⁰ Bu durumu Peygamber ahlakını edinme noktasında okura yol göstermesi açısından takdire değer bulduğumuzu söyleyebiliriz.

Zarif Evrenin Zarif Peygamberi ve Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi isimli eserlerde anlatımın ayet ve hadislerle desteklenmesi ve bazı ayetlerin tahlillerinin yapılmasının, Hz. Peygamber’in Kur’ânî bakış açısıyla anlaşılması açısından olumlu bir durum olduğunu söylemek mümkündür.

Sağlam “*Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*” isimli eserinde, olayların arka planına dikkat çekmekte ve okuru bu konularda düşünmeye davet etmektedir. Böyle bir yaklaşım, okura Hz. Peygamber’in hayatına ve ahlakına yönelik ufuk açıcı bir bakış kazandırması açısından önemlidir.

Ergin “*Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*” adlı eserinde Hz. Peygamber’le ilgili akademik ve edebî eserleri eleştirmekte ve Hz. Peygamber’in bu eserlerle gereği kadar tanıtlamayacağını savunarak, eserini tasavvufî bakış açısıyla ele aldığını belirtmektedir. Ancak yazar, eleştirdiği noktaları kendi de aşmamakta ve eseri anlatım itibarıyla tasavvuf yerine felsefe yönü ağır basan bir görünüme bürünmektedir.

Kitaplarda genelde sade ve anlaşılır bir üslûp kullanılmıştır. Ancak zaman zaman yapılan yazar yorumları bazı konuların daha iyi anlaşılmasını sağlarken, bazen de konunun dağılmasına neden olabilmektedir.

³³⁰ Kılıç-Güneş, *Ayet- Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi*, s. 26, 52.

2.4. Muhteva Değerlendirmesi

2.4.1. Kaynak Kullanımı

İncelediğimiz eserlerin bazılarında yararlanılan kaynakların listesi kitap sonunda verilmekte, ancak dipnotta kaynak gösterimi yapılmamaktadır. Bu konuda Adem Kılıç ve Hadi Güneş tarafından kaleme alınan “*Peygamber Sevgisi*”, Mustafa Öztürkçü’nün “*Sevgi Peygamberi*”, Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu tarafından hazırlanmış “*Hz. Muhammed’e Yolculuk*” adlı eser ve Sinan Yağmur’un “*Cennet’in Güllü Hz. Muhammed*” adlı eserleri örnek verebiliriz.

Bazen de dipnotta eserin ismi verilmekte ancak cilt ve sayfa numarası gösterilmemektedir. Örnek olarak Hatice Kübra Ergin tarafından kaleme alınan “*Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*” adlı eser ve İkra İlim Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanmış “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*” isimli eserleri söyleyebiliriz.

Bazı eserlerde ise hem kaynakça hem de dipnot verilmemiştir. Bekir Sağlam’ın “*Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*” isimli eserini ve Sinan Adalı’nın “*Hayata Yön Veren Peygamber*” isimli eserini örnek gösterebiliriz. Eserlerde kaynakların dipnotta gösterilmemesi veya yararlanılan kaynakların en azından kaynakçada gösterilmemesi yazarların hangi kaynaklardan ne ölçüde yararlandıklarını ve bilgilerin doğruluğunu belirlemeyi zorlaştırmaktadır.

Kaynakçalara dikkat edildiğinde kaynakların künyelerinin tam olarak verilmediği tespit edilmiştir. Namaz Sevgisi-Önemli Kitap,³³¹ İslâm Peygamberi-Muhammed Hamidullah³³² gibi.

Kaynakların çoğunluğunu hadis kaynaklarının oluşturduğu, siyer kaynaklarına çok az yer verildiği belirlenmiştir. Adem Kılıç ve Hâdi Güneş’in “*Peygamber Sevgisi*” isimli eserlerinde ise, siyer kaynağına hiç yer verilmediği görülmektedir. Bazen de kullanılan kaynaklar kaynakçada gösterilmemektedir. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu tarafından hazırlanan “*Hz. Muhammed’e Yolculuk*” adlı eserde, Kur’ân-ı Kerîm’den ayetler anlatıma eklenmekte, ancak Kur’ân-ı Kerîm’e kaynakçada yer verilmemektedir.

³³¹ Kılıç-Güneş, *Peygamber Sevgisi*, s. 224.

³³² *Hz. Muhammed’e Yolculuk* (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 135.

Bazı kitaplarda ayetlerin isimleri parantez içinde gösterilmekte ancak hadisler için bir dipnot gösterilmemektedir. Adem Kılıç-Hâdi Güneş tarafında kaleme alınan *Peygamber Sevgisi*, Sinan Adalı'nın eseri olan *Hayata Yön Veren Peygamber*, Sinan Yağmur'un *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed* ve Bekir Sağlam tarafında kaleme alınan *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi* isimli eserleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Hadislerin kaynakları en azından hadis sonunda, parantez içinde gösterilebilirdi. Bu durumda yazarların hangi hadis eserlerinden yararlandıkları belirlenememektedir.

Bazı kitaplarda kaynaklar, bazen yazar ismi bazen de eser ismi şeklinde sayfa kenarında, verilen bilginin hemen yanında gösterilmiştir. İkra İlim Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*” adlı eser bu duruma örnektir. Bu yüzden olacak ki, kaynak gösterimi olabildiğince kısa tutulmuştur; İbn-i Hişâm, Tirmizî gibi.³³³ Bazen de kaynak benzer şekilde cümle sonunda gösterilmiştir. Hatice Kübra Ergin tarafından kaleme alınan “*Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*” isimli eserde bu durum görülmektedir. Buhârî, İcâre, 2 gibi.³³⁴

Ergin'in “*Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*” isimli eseriyle İkra İlim Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanan “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*” adlı eserlerde bazı ayet ve hadislerin kaynağı verilmekte, ancak birçok ayet ve hadis hiçbir kaynak gösterilmeden sunulmaktadır.³³⁵ Bazı eserlerde ise siyer kaynağının kullanılmaması ciddi bir eksiklik olarak düşünülebilir.³³⁶ Özellikle insanlar arası iletişim ve Hz. Peygamber'le ilgili örneklerin arttırılması noktasında bu eserlerden yararlanılması, eserlere zenginlik katma konusunda da faydalı olabilirdi.

Bazı yazarlar kaynak değerlendirmesinde bulunarak kişisel görüşlerini kitaplarında yansıtmaktadırlar.³³⁷ Örneğin; “*Sevgi Peygamberi*” adlı kitapta yazar, Hz. Peygamber'in hayatını ve manevî şahsiyetini en iyi anlatan eser olarak *Risâle-i Nur'u* işaret etmektedir.

Okurun zihninde soru işareti bırakabilecek konularda kaynak verilmediği görülmektedir. Örneğin; Bedir Savaşı'nda meleklerin yardıma geldiği belirtilmekte

³³³ *Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed* (haz. İkra İlim Araştırma Komisyonu), s. 101.

³³⁴ Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, s. 132.

³³⁵ Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, s. 136, 139. *Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed* (haz. İkra İlim Araştırma Komisyonu), s. 90.

³³⁶ Kılıç-Güneş, *Peygamber Sevgisi*, s. 224.

³³⁷ Öztürkçü, *Peygamber Sevgisi*, s. 29.

ancak okurun zihninde şüphe uyandırabilecek böyle bir konuda herhangi bir kaynak gösterilmemektedir.³³⁸ Okuru bilgilendirme adına en azından ilgili ayet verilebilirdi.

Bazı kitaplardaki bölümlerin diğer kitaplardan kaynak gösterilmeden aynen aktarıldığı görülmektedir. Sinan Yağmur'un "*Cennetin Gülü*" adlı eserinde yer alan "*Cennetin Gülü'nün En Güzel Örnek Oluşu*" bölümü,³³⁹ Said Alpsoy'un "*Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*" kitabından alınmıştır. Bölümdeki konu anlatımı ve örnekler hiç değiştirilmeden aktarılmıştır. "*Hz. Muhammed'e Yolculuk*" adlı kitapta ise yine Said Alpsoy'un aynı kitabından alıntı yapıldığı tespit edilmiştir. Bu eserde konuların ve örneklerin birçoğu aynı olmakla birlikte, kitaba başka konular da eklenmiştir.

Eserlerde kullanılan kaynak eserler arasında Zadü'l Meâd-İbn-i Kayyim, es-Sîretün Nebeviyye- İbn-i Hişâm, et-Tabakâtü'l-Kübra- İbn-i Sa'd yer alırken, araştırma eserler arasında ise, İslâm Peygamberi- Muhammed Hamidullah, İslâm Tarihi- M. Âsım Köksal, İslâm Tarihi- Hüseyin Algül, Hayatü's-Sahabe- M. Yusuf Kandelevi, Afzalurrahman- Siret Ansiklopedisi ve Risâle-i Nur'u söyleyebiliriz. Hadis kaynaklarını Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslim, Tirmizî, Riyâzüs Sâlihîn olarak sıralayabiliriz. Ayrıca Kur'ân-ı Kerîm'den ayetlere de yer verilmektedir.

2.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi

2.4.2.1. Bilgi ve Tarih Yanlılıkları

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan eserlerde konu, hadis metinlerinden alıntı yapılarak sunulduğu için bilgi ve tarih yanlılıklarına rastlanmamaktadır. Özellikle ahlaki konularda bu durum ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte bilgi içeren konularda yazarların konuyu tek kaynaktan almaları sebebiyle bilgi ve tarih yanlılıklarına düştükleri söylenebilir. Ayrıca yazarların siyer bilgilerindeki eksikliğin de bunun nedenlerinden biri olduğu düşünülebilir.

Bir eserde Hız. Peygamber'in nezaketi konusunda, Hız. Peygamber'in "Ev Sahipliği" örneği verilmekte ve bu konuda Hız. Peygamber'in kızı Zeynep'in düğünü hakkında bilgi sunulmaktadır. Verilen örnekte Hız. Peygamber'in kızı Zeynep'in düğünü ile Hız.

³³⁸ Hız. Muhammed'e Yolculuk (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 34.

³³⁹ Yağmur, *Cennet'in Gülü Hz. Muhammed*, s. 115-164.

Peygamber'in Zeynep bint Cahş ile olan evliliğinin karıştırıldığı görülmektedir.³⁴⁰ Hz. Peygamber'in kızı Hz. Zeynep Medine'de değil, Mekke'de evlenmiştir.³⁴¹ Ayrıca metnin devamında Hz. Peygamber'in hanımlarını ziyaret ettiği belirtilmektedir. Oysaki Hz. Peygamber Mekke Döneminde tek eşlidir, hanımlarının olması Medine döneminde söz konusudur.³⁴² Konuyla ilgili verilen ayet ise, Hz. Peygamber'in Zeynep bint Cahş ile olan düğünü sırasında inmiştir.³⁴³ Bu örnekte yapılan bir diğer yanlış da, konuyla ilgili verilen ayet isminin hatalı olmasıdır. Ahzab Sûresi'nin 53. ayeti verilmesi gerekirken, (*Hucurât Sûresi*,53.)³⁴⁴ olarak bir gösterim yapılmaktadır. Hâlbuki Hucurât Sûresi 18 ayetten oluşmaktadır.³⁴⁵

Habeşistan hicretlerinde Hz. Peygamber'in kızlarının eşleriyle hicret ettiği ifade edilmektedir,³⁴⁶ hâlbuki sadece Hz. Rukiye eşiyle hicret etmiştir.³⁴⁷ Hicret olayında Hz. Peygamber'in evini çevirenlerin arasından çıkıp gittikten sonraki durumunu Yağmur eserinde "O gece bir yerde kaldı."³⁴⁸ olarak ifade etmektedir. Ancak nerede kaldığı hakkında bilgi vermemektedir. Bu konuyla ilgili olarak Muhammed Hamidullah: "...zifiri karanlık gecenin geç saatlerinde Sevr Dağı'nın yüksekliklerine doğru tırmanmak üzere yola koyuldular."³⁴⁹ şeklinde bilgi vermektedir.

Bi'ri Maûne Olayı'nda Hz. Peygamber'in kendisine gelip öğretmen isteyen heyete hemen inandığı ve bu heyetin öğretmen sahabeleri şehit ettikleri ifade edilmektedir.³⁵⁰ Bu olayda Peygamber Efendimiz gelen heyete hemen inanmadığı gibi, konuyla ilgili şüphesini de dile getirmiştir. Heyet ise Hz. Peygamber'e garanti vermiştir. Ayrıca sahabeleri heyettekiler değil, bölgedeki bir grup şehit etmiştir.³⁵¹

Bedir Savaşı'nda müşriklerden ölenlerin sayısı konusunda Yağmur yetmiş iki kişi

³⁴⁰ Hz. Muhammed'e Yolculuk (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 42.

³⁴¹ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, II, 393-394.

³⁴² Bk. İbn-i İshâk, *Hz. Muhammed'in Hayatı*, 323-361; Hz. Peygamber'in eşleri hakkında bilgi için ayrıca bk. Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, II, 676-690; Muhittin Akgül, "Hz. Peygamber'in Evlilikleri Üzerine Bir İnceleme", *EKEV Akademi Dergisi*, c. I, sy. 4, Erzurum, 1999, s. 93-112.

³⁴³ Muhammed Hamidullah, "Zeyneb bint Cahş", *DİA*, XLIV, 358.

³⁴⁴ Hz. Muhammed'e Yolculuk (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 42.

³⁴⁵ Emin Işık, "Hucurât Sûresi", *DİA*, XVIII, 278-279.

³⁴⁶ Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, s. 81.

³⁴⁷ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, I, 435-436.

³⁴⁸ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 47.

³⁴⁹ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 163.

³⁵⁰ Alpsöy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 45

³⁵¹ Ahmet Önkâl, "Bi'ri Maûne", *DİA*, VI, 195-196.

olduğunu söylemektedir,³⁵² ancak Bedir Savaşı'nda müşriklerden yetmiş kişi öldürülmüştür.³⁵³ Yine Yağmur eserinde Uhud Savaşı'nda Hz. Peygamber'in Ayneyn Tepesi'ndeki okçulara verdiği “*Burada düşmanın saldırısını bekleyin. Sakın benden emir almadıkça ayrılmayınız.*”³⁵⁴ emri “*Nihayet iki ordu karşılaşmıştı. Peygamber Efendimiz (s.a.v) askerlerine şu talimatı verdi: Buradan düşmanın saldırısını bekleyin. Sakın benden emir almadıkça ayrılmayınız.*” şeklinde tüm orduya verilmiş gibi aktarmaktadır.³⁵⁵

Zorlu geçen Uhud Savaşı'nda sahabeden Talha b. Ubeydullah'ın Hz. Peygamber'i korurken eline kılıç isabet etmesi sonucu çolak kaldığı şeklinde yanlış bir bilgi aktarılmıştır.³⁵⁶ Hâlbuki Talha b. Ubeydullah Hz. Peygamber'e gelen bir oku engellemek için elini siper etmiş ve bu sebeple eli çolak kalmıştır.³⁵⁷

Eserlerde verilen yanlış bilgiler arasında Huneyn Savaşı ile ilgili olanlar ise şöyledir: Huneyn Savaşı'nda Hz. Peygamber'in sütanesi ile karşılaştığı ifade edilmektedir,³⁵⁸ ancak Hz. Peygamber sütkardeşi Şeyma ile karşılaşmıştır.³⁵⁹ Hudeybiye Antlaşması öncesi gerçekleşen ve umre sırasında meydana gelen Hz. Peygamber'in tıraş olup kurbanlarını kesmeleri konusunda sahabeye emretmesine rağmen sahabenin bu emre uymakta geç davranması olayı, gazve sırasında yaşanan bir olay şeklinde aktarılacak bilgi yanlışına düşülmüştür.³⁶⁰ Huneyn Savaşı'nda Müslüman ordusundaki asker sayısı on bin olarak ifade edilmektedir,³⁶¹ ancak sayı on iki bin olmalıdır.³⁶²

“*Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*” isimli eserde Hz. Peygamber'in cenaze namazını kıldırmanın Hz. Ebu Bekir'in kısmetine düştüğü belirtilmektedir.³⁶³ Kaynaklarda ise, Hz. Peygamber'in cenaze namazını kıldırmanın bir kişi olmadığı ve namazın gruplar halinde kılındığı bilgisi yer almaktadır.³⁶⁴

³⁵² Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 63.

³⁵³ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 235; Mustafa Fayda, “Bedir Gazvesi”, *DİA*, V, 326.

³⁵⁴ Hamidullah, *İslâm Peygamberi*, I, 234; Muhammed Hamidullah - Casim Avcı, “Uhud Gazvesi”, *DİA*, XLII, 55.

³⁵⁵ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 65.

³⁵⁶ Alpsoy, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, s. 55.

³⁵⁷ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzî)*, I, 304-305.

³⁵⁸ *Hz. Muhammed'e Yolculuk* (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 49.

³⁵⁹ el-Vâkidî, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l-Meğâzî)*, III, 147-148.

³⁶⁰ *Hz. Muhammed'e Yolculuk*, (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 13.

³⁶¹ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 72.

³⁶² Muhammed Hamidullah, “Huneyn Gazvesi”, *DİA*, XVIII, 376

³⁶³ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hz. Muhammed*, s. 77.

³⁶⁴ İbn-i Hişâm, *İslâm Tarihi*, IV, 422.

Hayber Savaşı'na katılan İslam ordusundaki asker sayısı Yağmur'un eserinde 600 olarak verilmektedir.³⁶⁵ Ancak kaynaklarda bu sayı 1400 olarak geçmektedir.³⁶⁶

Kuba Köyü'nde mescit yapılmasıyla ilgili olarak “*Ezanlar buradan da seslenilecekti*” ifadesi kullanılmaktadır.³⁶⁷ Bilindiği gibi ezan hicretten sonra meşrû kılınmıştır.³⁶⁸

2.4.2.2. Konunun İşlenişi ve Örneklandırme

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan kitapların hedef kitlesi yediden yetmişe tüm halkı kapsamaktadır. Kitaplarda konular genelde sade ve anlaşılır bir üslûpla işlenmektedir. Hız. Peygamber, ashabına örnek, müjdeleyici ve öğüt veren bir peygamber olarak öne çıkmaktadır.

Hız. Peygamber'in ahlakını ele alan “*Hayata Yön Veren Peygamber*”, “*Hız. Muhammed'e Yolculuk*” ve “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hız. Muhammed*” gibi eserler yardımseverlikten alışverişe, ibadetten büyüklere saygıya kadar çeşitli konular çerçevesinde Hız. Peygamber'in hayatından davranış modelleri sunmaktadır. “*Peygamber Sevgisi*” ve “*Cennet'in Güllü Hız. Muhammed*” isimli eserler ise, Peygamber'i davranışların yanında günlük hayatı ve aile hayatı gibi yönlerini de dikkate alarak tanıtmışlardır.

Genellikle yazarlar bazen bir olaydan ders çıkarma bazen de konu hakkında açıklayıcı bilgi verme şeklinde yorumlarına yer vermektedirler. “*Hız. Muhammed'e Yolculuk*” ve “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hız. Muhammed*” gibi eserlerde bazı kavramlar hakkında açıklamalarda bulunulması kitaplara zenginlik katmıştır. Cömertlik, hayâ, tevazu, ahde vefa ve usve-i hasene gibi.

Eserlerde beşer peygamber tasavvuru ön plana çıkmaktadır. Hız. Peygamber ahlaki özellikleriyle tanıtılmakta, ümmetine örnek bir peygamber olarak gösterilmektedir. Ancak bazen Hız. Peygamber en cesur, en cömert, en adaletli olarak tanıtılmaktadır. “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hız. Muhammed*” adlı eserde bu durum görülmektedir. Buradaki tanımlamalar, okurda karşılaştırma hissi uyandırmakta ve Hız. Peygamber'in

³⁶⁵ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hız. Muhammed*, s. 69.

³⁶⁶ İbn-i Hişâm, *İslam Tarihi*, III, 331; el-Vâkidî, *Hız. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzî)*, II, 167; Musa b. Ukbe, *Meğâzî*, s. 226.

³⁶⁷ Yağmur, *Cennet'in Güllü Hız. Muhammed*, s. 47.

³⁶⁸ Abdurrahman Çetin, “Ezan”, *DİA*, XII, 36-38.

birilerinden üstün olduğunu kanıtlama çabasını hissettirmektedir.

“*Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*”, “*Hz. Muhammed’e Yolculuk*” ve “*Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*” gibi eserlerde konular tematik olarak ve ayrıntıya girmeden ele alınmaktadır. Hz. Peygamber’in hilmi, hayâsı, sükûtu gibi az bilinen yönlerine ışık tutulmaktadır. Bu durum Hz. Peygamber’in farklı yönlerinin tanınmasını sağlamaktadır. Her konuyla ilgili yeterli örnek verilmektedir.

Hz. Peygamber’in cesaretiyle ilgili genelde aynı örnekler verilmektedir. Hz. Peygamber’in Sevr Mağarası’nda bulunması esnasında, mağaranın önüne kadar gelen müşriklerden korkmaması, Huneyn Günü yaşanan bozguna cesaretinde bir değişme olmaması, Medine’de bir gece yarısı duyulan bir gürültüde en önce olay yerine giden kişi olması gibi örnekler kitaplarda yer almaktadır.

“*Ayet-Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi*” isimli eserde Hz. Peygamber’in vasıflarını öğrenmenin onu sevmeye ve örnek almaya sevk edeceği vurgulanmaktadır. Diğer taraftan Hz. Peygamber’i anlamak için de sünnete uymanın önemine dikkat çekilmektedir. Bunun için de her bölüm sonuna konu değerlendirmesi yapıлып, bu hususların uygulamaya geçilmesi tavsiye edilmektedir. Bunun için de uygulama planı verilmesi eserin öne çıkan bir diğer özelliği olarak söylenebilir.

Bazı kitaplardaki örneklendirmeleri eğitime yaptığı katkı dolayısıyla başarılı bulmak gerekir. Kendisine yapılan birçok kötülüğü dahi affeden engine bir merhamete sahip Hz. Peygamber’in Bi’ri Mâune faciasında yetmiş öğretmen sahabenin şehit edilmesine tahammülü olmaması ve bu olayı gerçekleştiren kabileye beddua edebilmesi, Huneyn Savaşı sonrasında ordunun konakladığı esnada ezanla dalga geçen müşrik gençleri eğitmesi ile ilgili örnekler, Hz. Peygamber’in eğitime ve insana verdiği değeri göstermesi açısından dikkate değer örneklerdir.³⁶⁹

“*Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*” isimli eserde, önce Dünya’daki ahlaki durum sonra Arabistan’daki ahlaki durumun verilmesi, okurun Peygamberin ahlakını tanınması ve topluma kazandırdığı özellikleri anlaması açısından isabetli olmuştur. Aynı eserde “*Ahlakın Ana Kaynağı Kur’ân*” başlığı altında Kur’ânî Peygamber tasavvuru verilmeye çalışılmıştır. Özellikle Tevbe Sûresi 28. Ayetine dayanılarak Hz. Peygamber’in

³⁶⁹ *Hz. Muhammed’e Yolculuk*, (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), s. 17-18

Kur'ân'da geçen isimlerinden Raûf, Rahîm, Aziz isimlerinin açıklaması verilerek Kur'ân'a dayalı peygamber tasavvuru oluşturulmaya çalışılmıştır.³⁷⁰

“*Cennet Güllü Hz. Muhammed*” adlı eserde, Hz. Peygamber’in çok eşlilik sebebi olarak “peygamberlik görevinin toplumsal boyutuna ait sorumluluklarını hakkıyla yerine getirebilme düşüncesi”³⁷¹ şeklinde yetersiz bir şekilde açıklanması olumsuz peygamber tasavvuruna neden olabilir. Nitekim Peygamber Efendimiz risâletin büyük kısmında tek eşli olarak toplumsal sorumluluklarını yerine getirmiştir. Ayrıca aynı kitapta, Hudeybiye Antlaşması sırasında verilen bir örnekte, Hz. Peygamber abdest alırken serpilerek damlaları ashabın alıp yüzlerine gözlerine sürdüklerini söylemek³⁷² de olumsuz peygamber tasavvurunu ön plana çıkarmaktadır. Hz. Peygamber’in hoşgörüsü, adaleti, merhameti, nezaketi gibi konular dururken böyle bir örneğin verilmesi, Hz. Peygamber hakkında yeterli bilgisi olmayan ve Hz. Peygamber’i yeni tanımaya başlayan insanlara ne gibi bir katkı sağlayabileceği de tartışılması gereken bir konudur.

Başka bir eserde ise, “*modelleme*” konusuna örnek veren yazar, model almanın örnek alınan kişinin ruh haline bürünmeyi gerektirdiğini belirterek, konuyu pekiştirmek için bu durumu Yahudi ve Hıristiyanlıktaki dine girme töreni olan *vaftize* benzetmektedir. Örneğin devamını da şöyle getirmektedir: “Kur’ân-ı Kerîm, sahabenin peygamber tarafından vaftizinin, onlarınki gibi küvetlerde bulunan bir sıvı ile değil; kalpten kalbe akseden ve kişiyi bürüyen manevi bir boya ile olduğunu ima etmektedir.”³⁷³ Burada sahabenin peygamberi örnek alması, dine girme ayinine benzetilmektedir. Bu iki örnek arasında bir benzerlik olmadığı gibi, farklı bir dine ait kavramın İslam dini için kullanılmasının çok büyük bir yanlış olduğunu söylemek gerekir.

“*Sevgi Peygamberi*” adlı eserde yazar, “*Kur’ân’da Peygamberimiz*” başlığı altında Hz. Peygamber’le ilgili ayetleri yorumsuz olarak sıraladığını belirtmekte, ancak bazı ayetlerin açıklamalarını vermektedir.³⁷⁴ Neticede bu eserler Hz. Peygamber’i halka tanıtmak için yazılmaktadır. Bu sebeple Hz. Peygamber’in ahlakının daha iyi anlaşılması için ayetlerin açıklanması veya bir olay örgüsü içinde verilmesi daha faydalı olabilirdi.

³⁷⁰ *Ahlaki İnkılâp Önderi Hz. Muhammed*, (haz. İkra İlim Araştırma Komisyonu), s. 25-27.

³⁷¹ Yağmur, *Cennet’in Güllü Hz. Muhammed*, s. 116.

³⁷² Yağmur, *Cennet’in Güllü Hz. Muhammed*, s. 68.

³⁷³ Ergin, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, s. 91.

³⁷⁴ Öztürkçü, *Sevgi Peygamberi*, s. 78, 79, 80.

BÖLÜM 3: HZ. PEYGAMBER'İN BİR GÜNÜNÜ ELE ALAN KİTAPLAR

Hz. Peygamber'in bir gününü ele alan eserlerde, Hz. Peygamber'in günlük yaşantısının yanı sıra ahlakıyla ilgili bilgiler de yer almaktadır. Hz. Peygamber'in günlük yaşantısıyla ilgili olarak; konuşmasından oturuş tarzına ve giyimine, ibadetlerinden selamlaşma ve şakalaşmasına kadar çeşitli konularda bilgi verilmektedir. Eserlerde özellikle Hz. Peygamber'in ahlakının örnek alınması ve sünnetinin hayata geçirilmesi üzerinde durulmaktadır. Bunun için Peygamber'i tanımanın ve sevmenin gereği vurgulanmaktadır. Böylece okurun sadece Hz. Peygamber'in bir günü hakkında bilgi edinmesi değil, sünneti bilmesi kadar yaşamasının da gereğine dikkat çekilmektedir.

3.1. Fiziki Görünümleri

Peygamber Efendimiz'in 24 Saati isimli eser, Mehmet Ali Karahasanoğlu tarafından kaleme alınmış ve Cevher Yayınları tarafından 2010 yılında basılmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser 144 sayfadan oluşmaktadır. Eserin ön kapağında yeşil zemin üzerine Mescid-i Nebî'nin bir resmi verilmiş olup, bu resmin üstünde "Hayatımızı Resûlullah'a Nasıl Benzetelim?" yazısı yer almaktadır. Resmin altında yazar-eser ismi bulunmaktadır. Arka kapağın en üstüne, ön kapaktaki resim küçültülerek eklenmiştir. Resmin hemen altında eser ismi bulunmakta ve kitap tanıtımı yapılmaktadır.³⁷⁵

Davetlisiniz! Efendimizle Bir Gün Bir Gece isimli eser Hadi Güneş tarafından 2007 yılında kaleme alınmış ve Gelecek Yayınları tarafından basılmıştır. İkinci baskısını incelediğimiz eser 136 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapakta üst ve alt köşelerde süsleme yapılmıştır. "Davetlisiniz" yazısının altında bir gül resmine yer verilmiştir. Gülün altında ise eser ve yazar ismi bulunmaktadır. Ön kapaktaki süslemeler arka kapakta da kullanılmıştır. Ön kapaktaki tasarım küçük boyutlu olarak arka kapakta verilmiştir. Ayrıca kitap tanıtımına yer ayrılmıştır.³⁷⁶ Eseri benzerlerinden ayıran özelliği ise, karton bir kutunun içinde sunulmasıdır. Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı O'nun Gibi Yaşamak adlı eser Mustafa

³⁷⁵ Mehmet Ali Karahasanoğlu, *Peygamber Efendimiz'in 24 Saati*, İstanbul 2010.

³⁷⁶ Hadi Güneş, *Davetlisiniz! Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, İstanbul 2007.

Gündoğdu tarafından kaleme alınmış ve Işık Yayınları tarafından 2012 yılında basılmıştır. Altıncı baskısını incelediğimiz eser, 231 sayfadan oluşmaktadır. Kapak zemini mavi renkten oluşmaktadır. Kapağın sol kısmında bir kum saati ve bu saatin içinde de gül yaprakları bulunmaktadır. Yukarıdan düşen gül yaprakları saatin alt kısmında gül meydana getirmektedir. Kapağın orta kısmında eser ismi alt kısmında da yazar ismine yer verilmektedir. Arka kapakta mavi zemin üzerine beyaz renkte tanıtım yazısını görmekteyiz.³⁷⁷ Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak isimli eser Said Alpsy tarafından kaleme alınmış ve Eser Kitap tarafından 2007 yılında basılmıştır. 126 sayfadan oluşan esere, yazarın eserlerinin bir sayfalık tanıtımı eklenmiştir. Kapak rengi olarak sarı tonlarının kullanıldığı kitabın ön ve arka kapaklarının dört köşesine kenarlık yapılmıştır. Kapağın üst köşesinde eser ismi, orta kısmında tezhip içinde Arapça yazıyla Muhammed ismi bulunmaktadır. Alt kısımda yazar ismi ve mühür-ü şerif yer almaktadır. Arka kapağın üst kısmına ön kapaktaki Muhammed yazısı aynıyla eklenmiştir. Yazının altında yazar, eser ismine ve bir hadise yer ayrılmıştır. Eser kuşe kâğıda basılmıştır.³⁷⁸ Bu yönüyle diğer kitaplardan ayrılmaktadır. İç sayfalardan her birinin kenarlarına, her sayfada farklı renkte güller eklenmesi de dikkat çekmektedir.

Hz. Muhammed O'nun Gibi Yaşamak isimli eser Ömer Taha tarafından kaleme alınmıştır. Birinci baskısını incelediğimiz eser, Mavi Lale Yayınları tarafından 2012 yılında basılmıştır. 176 sayfadan oluşan esere, aynı yayınevinden çıkan diğer kitapların iki sayfa tanıtımı eklenmiştir. Ön kapağın sağ kısmında bir gül resmi kullanılmış ve bu kısım gül şeklinde kesilmiştir. Bu açıdan kitap kapak tasarımıyla dikkat çekmektedir. Ön kapağın sol üst köşesine *Peygamber Efendimizle Bir Gün* yazısı bir daire içinde verilmiştir. Kapağın orta kısmında *Hz. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem* yazısı, alt kısmında ise *O'nun Gibi Yaşamak* yazısı ve buna ilaveten yazar ismi yer almaktadır.³⁷⁹ Ön kapakta yer alan gül resmi küçük boyutlu olarak arka kapakta da verilmiştir. Sol üst köşede eser ismi, bunun sağ kısmında da, kitaptaki ana başlıklar bulunmaktadır. Eser karton kapak arasında saman kâğıda basılmıştır.

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye isimli eser Taner Çakıl

³⁷⁷ Mustafa Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı O'nun Gibi Yaşamak*, İzmir 2012.

³⁷⁸ Said Alpsy, *Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*, İstanbul 2007.

³⁷⁹ Ömer Taha, *Hz. Muhammed O'nun Gibi Yaşamak*, İstanbul 2012.

tarafından kaleme alınmış ve Kâinat Kitapları tarafından 2009 yılında basılmıştır. 110 sayfadan oluşan esere, aynı yayınevinden çıkan diğer kitapların bir sayfa tanıtımı eklenmiştir. Ön kapakta üst kısımda mührü şerif yer almakta, orta kısımda eser ismi bulunmaktadır. Sol alt köşede yazar ismi, sağ alt köşede ise bir çiçek silüeti yer almaktadır. Ön kapakta açık kahve, arka kapakta koyu kahve tonları kullanılmıştır. Arka kapakta üst kısımda mührü şerif, eser ve yazar ismi yer alırken, orta kısımda eserin tanıtım yazısı bulunmaktadır.³⁸⁰ Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak isimli eser, Ahmet Gürbüz tarafından kaleme alınmış ve Aykut Basım Yayın tarafından 2008 yılında 160 sayfa olarak basılmıştır. Ön ve arka kapakta altın yaldızlı çerçeve kullanılmıştır. Ön kapakta bu çerçeve içinde, üstte eser ismi ortada kırmızı bir gül kabartması ve alt kısımda da yazar ismi yer almaktadır. Çerçeve içinde zemin renginde siyah, çerçeve dışında ise beyaz kullanılmıştır. Arka kapakta aynı çerçeve içinde üst kısımda eser ismi, ortada gül resminin daha küçük boyutlusu ve bunun altında da kitap tanıtımına yer verilmiştir. Kapakta kullanılan çerçeve ve gül resminin, kitap içinde bütün sayfalarda kullanıldığını görmekteyiz.³⁸¹ Ayrıca eserin gül kokulu olarak basılması da okurun kitaba ilgisini arttırabilir. Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Peygamberin Bir Günü isimli eser Metin Karabaşoğlu tarafından kaleme alınmış ve Nesil Yayınları tarafından 2011 yılında basılmıştır. 12. Baskısını incelediğimiz eser 252 sayfadan oluşmaktadır. Eser sonunda yazarın diğer eserlerinin iki sayfalık tanıtımı eklenmiştir. Ön kapakta sağ üst köşede sonbahar yapraklarından küçük bir kare konulmuş, bu resmin altına eser ismi verilmiştir. Kapağın orta kısmında yazar ismi bulunmakta ve alt köşede Arapça yazıyla Rasûlullah yazmaktadır. Arka kapakta ön kapaktaki resim daha küçük bir boyutta verilmiştir. En üstte eser ismi, orta kısımda ise kitap tanıtımı yapılmaktadır.³⁸² Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Peygamberin Bir Günü adlı eser Serhat Şeftali tarafından kaleme alınmış ve Samanyolu Yayıncılık tarafından 2006 yılında basılmıştır. Üçüncü baskısını incelediğimiz eser, 100 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapak üst kısımda yazar, eser ismi bulunmakta ve ön kapakta hilal, bunun alt bölümünde ise bir güvercine yer verilmiştir. Arka kapak üst

³⁸⁰ Taner Çakıl, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, İstanbul 2009.

³⁸¹ Ahmet Gürbüz, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*, İstanbul 2008.

³⁸² Metin Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, İstanbul 2011.

kısımda eser ismi ve orta kısımda tanıtım yazısı bulunmaktadır.³⁸³ Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

Allah Resulü İle 24 Saat isimli eser İhsan Atasoy tarafından kaleme alınmış ve Nesil Yayınları tarafından basılmıştır. 15. baskısını incelediğimiz eser, 2007 yılında basılmış ve 303 sayfadan oluşmaktadır. Ön kapağın üst kısmında eser ve yazar ismi yer almaktadır. Kapak resmi olarak günbatımı tercih edilmiştir. Güneş dağların arkasında ışıklarını saçarken, gökyüzünde günbatımıyla uyumlu olan turuncu renkte güller bulunmaktadır. İki güvercin arasında Arapça yazıyla Allah ve Muhammed isimlerine yer verilmiştir. Arka kapakta ise sadece tanıtım yazısını görmekteyiz.³⁸⁴ Eser karton kapak içine, saman kâğıda basılmıştır.

3.2. Kitap Özetleri

a) M. Ali Karahasanoğlu, *Peygamber (s.a.v) Efendimiz'in 24 Saati*, s. 11-144, Cevher Yayınları, İstanbul 2010.

“Günlük Hayatımızda Sünnet-i Seniyyeye İtibâ”nın önemiyle kitaba başlayan yazar, önsözle konuya devam etmektedir. Önsözde yazar, Efendimiz'in günlük hayatından örneklerin, Müslüman'ın hayatına nasıl aktarabileceğini göstermeyi amaçladığını, Efendimiz gibi yaşamada insanları bilgilendirmeye çalıştığını belirtmektedir.

Önsözden sonra giriş bölümüne geçilmeden “Resûlullah Efendimiz'i Sevmek Her Mü'mine Farzdır”, “Resûlullah Efendimiz'in Günlük Hayatı”, “Kâinatın Efendisini Sevmek İçin” başlıklı konulara yer verilmektedir. Efendimiz'i neden ve niçin sevmemiz gerektiği üzerinde duran yazar, sevmek için benzemenin önemine dikkat çekmekte, konu “De ki; Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana tabi olunuz ki, Allah da sizi sevsin (Âl-i İmran; 31) ayetiyle desteklenmektedir. Efendimiz'in günlük hayattaki ahlaki özelliklerinden örneklerle konu devam etmektedir. Efendimizi sevmek için salavat getirmenin önemine değinilerek bölüm sona ermektedir (s. 14-26).

Kitapta yirmi beş konu başlığı yer almaktadır.

“Peygamber (sav) Efendimiz'in Günlük Meşgaleleri” başlığı altında, Hz. Peygamber'in vaktini üç bölüme ayırdığını; vaktinin bir kısmını ibâdetlere, bir kısmını halkın işlerine

³⁸³ Serhat Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, İstanbul 2006.

³⁸⁴ İhsan Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, İstanbul 2007.

ve bir kısmını da şahsî meşgalelere tahsis ettiği ele alınmaktadır. Devamında “Müslüman’ın Günlük Meşgalesi Nasıl Olmalı?” konusunda değinilmektedir (s. 30-34).

“Peygamber (sav) Efendimiz Nasıl Yemek Yerlerdi?” başlığı altında, Hz. Peygamber’in yemek yeme âdâbı maddeler halinde sıralanmıştır. Devamında “Müslüman Nasıl Yemek Yemelidir?” konusu ele alınmaktadır (s. 35-44).

“Peygamber (sav) Efendimiz Nasıl Konuşurlardı?” başlığı altında, Hz. Peygamber’in konuşma âdâbı hakkında bilgi verilerek, “Müslüman Nasıl Konuşmalıdır?” konusunda değinilmektedir (s. 45-48).

“Resûlullah (sav) Efendimiz’in Yürüyüşleri” konusunda, Hz. Peygamber’in yürüyüş âdâbı hakkında maddeler halinde bilgi sunulmaktadır (s. 49-52).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Oturuş Tarzları” başlığı altında, Hz. Peygamber’in oturuş âdâbı konusunda bilgi verilip, ardından “Müslüman Nasıl Oturmalı?” konusuna yer verilmektedir (s.53-54).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Meclisleri” başlığı altında, Hz. Peygamber’in meclisine gelen insanlara yaklaşımı konusunda bilgi sunulmaktadır, devamında “Müslüman’ın Meclisi Nasıl Olmalı?” konusuna dikkat çekilmektedir (s. 55-57).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Mülâkat ve Ziyaretleri” başlığı altında, Hz. Peygamber’in mülâkat ve ziyaret âdâbına değinilerek, “Müslüman’ın Ziyaret Âdâbı Nasıl Olmalı?” konusunda maddeler halinde bilgi verilmektedir (s. 58-60).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Hasta Ziyareti ve Taziyeleleri” konusunda, Hz. Peygamber’in hasta ziyareti hakkında özet bilgi sunulup, “Müslüman’ın Hasta Ziyareti ve Taziyeleleri Nasıl Olmalıdır?” konusunda detaylı bilgilere yer verilmektedir (s. 61-64).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Zikirleri” konusunda Hz. Peygamber’in zikrine kısaca değinilerek, daha çok Müslüman’ın yapması gereken zikir çeşitlerine değinilmiştir (s. 65-68).

“Peygamber (sav) Efendimiz’de Allah Korkusu” başlığı altında, Hz. Peygamber’in Allah korkusu örneklerle açıklanmış ve devamında “Mü’min Olarak Allah’tan Nasıl Korkmalıyız?” konusunda maddeler halinde bilgi verilmiştir (s. 69-72).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Allah’a Sarsılmaz Güven ve İtimadı” konusunda, Hz. Peygamber’in en zor anlarda bile Allah’a olan sarsılmaz güveni hakkında örneklere yer verilerek, “Mü’minin Tevekkül ve İtimadı Nasıl Olmalıdır?” konusunda bilgi sunulmaktadır (s. 73-78).

“Peygamber (sav) Efendimiz’de Allah Sevgisi” başlığı altında, Hz. Peygamber’in Allah sevgisine değinilerek, “Mü’minlerde Allah Sevgisi Nasıl Olmalıdır?” konusunda maddeler halinde bilgi verilmektedir (s. 79-83).

“Peygamber (sav)’in Sabrı ve Şükürü” başlığı altında, Hz. Peygamber’in sabrı ve şükürü örneklerle açıklanarak, “Mü’minlerin Sabrı ve Şükürü Nasıl Olmalıdır?” konusunda değinilmektedir (s. 84-89).

“Peygamber (sav)’in Cömertlikleri” başlığı altında, Hz. Peygamber’in cömertliğine örnekler verilmektedir (s. 90-92).

“Peygamber (sav)’in İyilik ve Merhametleri” başlığı altında, Hz. Peygamber’in iyilik merhameti örneklerle açıklanmaktadır (s. 93-94).

“Peygamber (sav)’in Affedici ve Bağışlayıcı Olmaları” başlığı altında, Hz. Peygamber’in affına örnekler verildikten sonra, Müslüman’ın affedici olması gerektiğine değinilmektedir (s. 95-102).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Kanaatkârlık, Zühd ve Sade Yaşayışları” başlığı altında, Hz. Peygamber’in kanaatkârlığı ve sade yaşayışı hakkında bilgi verilmektedir (s. 103-106).

“Mü’min Zâhid ve Kanaatkâr Olmalıdır; Mü’minin Yaşayışı Sade Olmalıdır” başlığı altında, Müslüman’ın hayatında kanaat ve sadeliği tercih etmesi, bu konuda sünnete uymanın önemine değinilmiştir (s. 107-109).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Yatakları” başlığı altında, Hz. Peygamber’in sade yaşamayı sevmesi ve yatağının da oldukça sade oluşu konusunda bilgi verilmektedir. Devamında ise Müslümanların sade yaşamalar konusunda dikkat çekilmektedir (s. 110-115).

“Peygamber (sav) Efendimiz’in Yolculuk Esnasındaki Âdetleri” başlığı altında, Hz.

Peygamber'in yolculuk esnasındaki âdetleri hakkında bilgi verilerek, "Müslüman'ın Yolculuk Esnasındaki Âdetleri Nasıl Olmalıdır?" konusu maddeler halinde açıklanmıştır (s. 116-121).

"Peygamber (sav) Efendimiz'in Yüksek Ahlakı" başlığı altında, Hz. Peygamber'in güzel ahlakı hakkında bilgi verilerek, "Mü'minler'in Ahlakî Davranışları Nasıl Olmalıdır?" konusu yirmi dokuz maddeyle açıklanmıştır (s. 122-128).

"Peygamber (sav) Efendimiz'in Ahde Vefâkârlıkları" konusunda, Hz. Peygamber'in verdiği sözdeki vefası örneklendirilmektedir (s. 129-130).

"Peygamber (sav) Efendimiz'in Kadınlara Karşı Örnek Davranışları" başlığı altında, Hz. Peygamber'in kadınlara karşı davranışlarına örnekler verilmiştir (s. 131).

"Peygamber (sav) Efendimiz'in Gündelik Hayatı" başlığı altında Hz. Peygamber'in namazlarına, tavır ve konuşmasına, uyuması konularında bilgi sunulmaktadır (s. 132-140).

Seydâ Muhammed Konyevî'nin Örnek İnsan Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi ve selem adlı eserinden alınan, "Hayatta Hiç Böyle Bir Dostunuz Oldu Mu?" parçasıyla ve devamına eklenen salâvatla kitap sona ermektedir.

b) Hâdi Güneş, *Davetlisiniz! Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, 136 sayfa, Gelecek Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2007.

Kitap üç bölümden oluşmaktadır:

1. Peygamberimiz' in Günlük Yaşantısından Örnekler
2. Peygamber Efendimiz'in Aile Hayatı
3. Cennet'e Götüren Ameller

Birinci bölümde Efendimiz'in günlük yaşantısından örnekler verilmiştir. Bu konuda, konuşma şekli, gülmesi, ağlaması, yürüyüşü, dost-düşman ilişkisi, cömertlik ve ikramları, giyim şekli-saç sakal bakımı, yeme-içme âdâbı gibi meselelere değinilmiştir.

İkinci bölüm olan "Efendimiz'in Aile Hayatı"na örnek ahlakı ile başlanmakta, evliliğin önemi ve Hz. Peygamber'in bu konudaki tavsiyeleri ile konuya devam edilmektedir.

Evlilikte dikkat edilecek hususlar ve eş seçiminin neye göre yapılacağı konularında hadisler zikredilerek, boşanmanın dinimizde helal kılınmakla birlikte istenmeyen bir durum olduğu ifade edilerek, yakınları ziyaretin önemine değinilmektedir. Ayrıca anne-babaya hürmet, akrabayı ziyaret, yetime bakmanın fazileti, komşuluk hakkı gibi konulara da yer verilmektedir.

Üçüncü bölüm "Cennet'e Götüren Ameller" başlığını taşımakta ve Allah sevgisi, peygambere itaatin gereği, orucun önemi, İslam'ın beş farzını yerine getirmek, sadaka, salâvatın önemi, beş vakit namazın önemi, cemaatle namaz, cihadın önemi gibi konular hakkında bilgi verilmektedir.

c) Mustafa Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı O'nun Gibi Yaşamak*, s. 5-231, Işık Yayınları, İstanbul 2012.

Hakiki mümin olma ve Allah rızasını kazanmak için Efendimiz'e ittibâ etmek ve O'nun gibi yaşamanın önemine değinen yazar, bunun olması için Efendimiz'in hayatının ve sünnetinin çok iyi bilinmesinin gereği üzerinde durmaktadır. Kitap, Efendimiz'in beşeri yönlerinin incelenip, araştırılması ve hayatımızın her safhasına uygulanması maksadıyla yazılmıştır.

Kitap on iki ana başlıktan oluşmaktadır:

"Allah Resülü'nün Hayatında Giyim" bölümünde, Hz. Peygamber'in giyim tarzı ve bu konudaki tavsiyelerine örnekler sunulmuştur (s. 19-48).

"Allah Resülü'nün Oturuş Şekilleri" bölümünde, Efendimiz'in oturuş şekilleri hakkında bilgi verilmekte ve tasvip etmediği oturuş şekillerine değinilmektedir (s. 49-57).

"Allah Resülü'nün Yeme-İçmesi" bölümünde, Hz. Peygamber'in yemeğe besmele ile başlaması, sağ elle yemesi, kendi önünden yemesi gibi hususların yanında, sol elle yememek, yemek yerken bir yere dayanmamak, düşen lokmayı silip yemek gibi konularda bilgi sunulmaktadır (s. 59-102).

"Allah Resülü'nün Hayatında Gülme" bölümünde, Efendimiz'in gülme konusundaki davranışları hakkında bilgi verilerek, Efendimiz'in gülmesine sebep olan hadiselerle örnekler sunulmuştur (s. 103-115).

"Allah Resulü'nün Hayatında Şaka" bölümünde, Hz. Peygamber'in şakalaşmada esas aldığı ölçüler ve şakalaştığı kişiler hakkında bilgi verilmektedir (s. 117-129).

"Allah Resulü'nün Yatması-Uyuması" bölümünde, Efendimiz'in kullandığı yatak ve döşegün özellikleri, uyku süresi, tavsiye ettiği ve yasakladığı yatış şekilleri ve yatma ve uyumayla ilgili tavsiyeleriyle ilgili bilgi sunulmaktadır (s. 131-146).

"Allah Resulü'nün Hayatında Ağlama" bölümünde, Hz. Peygamber'in hangi durumlarda ağladığı, hangi konularda ağlamayı tavsiye ettiğiyle ilgili bilgiler verilmektedir (s. 147-160).

"Allah Resulü'nün Hayatında Davetlere İcabet" bölümünde, Efendimiz'in yemek, düğün gibi davetlere icabetine ve icabet etmediği davetlere örnekler verilmektedir (s. 161-174).

"Allah Resulü'nün Hayatında Hediyeleşme" bölümünde, Efendimiz'in hediye vermesi ve hediye kabul etmesine, hediye konusunda gözetdiği prensiplere örnekler sunulmaktadır (s. 175-190).

"Allah Resulü'nün Hayatında Kapalı Mekânlara Girme Âdâbı" bölümünde, Efendimiz'in eve girme âdâbına örnekler sunulmakta ve eve girmede izin isteme gibi konularda Ashabına örnekliliği hakkında bilgi verilmektedir (s. 191-199).

"Allah Resulü'nün Hayatında Musafaha (Tokalaşma)" bölümünde, Hz. Peygamber'in musafaha önem vermesi, musafaha konusunda dikkat ettiği hususlar dile getirilmiştir (s. 201-210).

"Allah Resulü'nün Yolculukları ve Yolculuklarda Gözetdiği Prensipler" bölümünde, Efendimiz'in yolculukta dua etmesi, zaman tayini vs. gibi yolculukta dikkat ettiği prensiplere ve yolculukta arzulamadığı davranışlara örnekler sunulmuştur (s. 211-227).

İstifade edilen eserlerin listesiyle kitap sona ermektedir (s. 229-231).

d) Said Alpsoy, *Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*, Eser Kitap, 126 sayfa, İstanbul 2007.

Önsözde yazar, bu eserin daha önceki eserlerinin bir devamı olduğunu ifade etmekte ve eserlerini "tanımak, sevmek, yaşamak" şeklinde özetleyerek, bu eserin "yaşamak" kısmını oluşturduğunu belirtmektedir. Allah'a iman etmenin ve O'nun rızasını

kazanmanın yollarından birinin Efendimiz'i tanımak olduğu, Efendimiz'i tanıyıp sevmenin ispatının ise O'nun gibi yaşamaya çalışmakla olacağı vurgulanmakta ve kitabın Hz. Peygamber gibi yaşamaya yardımcı olması için yazıldığı belirtilmektedir (s. 1-2).

Kitap, Hz. Peygamber'in hayatından çeşitli konular hakkında hadisler verilerek oluşturulmuş ve yetmiş iki konu hakkında bilgi sunulmuştur.

“Sabah uykudan kalkınca” konusuyla başlayan kitap, tuvalet adabı, üst-baş bakımı, sabah evden çıkış, yolda yürüme, şakalaşma, selamlaşma, akşam eve dönüş, komşuluk, kır gezisi gibi ana başlıklar altında konular ele almakta ve her biri ayrıca alt başlıklar içermektedir.

e) Ömer Taha, *Hz. Muhammed sallallâhu aleyhi ve selem O'nun Gibi Yaşamak*, 176 sayfa, Mavi Lale Yayınları, İstanbul 2012.

Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Müstakil bir başlık göremediğimiz birinci bölümde Efendimiz'in uyuması, konuşması, yürümesi gibi günlük hayatıyla ilgili bilgiler özet olarak sunulmaktadır. Ayrıca sabah namazıyla başlayıp teheccüd namazına kadar olan bir günü hakkında bilgi verilmektedir. Hz. Peygamber'in sevindiği, şakalaştığı, ağladığı anlara değinilerek, Efendimiz'in isimlerinden ve mucizelerinden örneklerle konu desteklenmektedir (s. 8-43).

İkinci bölüm “Hadis-i Şerifler” başlığını taşımakta ve Efendimiz'in çeşitli konulardaki hadis-i şeriflerine örnekler verilmektedir. Bu bölümde temizlik, ticaret ahlakı, Efendimiz'in yürüyüşü, selamlaşması, yemek yeme adabı gibi konulara değinilmekte ve yüz on hadise yer verilmektedir (s. 44-151).

Üçüncü bölüm “Efendimiz'e Yazılmış En Güzel Şiirler” başlığını taşımakta ve Kanuni Sultan Süleyman, Necip Fazıl Kısakürek ve Dursun Ali Erzincanlı tarafından kaleme alınan Hz. Peygamber için yazılmış çeşitli şiirlerden örnekleri barındırmaktadır (s. 152-176).

f) Taner Çakıl, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, 110 sayfa, Kâinat Kitapları, İstanbul 2009.

Kitapta, İslamî açıdan hayatında eksikleri olan Barış adlı bir gencin, 6 saniyede kendi

hayatıyla Efendimiz'in örnek yaşantısını kıyaslaması ve hayatı gerçek anlamda nasıl yaşaması gerektiğini fark edişi konu edilmektedir. Önsözde yazar, hayatında eksikleri olan insanların bunu fark edip Hz. Peygamber'i örnek alarak bu eksiklerini gidermelerini sağlamayı amaçladığını ifade etmektedir. Giriş kısmında ise yazar, kişiye eksik yanlarını göstermek ve yapmakta geç kalınan şeyleri hatırlatmak, bu konuda bir adım atılmasına vesile olmayı amaçladığını dile getirmektedir.

16 yaşında, ailesi maddi sıkıntı içinde olan Barış, bir akrabası vasıtasıyla dini kitapların basıldığı bir yayınevinde iş bulur ve burada çalışmaya başlar. Bir süre sonra kendi yayınevini kurar ve burada okuduğu dini kitaplar, Barış'a eksiklerini göstermeye başlar. Bir gece erkenden kalkan Barış'ın sabah namazı aklına gelir ve namaza bir saat kaldığını düşünür, saatine ve takvime baktığında tam bir saat kaldığını görüp çok şaşırır. Sabah namazıyla ilgili Efendimiz'in iki hadisi aklına gelir ve namazı camide kılmaya karar verir. Camide altı kişiyle namaz kılarlar. Namaz çıkışı bankta gökyüzünü seyrederken içeride birinin dua edişi dikkatini çeker, çünkü bu kişinin duası 20-25 dakika sürmektedir. Kimdir diye merak eder ve caminin penceresinden baktığında içeride kimseyi göremez, cami kapısından bakıldığında ise kişi yerinde durmaktadır. Barış bu zatı beklemeye karar verir, camiden çıkan zat Barış'a selam verir, ancak Barış bu zatın yüzüne bakmadığı gibi o kadar heyecanlanır ki gözünden yaşlar boşanmaya başlar. Aralarında bir konuşma geçer ve bu zat Barış'a her sabah namaza onu uyandırabileceğini söyler. Zat uzaklaşırken Barış adresi vermediğini hatırlar, ancak dili tutulmuş gibi olur ve arkasından bir şey söyleyemez.

Evine giden Barış, kahvaltı öncesi ellerini yıkamak için banyoya girer ve aynanın önünde Efendimiz'in kahvaltısını anlatan bir kâğıt bulur. İlginç olaylar böylece başlamaktadır. İşe gitmek için minibüse bindiğinde, normalde dolu olan minibüste altı kişi vardır ve her sabah böyle devam etmektedir; camide altı kişi, minibüste altı kişi olarak. Yolda sadaka isteyen bir teyzeye yardımcı olurken, cebinden bir kâğıt düşürdüğünü söyler teyze, bu kâğıtta ise Efendimiz'in hiçbir isteyiciyi boş çevirmediğiyle ilgili bir hadis yer almaktadır. Sonra iş yerine giden Barış Efendimiz'in ticaret hayatını merak eder ve bu konuyu araştırır.

İş yerinden ayrılırken hangi ayakla çıkılması noktasında tereddüde düşer ve bu konuyu araştırmak ister, ticaretle ilgili bilgilerin çıktısını alıp tramvaya bindiğinde bu çıktılarda

ilk konunun "sünnete uygun giriş ve çıkışlar" başlığını görünce çok şaşırır. Bu konuda ev, cami, iş yeri, tuvalet ve banyo hakkında bilgi verilmektedir.

Günler böyle geçerken, tam altı yıl geçtiğini, her gün minibüste altı kişi, camide altı kişi olduğunu fark eder ve altı rakamının sırrını araştırır. Bir gün o zat Barış'a en çok merak ettiği şeyi sorar ve "siz" cevabını alır. O zat cevap vereceğini ancak gözlerini kapatmasını söyler. O zat anlatmaya başlayınca, Barış kendini dua eden Hz. Musa (a.s)'nın yanında bulur. Sonra kronolojik bir anlatımla Efendimiz'in hayatı hakkında bilgi verilmektedir.

Gözlerini açan Barış, sabah ezanı okunurken yatağında bulur kendini ve olanlar konusunda düşünmeye başlar. Daha sonra yaşadıklarının rüya olduğunu ve en uzun rüyanın altı saniye olduğu aklına gelir. Gördüğü kişinin de, Efendimiz olduğunun farkına vararak Allah'a şükreder, geçmişe üzülme yerine anı değerlendirip hayatını İslam yolunda doğru bir şekilde geçirmeye karar verir.

Sonuç olarak okuyucu, Efendimiz'e yakın olmak için O'nun sünnetini yaşamaya, geçmişe tövbe edip yeni başlangıçlar yapmaya davet edilir.

g) Ahmet Gürbüz, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) İle Bir Saat Konuşmak*, 160 sayfa, Aykut Basım Yayın, İstanbul 2008.

Önsözde yazar, Efendimiz'le bir gün beraber olmanın hayalini kurduğunu, Efendimiz'in 24 saatlik yaşantısı içinde neler yaptığını ve neleri tavsiye ettiğini anlamak için O'nun yanında bulunuyormuşçasına, sahih kaynaklardan yararlanarak bir eser oluşturduğunu ifade etmektedir. Efendimiz'in çok yönlü bir insan olduğu, her gününün aynı olmayıp müthiş bir yoğunluk içinde olduğunu da ifadelerine eklemektedir. Kitabın amacı, Efendimiz'in yanı başında bir yolculuğa çıkmak olarak belirtilmekte ve okuyucu Efendimiz'le bir saatlik bir sohbete davet edilmektedir.

İçindekiler kısmında bölümlenme yapılmayıp, konular başlıklar halinde sıralanmaktadır. Kitap yüz on beş başlıktan oluşmaktadır. Çeşitli konulardan oluşan kitabın bazı konuları şu şekilde sıralanmaktadır:

En Güzel İnsan (9-12) kısmında, dünyaya gelen insanlardan hiç kimsenin Efendimiz kadar sevilmediği ifade edilerek, Hz. Peygamber'in değeri ve ahlaki özellikleri hakkında

bilgi verilmektedir.

Efendimiz'in Şemali (13-19) kısmında, Efendimiz'in şemali Hz. Ali, Hint b. Ebû Hâle ve Ümmü Mâbed'in anlatımıyla sunulmaktadır.

Efendimiz İnsanlara Yol Gösterirken Nelere Dikkat Ederdi (21-23) başlığı altında, Efendimiz'in insanların ufkunu açmak için konuya önce soruyla başladığı ifade edilerek, Efendimiz'in konuşmasında kullandığı bazı tekniklere de değinilerek, konu hadislerle desteklenmiştir.

Efendimiz Hakka ve Hukuka Riayet Edilmesi Konusunda Neler Söyledi? (23-24) kısmında, çalışanın ücretinin hemen verilmesiyle ilgili ve insanların birbirlerine karşı sorumlulukları hususunda hadisler verilmektedir.

Efendimiz Bir Gününü Nasıl Geçirirdi (24-25) başlığı altında, Efendimiz'in sabahtan yatsı vaktine kadar geçen bir günü hakkında bilgi sunulmaktadır.

ğ) Metin Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, 252 sayfa, 12.baskı, Nesil Yayınları, İstanbul 2011.

Kitap on bölümden ve bir derkenardan oluşmaktadır. Eserin yazılma amacı sonsözde, Hz. Peygamber'in bir gününde neler yaptığı konusunda okuyucuyu bilgilendirmek, Efendimiz'i daha yakından tanıtmak ve böylesi bir hayatın yaşanabilirliğini göstermek olarak ifade edilmektedir. Ayrıca hiçbir günün sıradan olmadığı, bu günlerin özel günleri belirlediği dile getirilmektedir.

1. Bölüm Gün'e Başlarken (s. 15-28), altı kısımdan oluşmaktadır. Kâinatta her şeyin bir anlamı olduğu, kâinatın anlam ve amacının anlaşılması için bir rehber ihtiyacı duyulduğu ifade edilmektedir. Günleri sıradan günler ve özel günler olarak iki grupta inceleyen yazar, özel günlere rengini sıradan günlerin kazandırdığını vurgulamaktadır. Ayrıca Siyer kitaplarında Peygamber'in hayatındaki özel günlerin ön plana çıkarıldığına dikkat çekerek, bu özel günleri ortaya sıradan günlerin çıkardığını belirtmekte ve buradan gün kavramının tanımına geçmektedir. İnsanın günün akışı içinde Kâinatı okuyabilmesinin gereğine işaret edilerek, Peygamber'in bir gününün bu okumanın yolunu ve usulünü öğrettiği ifade edilmektedir.

2. Bölüm Bir Gününde Peygamber: İlk Notlar (s. 31-46), dört kısımdan oluşmaktadır. Kâinat gözlemlerinde; Efendimiz'in kâinata dair yaptığı gözlemleri iç dünyasında tefekkürle işlediği, konuştuğu zaman da tefekkürüyle damıttığı anlamları dile getirdiği belirtilmektedir. İnsanlar ve dünyaları kısmında; Efendimiz'in kâinata bakışını insanların dünyalarına da uyguladığı, insanların dünyasına dikkatle bakıp ibretle gözlemlediğini yine insanlara aktardığı vurgulanmaktadır. Tenezzüh manzaraları kısmında; Hz. Peygamber'in mahlukâtı, dünya ve içindekileri temaşa ve tefekkür etmesine işaret edilmiştir. Kur'ân'la Buluşmalar'da ise; Peygamber'in bir gününde Kur'ân'ın yerine değinen yazar, Kur'ân neye bakıp nasıl düşünmemizi emrediyorsa Efendimiz'in de bu emre uygun davrandığını ifade etmektedir.
3. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Tefekkür (s. 49-84), on kısımdan oluşmaktadır. Peygamber'in bir gününde tefekkürün önemine değinen yazar, Peygamber'in tefekkürde iki kitabı; kâinat ve Kur'ân'ı buluşturması, buradan tefekkürün üç vaktinin olduğu bunların da uyku, gece ve gündüz vakitleri olduğunu vurgulamaktadır. Gece ayetlerine değinen yazar, gecenin üçte birinin tefekküre ayrılması üzerinde durmakta, tefekkür zamanlarından olan gece, mehtap ve gurup vakitlerine Efendimiz'den örnekler sunmaktadır. Sofranın, barındırdığı nimetler dolayısıyla bize gizli bir kâinat sunduğu, Efendimiz'in bir gününde sofranın özel bir yeri olduğu, Allah'ı hatırlatan bir diğer ayetin yüzler olduğu, yüzün Peygamber için bir tefekkür konusu olduğu, iç dünyamızın da bize Rabbimizi tanıttığı, enesiyle yüzleşen Peygamberin, varlığını da Allah'ı gösterir bir ayna haline getirmesi dile getirilmiştir.
4. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Namaz (s. 87-120), on kısımdan oluşmaktadır. Peygamber'in bir gününde namazın önemine dikkat çekilmektedir. Gece namazının önemi, gün kavramının insan ömrüyle benzerliği, bu sebeple beş vakit namazın bir ömrün talimini yaptırdığı, her şeyin insan için insanın ise namaz için yaratıldığı, namazla insanın bütün kâinat adına Allah'ın huzuruna çıktığı bu sebeple Efendimiz'in hayatının merkezinde namazın yer aldığı ifade edilmektedir. Günlük sıradan işlere ve her fiile Peygamber'in ibadet niyetiyle yaklaştığı dile getirilmektedir.

5. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Dua (s. 123-136), dört kısımdan oluşmaktadır. Dua nedir? sorusuna cevap veren yazar, Efendimiz'in her zaman ve her durumda yaptığı dualara örnekler vererek, her yeni durumun Peygamberimiz için dua sebebi olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca her şey için de, Efendimiz'in bir duası olduğu vurgulanmaktadır.
6. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Tezekkür (s. 139-148), üç kısımdan oluşmaktadır. Tezekkür kavramını açıklayan yazar, Hz. Peygamber'in çeşitli durumlarda yaptığı zikirlerle örnekler vererek, Hz. Peygamber'in Allah'ı zikirde uzun zikir cümleleri yerine kısa, fakat mana itibariyle derin zikir cümlelerini ashabına öğrettiği ifade edilmektedir.
7. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Bismillah (s. 151-165), beş kısımdan oluşmaktadır. Bismillah'ın Hz. Peygamber'in hayatındaki yeri ve önemine değinilerek, Hz. Peygamber'in bir gün içinde aklımıza gelen her fiile Allah'ın adıyla başlaması, her hareketinde Allah'ın Esmâ-i Hüsna'sına göre davranmasına örnekler verilmektedir.
8. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde İncelikler (s. 169-186), beş kısımdan oluşmaktadır. Hz. Peygamber'in ahlakının Allah'ın Esmâ-i Hüsna'sına dayandığı, ahlakının Rabbine ve kullara karşı davranışlarında kendini gösterdiği, gün içinde çeşitli olaylarda ashabına edebi incelikleri öğrettiği, merhamet noktasında da Efendimiz'in örnek olduğu, ashabını bu konuda bilgilendirdiği dile getirilerek, Hz. Peygamber'den merhamet örneklerine yer verilmektedir.
9. Bölüm Peygamber'in Bir Gününde Gündelik Hayat Manzaraları (s. 189-211), Efendimiz'in günlerinin büyük kısmı hep gündelik hayatın akışı içinde ve insanların arasında geçtiği, sünnetinin hayatın içinde bir denge oluşturduğu ve müminlere orta yolu öğrettiği, bu dengeyi günü üçe bölerek yaptığı, gününün huzurlu geçtiği ve gününü oluşturan konulardan birinin de latifeler olduğu, Peygamberin bir gününde doğumlar ve ölümlerin de yer aldığı, çocuklar ve gençlerin yeri olduğu, yaşlılardan, dul kadınlara, hastalardan fakirlere kadar musibete uğrayanlarla ilgilendiği ifade edilmiştir.
10. Bölüm Sonuç Yerine (s. 215-223), Efendimiz'in her gününü bir yolcu gibi

yaşadığı, miras olarak Kur'ân'ı bıraktığı, sünnetinin yaşanıp yaşatılması ve bilmeyenlere öğretilmesinin gereğine değinilerek, kitap son sözle bitirilmiştir. Hz. Peygamber bir gününü ve bütün ömrünü Allah için, Allah yolunda yaşadığı ve bunun mümkün olduğunu da bizlere en güzel örnek olarak gösterdiği vurgulanmıştır.

11. Peygamber'in Bir Gününe Derkenar başlığıyla Peygamber'in bir gününe dair notlar ekleyen yazar, bir günü 24 saat olarak ele almadığını, duygusal anlatımı değil akleden kalbe hitap ettiğini, salâvatı kısa yazmayı tercih etmeyişi ve kitabı belli hacimde tutmaya özen gösterdiği gibi notlara yer vermektedir. Daha ileri okumalar için kaynak tanıtımı yapılmakta ve son olarak s. 237-252 arasında dipnotlar verilmektedir.

h) Serhat Şeftali, *Peygamberin Bir Günü Hz. Muhammed'in Örnek Yaşamından Gündelik Hayatımıza İpuçları*, Samanyolu Yayınları, 3. baskı, s. 9-100, İstanbul 2006.

Hz. Peygamber'in günlük yaşantısı çeşitli konular çerçevesinde ele alınmakta ve Efendimiz'in bir günü hakkında bilgi verilmektedir. Kitap yedi bölümden oluşmaktadır: Kadın ve Peygamber, En Güzel Öğretmen, Gençlerin Sultanı, Yalnızca O'nu Sevmek, Güzel Olan O, Allah'ın Adıyla Yemek, Çalışanın Alın Teri.

"Kadın ve Peygamber" başlıklı birinci bölümde, kadınların haklarına Efendimiz sayesinde ulaştıkları, Hz. Peygamber'in kadınlara değer verdiği ve topluma bu konuda örnek olduğu, toplumdaki yanlış olan davranışları engellediği ifade edilmekte ve konu örnek olaylarla desteklenmektedir(s. 11-19).

"En Güzel Öğretmen" bölümünde, Efendimiz'in bir öğretmen olduğu ve ümmetine her konuyu öğrettiği, okuma yazmaya önem verdiği belirtilmektedir. Efendimiz'in ilk İslam üniversitesini kurduğu ve burada bizzat dersler verdiği ifade edilerek, hanımların yetiştirilmesine verdiği önem üzerinde durulmaktadır. Hz. Peygamber'in eğitim metodlarına örnekler verilerek, Kur'ân'ı anlayarak okumanın önemine değinilmektedir (s. 21-35).

"Gençlerin Sultanı" bölümünde, Efendimiz'in etrafında ilk toplananların gençler olduğu ifade edilerek, çocuklara değer vermesi ve onlara olan merhametine iki örnek olayla yer verilmiştir. Konunun devamında, günümüzde çocuklara Allah'ı ve dini nasıl öğretmeli,

nelere dikkat etmeliyiz sorularının detaylı cevapları ele alınmaktadır (s. 37-66).

"Yalnızca O'nu Sevmek" başlığı altında, kişinin sevdiğiyle beraber olduğu ve bunu davranışlarıyla da göstermesinin gereği dile getirilerek, birbirini Allah için sevenlerin makamına değinilmiştir. Dinde sevmeyi belirtmenin ve hediyeleşmenin önemi üzerinde durularak, Hz. Peygamber'in misafire ikramı, cömertliği, tebessümlü ve nazik oluşu örneklerle sunulmaktadır (s. 67-84).

"Güzel Olan O" bölümünde, temizlik, saç-sakal bakımı, giyim konusundaki tertip ve düzen hakkında Efendimiz'den örneklere yer verilmektedir (s. 85-88).

"Allah'ın Adıyla Yemek" başlıklı altıncı bölümde, yemekle ilgili dikkat edilmesi gereken konular, Peygamber Efendimiz'den örneklerle ele alınmaktadır (s. 89-93).

"Çalışanın Alın Teri" başlıklı son bölümde, dürüst tacirin özellikleri ve ticarete dürüst olmanın önemine vurgu yapılarak, Efendimiz'in çalışmaya verdiği öneme değinilmekte ve örnek olaylarla konu desteklenmektedir (s. 95-99).

1) İhsan Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, 303 sayfa, Nesil yayınları, 15. baskı, İstanbul 2007.

Kitabın amacı, Hz. Peygamber'i canlı bir şekilde okuyucuya sunmak ve Efendimiz'le okuyucuyu buluşturmak olarak ifade edilmektedir. Ayrıca Efendimiz'i vazife başında görüyormuş gibi okura hissettirmek de bu amaçlar arasındadır. Kitabın "hareket, heyecan ve diyalog ihtiva eden" hadis-i şeriflerden seçilerek oluşturulduğunu belirten yazar, maksadın olayların geçtiği anlara gidip, Efendimiz'i ziyaret etmek olduğunu ifade etmektedir. Yazar, Hz. Peygamber'i hayalen de olsa vazife başında görmek ve Efendimiz'i yaşamak ve yaşatmak, sünnetinin etkisini okuyucuda kalıcı kılmak için, uzun yorumlara girmediğini ve çoğunlukla mesajını olduğu gibi verdiğini belirtmektedir. Yazar kitabın ismine dikkat çekmeyi de unutmayarak, sadece 24 saate değinmediğini, Efendimiz'in Asr-ı Saâdet Dönemi'nde yaşadıklarını aktardığını ilave etmektedir.

Kitapta Hz. Peygamber'in hadislerinden oluşturulmuş çeşitli konular hakkında bilgi verilmektedir. Her konu kendi içinde alt başlıklar içermektedir. Kitabın ana konuları şöyle sıralanmaktadır: Kâinatın yaratılışı, İman ve İslam, ibadetler, Kur'ân, Allah

Resulü'nün şahsıyla ilgili olaylar, şaka, eğlence, cinler ve Allah Resulü, hicret, salâvat, mucizeler, adap ve davranış örnekleri, kötü ahlak, cihat, şehitlik, dünya, ölüm, âhiret, ahir zaman ve kıyamet, kabir, haşır, cennet, cehennem, Resûlullah ve Yahudiler, sonuç.

"Kâinatın Yaratılışı" konusunda, bu konunun daha çok Kur'ân' da yer aldığı, sahabenin sorularına Efendimiz' in yaptığı açıklamalar kadarıyla az da olsa hadislerde de yer aldığı ifade edilmektedir (s. 19-24).

"İman ve İslam"ın ne olduğu hakkında bilgi verilmektedir (s. 25-34).

"İbadetler" konusuna abdest ve gusül ile başlanmakta, ibadetler için abdestin önemi hakkında kısa bilgi verilmektedir. İbadet kapsamında namaz, oruç, zekât, hac, kurban, dua, tevbe konuları hakkında bilgi verilmektedir. Namazın önemi ve mescide gitmenin gereği konusunda bilgi verilerek, namaz çeşitleri, Müslüman'ın namaza karşı yaklaşımının nasıl olması gerektiği, namazda dikkat edilmesi gereken hususlar hadislerle ifade edilmektedir. Oruçla ilgili yedi, namazla ilgili yirmi, zekâtla ilgili dokuz, hacle ilgili on dört, tevbe konusunda üç örnek olay verilmektedir (s. 35-87).

"Kur'ân" konusunda, Kur'ân'ın bazı özellik ve faziletlerine, Kur'ân'ı güzel okumanın teşviki ile ilgili hadislere yer verilmektedir. Altı örnek olayla konu desteklenmektedir (s. 88-91).

"Allah Resulü'nün Şahsıyla İlgili Olaylar" bölümünde, Efendimiz' in konuşması, irşadı, yürümesi, anlatması, cesareti, kolayı tercih etmesi gibi konular ele alınmaktadır (s. 92-112).

"Şaka" konusunda, Hz. Peygamber'i güldüren olaylara yer verilmektedir (s. 113-115).

"Eğlence", İslam'da eğlencenin yeri örneklerle açıklanmaktadır (s. 116-118).

"Cinler ve Allah Resulü" konusunda Hz. Peygamber'in cinlere de tebliğde bulunduğu ifade edilmektedir (s. 119-122).

"Hicret" konusunda, hicretin önemine değinilerek, konu dört örnek olayla açıklanmaktadır (s.123-126). "Salâvat" konusunda ise, nasıl ve ne zaman salâvat getirileceği iki örnek olayla aktarılmaktadır (s-128). "Mucizeler" konusunda, Hz Peygamber'in gösterdiği mucizelere örnekler sunulmuştur (s. 130-139).

"Adap ve Davranış Örnekler" bölümünde adap, adalet, anne-babaya iyilik, komşuluk, misafirlik, hastalıklar ve hasta ziyareti, yemek yeme âdâbı konularına değinilmektedir (s. 140-161).

"Güzel Ahlak" bölümünde, iyilik etmek, hüsnü zan, sabretmek, hürmet ve merhamet, sevgi, alışveriş ve borçlanma, cemaatin fazileti, selamlaşmak, itaat, ilmin ve âlimin fazileti, öfkeyi yenmek konularına yer verilmektedir (s. 162-186).

"Kötü Ahlak" bölümünde yalan, içki, hırsızlık, zulüm, zina konularına yer verilmektedir (s. 187-202).

"Cihat" bölümünde, ganimet, şehitlik ve fazileti, kaç tür şehit olduğu, cihadın ne olduğu konularına hadislerle değinilmektedir. Konu yirmi dört örnek olayla desteklenmektedir (s. 203-238). "Şehitlik" konusu dört örnek olayla açıklanmaktadır (s. 239-241).

"Dünya" bölümünde yirmi örnek olay yer almaktadır. Dünyanın faniliği, dünya nimetlerinin aldatıcılığı, nimetlerden hesaba çekileceği konularında bilgiler verilmektedir (s. 243-254).

"Ölüm" konusu yedi olayla açıklanmakta ve ölümün mahiyeti, ruhun gittiği yer, mü'minle-kâfir ruhun makamları, cenaze görüldüğünde yapılması gerekenler hakkında bilgi sunulmaktadır (s. 255-258).

"Âhîret" konusunda iki örnek olayla konu açıklanmakta, âhîret sorumluluğu içinde yaşama, gerçek yurdun âhîret olduğuna değinilmektedir (s. 259-60).

"Ahir Zaman ve Kıyamet" bölümünde dokuz örnek olay yer almaktadır. Ahir zamanda meydana gelecek olaylar, deccal, ye'cüc ve me'cüc, Hz. İsa'nın yeryüzüne inmesi konularında bilgi verilmektedir (s. 261-268).

"Kabir" konusunda dört örnek olay verilerek, kabir ve berzah âleminin mahiyeti, kabir azabı, münker ve nekir melekleri ve sorgularına değinilmektedir (s. 269-272). "Haşir" bölümünde, haşirde insanların durumu, yeniden diriliş, haşrin dehşeti gibi konular hakkında bilgi verilmektedir. Konuyla ilgili dokuz örnek olay verilmektedir (s. 273-280).

"Cennet" bölümünde, cennete kimlerin gireceği, hayırlı amellerin bu konuda önemi, kaç

tane cennet olduğu, Firdevs ve Adn Cennetleri, cennet nimetleri, cennet ehlinin bedensel özellikleri, cennet ehlinin yiyecekleri ve Allah'ın nasıl görüleceği konularına değinilmektedir. On altı örnek olay verilmektedir (s. 281-291). "Cehennem" bölümünde ise, cehennemin özellikleri, cehennemliklerin halleri konularında bilgi verilerek konu altı örnek olayla desteklenmiştir (s. 292-299).

"Resûlullah ve Yahudiler" bölümünde beş örnek olayla konu açıklanmakta ve Hz. Peygamber'e zaman zaman Yahudiler tarafından sorulan sorular hakkında bilgi verilmektedir (s. 300-303).

Sonuç kısmında kitabın faydalı olması temenni edilerek, kitap dua ile tamamlanmıştır (s-304).

3.3. Dil ve Anlatım Özellikleri

3.3.1. Yazım Yanlışları

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili incelediğimiz eserlerde şahıs ve yer isimleri gibi önemli konularda yanlışlık yapılmadığı, yapılan hataların daha çok yazım kuralları ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

İçindekiler kısmında "Efendimizden Öğütler" şeklinde yer alan başlık, konu anlatımında değiştirilerek "Efendimizin Öğütleri" şeklinde ifade edilmiştir.³⁸⁵ Ayrıca Rabbinin kelimesi Rabbisinin olarak yanlış yazılmıştır.³⁸⁶

Bazen bağlaç olan -de, -da yazımında yanlışlık yapıldığı görülmektedir. Örneğin; *yemek te, yalancık ta, cemaat te, bulunup ta* gibi.³⁸⁷

Bazen de aynı anlama gelen kelimeler ard arda kullanılmaktadır. "... çok güzel *örnekler, misaller* zikredilmiştir." cümlesinde kelimelerden birinin kullanılması yeterli olacaktır. "Allah'a sığınma *yolunu-metodunu* ..." örneğinde de aynı durum görülmektedir.³⁸⁸

Serhat Şeftali'nin *Peygamberin Bir Günü* adlı eserinde rivayet yerine "riayet", ifk hadisesi yerine "ilk hadisesi" yazılması, yine "Allah", "risal etten" ve "aşfl

³⁸⁵ Taha, *O'nun Gibi Yaşamak*, s. 24.

³⁸⁶ Taha, *O'nun Gibi Yaşamak*, s. 28.

³⁸⁷ Alpsöy, *Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*, s. 18, 19, 39, 40.

³⁸⁸ Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*, s. 39, 217.

“*şişmanlık*” gibi anlaşılmayan kelimeler kullanılmıştır. Ayrıca “*Mekke’ye hicret ettikten sonra Medine’ye girdiğinde...*” cümlesinde ise Mekke ve Medine kelimelerinin yer değiştirdiği görülmektedir.³⁸⁹

Siyer bilgisine sahip bir okur, söz konusu hataları fark edip, bu durumdan etkilenmeyebilir. Ancak birçok insanın siyer bilgisinin sınırlı olduğu düşünülürse, yazarların daha dikkatli olmalarının gereği ortaya çıkmaktadır. Çünkü rivayet ile riayet kelimeleri anlamca birbirinden çok farklı kelimelerdir. Bu durum okura net bir anlam vermeyecektir.

3.3.2. Konu Akışını Bozan İfadeler

Konu akışını bozan ifadeleri birkaç başlık altında ele almak mümkündür. Örneğin; anlatımda bir konuya farklı bir konunun eklenmesi konu akışının bozulmasına neden olmaktadır. Hz. Peygamber’in kıldığı namazın nasıl olduğuna örnek verirken, akşam namazına geç kalındığında nereden devam edilmesi gerektiği konusuna geçilmesi ve yazarın tüm namazlar hakkında detaylı bilgi vermesi konu akışını bozmaktadır.³⁹⁰

Hz. Peygamber’in Şam yolculuğu hakkında bilgi verilirken, İslam’da ticaret ahlakı ve ticarete dikkat edilmesi gereken konulara değinilmesi de aynı duruma neden olmaktadır.³⁹¹

“*Peygamber Efendimiz’in Yatakları*” konusunda, Hz. Peygamber’den çok az örnek verilmesi ve daha çok günümüzle karşılaştırma yapılarak, günümüz Müslümanlarının geçimini temin etme yolları, maddiyata fazla önem vermeleri, evlilik harcamalarında israfa varan tutumlar ve evlere gereğinden fazla eşya alımı gibi hususlarda eleştirilmesi, konunun farklı bir noktaya gelmesine sebep olmakta ve konu akışını bozmaktadır.³⁹²

Konu başlığı altında farklı bir konuya yer verilmesi de konu akışının bozulmasına neden olmaktadır. “*Gençlerin Sultanı*” başlıklı bölümde Hz. Peygamber’in gençlerle olan diyaloglarına örnekler verilmesi beklenirken, yirmi iki sayfa gibi geniş bir alanın çocuk eğitimine ayrılması ve bu konuda Hz. Peygamber’in örneğinden bahsedilmemesi

³⁸⁹ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 80.

³⁹⁰ Çakıl, *Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, s. 64-68.

³⁹¹ Çakıl, *Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, s. 56-58.

³⁹² Karahasanoğlu, *Peygamber Efendimiz’in 24 Saati*, s. 110-115.

konu bütünlüğünü bozmaktadır.³⁹³

Hız. Peygamber'in giyim konusunda yapılmasını istemediği şeylerin anlatıldığı kısımda, maddeler halinde açıklamalarda bulunan yazarın konu akışını bozacak şekilde sünnet ve sünnet çeşitlerine yer verdiği görülmektedir.³⁹⁴ Bu tür açıklamalara konunun girişinde değinilmesi konu bütünlüğünü sağlaması açısından daha uygun olurdu.

Hız. Peygamber'in bir gününün ele alındığı "*Allah Resulü İle 24 Saat*" isimli eserde, kâinatın yaratılışı, iman ve İslâm, cinler ve Allah Resûlü, dünya, ölüm, âhiret, ahir zaman ve kıyamet, kabir ve haşır gibi konulara yer verilmesi, konunun Hız. Peygamber'den uzaklaşmasına sebep olmaktadır.

"*Efendimizle Bir Gün Bir Gece*" adlı eserde, giyim şekli konusunda Hız. Peygamber'in ashaba olan tavsiyelerine yer verilip, Hız. Peygamber'in giyim şekline yer verilmemesi, konunun okura gereken şekilde yansıtılmasını engellemektedir.³⁹⁵

Eserlerde konu sıralamasına dikkat edilmemesi de konu akışını bozmaktadır. Örneğın Hız. Peygamber'in nasıl güldüğü hakkında bilgi verildikten sonra, ağlaması konusunda bilgi verilmekte ve sonrasında tekrar gülmesiyle ilgili örneğe geçilmektedir. İbadet şekillerinden bahsedildikten sonra ibadetın manası hakkında bilgi verilmektedir. Anne-babaya hürmet³⁹⁶ konusu anlatılırken, akrabayı ziyaret hakkında üç örnek verilmesi ve tekrar anne-babaya hürmet konusuna geçilmesi bunlar arasında zikredilebilir.

3.3.3. Başlık-İçerik Uyuşmazlıkları

Eserlerde Hız. Peygamber'in hayatından hemen her alanda örnek vermeye çalışılması konu zenginliği sağlamakta, ancak bu durum aynı zamanda farklı konuların anlatıma dâhil olmasına ve başlık-içerik uyumsuzluğuna da neden olmaktadır. Ayrıca böyle bir sunum zaman zaman konunun Hız. Peygamberden uzaklaşmasına ve kitapların belli konularda bilgi veren bir görünüme bürünmesine neden olmaktadır.

"*Peygamber Efendimiz Hız. Muhammed ile Bir Saat Konuşmak*" başlığını taşıyan eserin Hız. Peygamber'le bir saat konuşmaktan bahsetmesi beklenirken, yazar önsözde Hız. Peygamber'le bir gün beraber olmanın hayalini kurduğunu, Efendimiz'in 24 saatlik

³⁹³ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 44-66.

³⁹⁴ Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*, s. 34-35.

³⁹⁵ Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 33.

³⁹⁶ Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 80-84.

yaşantısı içinde neler yaptığını anlamak için kitabını yazdığını belirtmektedir.³⁹⁷

“Allah Resulü İle 24 Saat” isimli eserde “Allah Rasulü’nün Şahsıyla İlgili Olaylar” kısmında “Yahudiler O’na sihir yaptı” başlığının Hz. Peygamber’in bir günüyle ilişkisinin kurmak oldukça zordur. Aynı eserde “Misafirlik” başlığı altında verilen “Üzerinde görülmeli” örneğinde, Allah’ın verdiği nimetlerin kişi üzerinde görülmesinin gereğinden bahsedilmesi konuya verilen başlıkla içerik arasında uyumsuzluğa sebep olmaktadır. Bu konuların Hz. Peygamber’in bir günüyle herhangi bir ilgisi yoktur. Aynı eserde “adalet” konusundaki iki örnekten biri Peygamber’in adaletiyle ilgili değil İslam’da adalet anlayışıyla ilgilidir. “Şaka” konusunda Hz. Peygamber’den değil Hz. Peygamber’e yapılan şaka örneklerine yer verilmektedir. “Hüsn-ü zan” konusunda ise, sû-i zanna sebep olmamak gerektiği ile ilgili bir örnek verilmektedir. Merhamet konusunda Hz. Peygamber ile ilgili merhamet örneklerine yer verilmesi beklenirken, genel olarak hayvanlara merhamet edilmesinin önemi ve Allah’ın kullarına olan merhameti anlatılmaktadır.³⁹⁸

“Peygamber Efendimizle Bir Gün: Hz. Muhammed Onun Gibi Yaşamak” başlığını taşıyan eserde, Hz. Peygamber’in bir günüyle ilgisi olmayan Hz. Peygamber’in âhirete göçü, soy şeceresi, mucizeleri, isimleri ve hilye-i şerif gibi konulara yer verilmesi, ayrıca Hz. Peygamber’in kısa hadislerinden oluşan “hadis-i şerifler” başlıklı ikinci bölüme ve “Hz. Peygamber’e yazılmış şiirler” başlıklı üçüncü bölümün yer alması kitabın başlığı ve içeriği arasında uyumsuzluk olduğunun göstermektedir.

Serhat Şeftali tarafından kaleme alınan “Peygamberin Bir Günü” adlı eserde ise, “En Güzel Öğretmen” başlıklı ikinci bölümde (s. 21-35), Hz. Peygamber’in eğitim yönüne değinilmesi gerekirken, İslam’ın kolaylık dini oluşu ve Kur’ân öğrenmenin gereğiyle ilgili yedi sayfa bilgi verilmektedir.³⁹⁹ Hz. Peygamber’in eğitim yönünü ele alması gereken on dört sayfalık bölümün yedi sayfası farklı bir konudan bahsetmektedir. Aynı kitabın “Gençlerin Sultanı” başlıklı üçüncü bölümünde, Hz. Peygamber’in çocuklara ve gençlere yaklaşımı noktasında bilgi verilmesi beklenirken, bölüm daha çok din eğitimine ayrılmıştır.⁴⁰⁰ Bu durum konunun dağılmasına ve okurun Hz. Peygamber’den

³⁹⁷ Gürbüz, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*, s. 11.

³⁹⁸ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 174-178.

³⁹⁹ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 31-35.

⁴⁰⁰ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 37-66.

uzaklaşmasına neden olmaktadır.

“*Efendimizle Bir Gün Bir Gece*” isimli eserde “*Efendimiz nasıl gülerdi?*” başlığı altında Hz. Peygamber’in gülme konusundaki hadisine ve Hz. Ömer’in gülmeyle ilgili sözüne yer verilmekte,⁴⁰¹ Hz. Peygamber’in nasıl güldüğüne yer verilmemektedir. Hz. Peygamber’in nasıl güldüğü bir sonraki konu olan “Ebu Râfi’nin Meselesi” başlığı altında verilmektedir.⁴⁰² Aynı eserde Hz. Peygamber’in aile hayatıyla ilgili bölümde, evliliğin önemi, eş seçiminde dikkat edilmesi gereken konular, komşuluk hakkı, yetime bakmanın fazileti gibi konulara yer verilmektedir.⁴⁰³ Hz. Peygamber’in aile hayatıyla ilgili bir bilgiye rastlayamıyoruz. Hz. Peygamber’in aile hayatıyla ilgili bilgi verilmemesi okurun beklentisini karşılamaktan da uzak görünmektedir. Hâlbuki bu konu, günümüz aile yapısı için ipuçları verebilecek önemli bir konudur. Aynı eserin üçüncü bölümü olan “*Cennet’e götüren ameller*” başlığı altında Allah sevgisi, peygambere itaatin gereği, orucun önemi gibi konulara değinilmektedir.⁴⁰⁴ Peygamberin bir gününü ele alan eserlerde konu ile doğrudan ilgisi bulunmayan alt başlıklara yer verilmesi, eserleri tür olarak siyerle fıkıh arasında bırakmaktadır.

Esere verilen başlığın eserin içeriğini yansıtmaya özen gösterilmesi, ele alınan konularda kullanılan örneklerin de konuyla uyumlu olmasına dikkat edilmesi başlık-içerik uyumsuzluklarını en aza indirebilecektir.

3.3.4. Üslûp ve Anlatım

Hz. Peygamber’in bir gününü ele alan eserlerin genelinde okurla sohbet havasında bir anlatımın tercih edilmesi, konunun daha samimi ifade edilmesini sağlamak ve okuru konuya çekebilmektedir. Eserlerde günlük olaylar içinde kaybolan günümüz insanına Hz. Peygamber tanıtılıp, peygamberî bir yaşantının mümkün olduğu hissettirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca kâinattaki her şeyin bir anlamının olduğu ve Peygamber’in hayatındaki farkındalığın okura yöneltilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Hz. Peygamber’den örnekler verilirken kolaylaştırma yoluna gidilmesinin önemine de dikkat çekilmektedir. Örneğin; Hz. Peygamber’in Allah’ı zikirde uzun zikir cümleleri

⁴⁰¹ Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 21.

⁴⁰² Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 22-23.

⁴⁰³ Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 61-88.

⁴⁰⁴ Güneş, *Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, s. 93-134.

yerine kısa fakat mana itibariyle derin zikir cümlelerini ashabına öğretmesi gibi.⁴⁰⁵

Kitaplarda sade bir üslup görülmekle birlikte, zaman zaman ağdalı dil örnekleriyle de karşılaşmaktayız. Serhat Şeftali'nin *Peygamberin Bir Günü* isimli eserinde muallimi hakiki, irabda mahalli bulunmayan, en mutena, tedebbür etmek, tedrici, muntazır kelimeleri ile Ömer Taha'nın *O'nun Gibi Yaşamak* isimli eserinde güzide-i gül, Hakkın Habibi dürr-i Beyza, Nuru'l-Ayn gibi kelimelerin kullanımının okura, konuyu anlama noktasında kolaylık sağlamayacağı açıktır.

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde genel olarak anlatımda yeterince örnek verilmesi ve konunun ayet ve hadislerle desteklenmesi okuru hem bilgilendirmekte hem de sünnetin yaşanması noktasında okura ışık tutmaktadır. Ancak bazı eserlerde hadislerin hiçbir açıklama yapılmadan ard arda sıralanmaları ve yazarın herhangi bir yorumunun bulunmaması eserleri bir yönden eksik bırakmaktadır. Örneklerin kullanıldığı ve yazarların konu anlatımı yaptıkları eserlerin okura daha faydalı olacağını düşünmek mümkündür.

Bazı eserlerde özellikle hadislerden oluşan bölümlere yer verilmesi ve bu hadisler arasında herhangi bir bağlantı kurulmaması, ayrıca birçok hadisin yorum yapılmaksızın sunulması Hz. Peygamber'in bir gününü bir bütünlük içinde anlamayı arka planda bırakabilmektedir. Ömer Taha'nın "*O'nun Gibi Yaşamak*", Ahmet Gürbüz'ün "*Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*", Hâdi Güneş'in "*Efendimizle Bir Gün Bir Gece*", Said Alpsöy'un "*Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*" isimli eserleri bu duruma örnek gösterilebilir. Özellikle "*O'nun Gibi Yaşamak*" adlı eserde "*Hadis-i Şerifler*" başlıklı bölüme 107 sayfa yer ayrılması⁴⁰⁶ ve hiçbir açıklama yapılmadan hadislerin ard arda sıralanması konunun dağılmasına da neden olabilmektedir.

Bazı eserlerde ise, okurun konuyu yanlış anlama ya da aslıyla anlayamama ihtimaline karşı hadislerin açıklamalarının verilmesi kitapları daha etkili kılmaktadır. Bu konuda Ahmet Gündoğdu'nun "*Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*" ve İhsan Atasoy'un "*Allah Resülü İle 24 Saat*" isimli eserleri dikkat çekmektedir. Örneğin; Atasoy'un *Allah Resülü İle 24 Saat* adlı eserinde "Allah'ın kudret eli" ifadesi hadis sonunda "kudret

⁴⁰⁵ Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, s. 147.

⁴⁰⁶ Taha, *O'nun Gibi Yaşamak*, s. 44-151.

tecellisi” olarak açıklanmaktadır.⁴⁰⁷ Aynı eserlerde bölümlerle ilgili kısa bir giriş metninin verilmesi konuya dikkat çekebilmektedir.

Kitaplarda Hz. Peygamber beşer ve peygamber yönleriyle dengeli bir şekilde anlatılmaktadır. Örneğin yazar Hz. Peygamber’in bedduasına örnek verirken duasına da örnek vermekte ve Peygamber’i çift yönlü olarak okura tanıtmaktadır.⁴⁰⁸ Bu durum okurun Peygamber’i farklı şekilde tanınması ve ele alınan örnekler dâhilinde değerlendirebilmesini de mümkün kılmaktadır.

3.4. Muhteva Değerlendirmesi

3.4.1. Kaynak Kullanımı

Hz. Peygamber’in bir günüyle ilgili eserlerde yazarlar, genellikle kaynakça vermek yerine, kaynakları dipnotta göstermeyi tercih etmişlerdir. Kaynaklar ve dipnotlar Ömer Taha’nın “*O’nun Gibi Yaşamak*”, Said Alpsoy’un “*Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*”, İhsan Atasoy’un “*Allah Resulü İle 24 Saat*”, Ahmet Gürbüz’ün “*Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*”, Taner Çakıl’ın “*Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*”, Serhat Şeftali’nin “*Peygamberin Bir Günü*” isimli eserlerinde bilgi veya hadis sonunda, M. Ali Karahasanoğlu’nun “*Peygamber Efendimiz’in 24 Saati*”, Metin Karabaşoğlu’nun “*Peygamberin Bir Günü*” isimli eserlerinde ise kitap sonunda gösterilmiştir.

Bilgi ve hadis sonunda verilen kaynakların künyeleri verilmemektedir. Ömer Taha’nın “*O’nun Gibi Yaşamak*” ve Said Alpsoy’un “*Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*” isimli eserlerinde kısaca *Buhârî, Müslim* şeklinde, İhsan Atasoy’un “*Allah Resulü İle 24 Saat*” isimli eserinde “*Müslim, Selâm, 64*” olarak ve Ahmet Gürbüz’ün “*Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*” isimli eserinde ise “*Müslim, Selâm, 4*” şeklinde gösterilmektedir.

Dipnotları kitap sonunda gösteren eserlerde, hadis kaynakları *Buhârî, Edeb 19* şeklinde gösterilirken,⁴⁰⁹ diğer kaynaklar künyeleriyle verilmektedir.

“*Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*” isimli eserde, akşam namazına geç kalan birinin

⁴⁰⁷ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 51.

⁴⁰⁸ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 136-137.

⁴⁰⁹ Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, s. 237.

namaza nereden devam etmesi konusuyla ilgili bilgi verilirken, fıkıh kaynakları değil, bir dergi gösterilmektedir.⁴¹⁰ Bu konularda asıl kaynaklardan yararlanılmasının kitaplardaki bilgilerin doğruluğunun ve esere olan güvenin artmasına katkıda bulunacağı söylenebilir.

Bazı eserlerde kaynakça verilmekte ancak kaynakların tam künyeleri verilmemektedir. “*Peygamberin bir günü*” adlı eserde kaynakça verilmekte ancak kitap künyeleri, yazar ve eser ismi şeklinde gösterilmektedir. Prof. Dr. Muhammed Hamidullah’ın “İslam Peygamberi” örneğinde olduğu gibi.⁴¹¹ “*Onun Gibi Yaşamak*” adlı eserde kitap künyelerinin tam olarak verildiği görülmüştür.⁴¹²

Metin Karabaşoğlu’nun “*Peygamber’in Bir Günü*” adlı eserinde daha ileri okumalar için okura kaynak tanıtımının yapılması eseri benzerlerinden ayırmaktadır. Hz. Peygamber’in hayatıyla ilgili ilk başvuracağımız kaynak olarak Kur’ân-ı Kerîm’e dikkat çekilmekte ve ikinci kaynak olarak da hadis-i şerifler gösterilmektedir. Bu iki kaynağın önemi üzerinde duran yazar, siyer kitapları hakkında da bilgi vermektedir.⁴¹³

Bazen yazarların kendi görüşlerine göre bir kaynak tespiti yaptıklarını söyleyebiliriz. Bir eserde Hz. Peygamber’in mucizeleriyle ilgili olarak, “Âlimler Resûlullah (a.s.v)’ın mucizelerini bin kadar tespit etmişlerdir.” denilmekte ancak kaynak verilmemektedir. Konuyla ilgili yazar sadece Said Nursi’nin “*Mektûbât*” isimli eserini örnek olarak vermektedir.⁴¹⁴ Kaynak verilmediği için âlimlerin kim olduğunu da tespit edemiyoruz.

Bazen de Kur’ân-ı Kerîm anlatımda kaynak olarak kullanmakta, ancak kaynakçada gösterilmemektedir.⁴¹⁵

3.4.2. Siyer Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi

Yazarların anlatımda çoğunlukla ayet ve hadislerden yararlanmaları ve hadisleri olduğu gibi vermeleri, kronolojik olarak tarihsel bilgilere yer vermemeleri, ayrıca anlatıma kendi yorumlarını eklemeleri hata riskini azaltmaktadır. Bu durum metin içi tutarsızlıkların, tarih ve bilgi yanlışlarındaki hataların azalmasına da katkı sağlamıştır.

⁴¹⁰ Çakıl, Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye, s. 64-68.

⁴¹¹ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 100.

⁴¹² Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz’in Günlük Hayatı*, s. 229-231.

⁴¹³ Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, s. 232-235.

⁴¹⁴ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 130.

⁴¹⁵ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 100.

3.4.2.1. Bilgi ve Tarih Yanlıları

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde bilgi ve tarih yanlışlarının, bilgi yetersizliği sebebiyle yapıldığını söyleyebiliriz. Bu durum bazen aynı konunun farklı anlatımına neden olabilmektedir. Örneğin Hz. Peygamber'in doğduğu gece meydana gelen mucizeleri arasında yer alan "*Save Nehri'nin kuruması*" olayı Semave Deresi ile karıştırılarak, *Save Nehri'nin taşması* şeklinde ifade edilmektedir.⁴¹⁶

Bir eserde Hz. Cafer için, "Babası vefat edince *çocuk yaşta yetim kalan* Cafer'i, amcası Abbas yetiştirmiştir."⁴¹⁷ ifâdesine yer verilmektedir. Hâlbuki yaklaşık 590 yılında⁴¹⁸ doğduğu bilinen Hz. Cafer, babasının vefatında (620) otuz yaşlarındadır. Ayrıca Hz. Cafer'in Habeşistan hicretine başkanlık yaptığı esnada Ebu Talip'in vefat ettiği düşünülürse, Hz. Cafer'in çocukken babasını kaybettiği ifadesi yazarın bilgi eksikliğini göstermektedir.

Çocuk yaşta İslam'ı seçen Hz. Âişe'nin, *genç yaşta* İslam'ı seçtiği şeklinde bir bilgi verilmektedir.⁴¹⁹ Hâlbuki Hz. Âişe 614 yılında dünyaya gelmiştir,⁴²⁰ bu sebeple genç demek yerine küçük yaşta demek daha uygun olabilirdi.

Bir eserde Hendek Savaşı için, *müşriklerin büyük bir yenilgi aldığı* belirtilmektedir.⁴²¹ Ancak savaşta kazanan ya da kaybeden olmamıştır.⁴²²

3.4.2.2. Konunun İşlenişi ve Örneklendirme

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde genel olarak amaç, Hz. Peygamber'in yirmi dört saatinden ziyade normal günlerde neler yaptığı konusunda okurun bilgilendirilmesi ve Peygamber'in yakından tanıtılması, bazen de Hz. Peygamber'in beşeri yönlerinin incelenip araştırılması ve hayatımızın her safhasına uygulanması olarak gösterilmektedir. Bu sebeple bu eserlerde yer alan bilgileri Hz. Peygamber'in bir günde yaptıklarıyla sınırlandırmak pek mümkün görünmemektedir.

Belki de bu sebeple Hz. Peygamber'in bir gününe dair çok çeşitli konularda bilgi

⁴¹⁶ Çakıl, *Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, s. 106.

⁴¹⁷ Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*, s. 208.

⁴¹⁸ Ahmet Önkal, "Cafer b. Ebî Talib", *DİA*, VI, 548-549.

⁴¹⁹ Şeftali, *Peygamberin Bir Günü*, s. 38.

⁴²⁰ Mustafa Fayda, "Âişe", *DİA*, II, 201-205

⁴²¹ Taha, *O'nun Gibi Yaşamak*, s. 13.

⁴²² Muhammed Hamidullah, "Hendek Gazvesi", *DİA*, XVII, 195.

sunulmaktadır. Konu çeşitliliği her ne kadar Hz. Peygamber hakkında farklı alanlarda bilgi sahibi olmamızı sağlasa da, bir yönden de konu takibini güçleştirmekte ve zihinde belli bir peygamber tasavvurunun oluşmasını engelleyebilmektedir. Bu durum eserlerin, Hz. Peygamber'in hayatını örneklendirmek yerine dini konularda bilgi veren bir görünüme bürünmesine de sebep olmaktadır. Ayrıca ana konuyla alakalı olmayan farklı konuların da kitaba dâhil edilmesine olanak sunmaktadır. Örneğin; “*Allah Resulü İle 24 Saat*” adlı eserde yirmi bölüm başlığı bulunmakta ve bu başlıklar da kendi alt başlıklarını içermektedir. Bunlardan “*Kâinatın Yaratılışı*”, “*Dünya*”, “*Ahir Zaman ve Kıyamet*” gibi konuların Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgisi kurulamamaktadır.

Konularda çeşitlilik yerine, kitabın belli konularla sınırlandırılması ve bu konularda örneklerin çoğaltılması daha faydalı olabilirdi. Bu durum okurun günümüzle karşılaştırma yapmasını ve konulardan dersler çıkarmasını da sağlayabilecektir. Bu konuda Serhat Şeftali'nin “*Peygamberin Bir Günü*” ve Metin Karabaşoğlu'nun “*Peygamberin Bir Günü*” adlı eserlerini örnek gösterebiliriz. Serhat Şeftali eserinde yedi konu belirlemiş ve Peygamberin bir gününü bu konular dâhilinde işlemiştir. Metin Karabaşoğlu ise eserinde Hz. Peygamber'in bir gününe dair on konu ele almıştır.

Eserlerde konular ayet ve hadislerle temellendirilmektedir. Örneğin; Karabaşoğlu'nun eserinde “*Tefekkürün Üç Vakti*” konusunda Nebe Sûresi esas alınarak günün üçlü tarifi yapılmakta, Müddessir Sûresi'nden örnekle de gecenin anlamı hakkında bilgi verilmektedir.⁴²³

Eserlerde örneğe dayalı bir anlatım tercih edilmekte ve genellikle her konu için yeterince örnek verilmektedir. Bu durum konuların daha iyi anlaşılmasını sağladığı gibi Hz. Peygamberi örnek alma noktasında okura farklı bakış açıları da kazandırabilmektedir. Ancak bazen de konu genel hatlarla sunulmakta ve örnek vermekten ziyade Müslüman'ın yapması gereken davranışlara geniş yer ayrılmaktadır. “*Peygamber Efendimiz'in 24 Saati*” isimli eserde Hz. Peygamber'in zikirleri konusunda iki ayet veren yazar, bir paragraf ile Hz. Peygamber'in zikrinden kısaca bahsetmiş ancak herhangi bir örnek vermemiştir.⁴²⁴ Hâlbuki Müslümanların Hz. Peygamber'i örnek alması için öncelikle Hz. Peygamber'in çeşitli örneklerle tanıtılması gerekmektedir.

⁴²³ Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, s. 57.

⁴²⁴ Karahasanoğlu, *Peygamber Efendimiz'in 24 Saati*, s. 65.

Hız. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde zaman zaman mucizevî peygamber tasavvuruyla da karşılaşılmaktadır. “*Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*” adlı eserde “*Davetlere İcabet*” başlığı altında Hız. Peygamber'in yemekle ilgili iki mucizesine yer verilmiştir.⁴²⁵ “*Allah Resulü İle 24 Saat*” isimli eserde “*mucizeler*” başlıklı bir bölüm bulunmakta ve bu bölümde dokuz örnek verilmektedir.⁴²⁶ “*Hız. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*” adlı eserde ise Salih Suruç kaynaklı bir gösterimle, Hız. Hatice'nin Hız. Peygamber'i gölgeleyen melekleri gördüğü ve yanındaki kadınlara da gösterdiği ifade edilmektedir.⁴²⁷ Aynı eserde Hız. Peygamber'in doğduğu gece meydana gelen olaylardan, Kâbe'nin Makam-ı İbrahim'e doğru secde etmesi ve konuşması örneğinin verilmesi bunlar arasında yer almaktadır.⁴²⁸ Mucizevî anlatım örneklerinin kullanılması ulaşılmaz peygamber tasavvurunu da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple yazarların mucizeden ziyade, Hız. Peygamber'in ahlakına yönelmeleri okuru bilgilendirme ve Peygamberi örnek alma noktasında daha faydalı olabilecektir.

Bazı konularda, örneğin “*tefekür*” gibi, tasavvufî bir anlatımın sergilenmesi,⁴²⁹ siyer hakkında yeterince bilgi sahibi olmayan insanların konuyu anlamada zorlanmalarına sebep olabilir. Bununla beraber bazı eserlerde kelimelerin açıklanması konunun anlaşılmasını desteklemektedir. M. Ali Karahasanoğlu'nun “*Peygamber Efendimiz'in 24 Saati*” isimli eserinde inzar, müddei, tefekür-i mevt kelimelerinin, Mustafa Gündoğdu'nun “*Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*” adlı eserinde kibir, şaka, tebessüm gibi kelimelerin açıklanması bu duruma örnek gösterilebilir.

Eserlerde Hız. Peygamber genel olarak beşeri ve peygamber yönüyle dengeli bir şekilde tanıtılmaktadır. Hız. Peygamber'in duası ve bedduası örneklerinin bir arada verilmesini, Peygamber'in iki farklı yönünü göstermesi açısından dikkate değer örneklerdendir.⁴³⁰ Başka bir eserde Hız. Peygamber'in giyim konusunda yapılmasını istediği şeyler anlatıldıktan sonra yeni bir başlıkla istemediği şeylerin de detaylı bir şekilde ele alınması,⁴³¹ Hız. Peygamber'in olaylara bakışının okur tarafından değerlendirilmesi ve daha iyi tanınmasına katkı sağladığı düşünülebilir.

⁴²⁵ Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*, s. 163, 166.

⁴²⁶ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 130-139.

⁴²⁷ Çakıl, *Hız. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, s. 55.

⁴²⁸ Çakıl, *Hız. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, s. 97.

⁴²⁹ Karabaşoğlu, *Peygamberin Bir Günü*, s. 49.

⁴³⁰ Atasoy, *Allah Resulü İle 24 Saat*, s. 136-137.

⁴³¹ Gündoğdu, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı*, s. 25.

İncelediğimiz eserlerde Hz. Peygamber ümmetine yaşantısıyla örnek olan ve hayatın içinde bir peygamber olarak öne çıkmaktadır. Ancak verilen bazı örnekler peygamber tasavvurunu olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Örneğin doğum gecesi mucizeleri anlatılırken, Abdülmuttalib'in yaşadığı olayları Kureys'e anlatmak istemesi ve dilinin tutulması, hatta tüm dünya liderlerinin üç gün boyunca dillerinin tutulması olayı,⁴³² Hz. Peygamber'in doğumunu kutlu bir doğum olarak değil, olumsuz bir durum olarak yansıtmaktadır. Bu tarz anlatımlar okurun Peygamber tasavvurunu olumsuz yönde etkileyebileceği için, yazarların örnek kullanımına dikkat etmelerinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Mustafa Gündoğdu'nun *Onun Gibi Yaşamak* isimli eserinde, her bölüm sonunda o bölümdeki konuların bir paragraflık özetinin verilmesi, konuyu değerlendirme ve hatırdaki kalıcılığı sağlama açısından faydalı olduğunu söylemek gerekir.

⁴³² Çakıl, Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye, s. 103.

SONUÇ

Hız. Peygamber'in hayatını ele alan popüler kitapları üç grupta ele aldık ve her bir grup içinden onar kitap inceledik. Yaptığımız araştırmalar neticesinde, her kitapta konuların farklı metotlarla işlendiğini gördük.

Hız. Peygamber'in hayatını kronolojik olarak ele alan eserlerde, daha çok tarihi bilgiler üzerinde durulduğu, ahlakını ele alan eserlerde daha çok olayların sorgulandığı, bir günıyla ilgili eserlerde ise hadislerin ağırlıkta olduğu bir anlatım dikkat çekmektedir.

Hız. Peygamber'in hayatını kronolojik açıdan ele alan eserlerde Hız. Peygamber'in ahlakî yönü ile olaylara yaklaşımının okura yeterince ulaştırılmadığı saptanmıştır. Eserlerde konu genellikle Hız. Peygamber'in doğumuyla başlamakta ve vefatıyla sona ermektedir. Tarihi bilgilerin ard arda sıralandığı bu eserlerde Hız. Peygamber de tarihi bir kişi gibi sunulmakta ve peygamberlik yönü yeterince vurgulanmamaktadır.

Kronolojik eserlerde görsellikten yararlanılabilecek birçok konu bulunmasına rağmen, bu hususa önem verilmediği görülmektedir. Günümüzün gelişen teknolojiyle özellikle savaş alanlarının krokilerinin verilmesi, Mescid-i Nebî'nin temsilî bir resmi, hicret için bir harita verilmesi anlatımın daha etkili olmasına katkı sağlayabilirdi.

Kronolojik eserlerde öne çıkan bir diğer husus, kitapların çoğunda Mekke Dönemi'ne daha geniş yer ayrıldığı, Medine Dönemi'ne ise daha az yer verildiği görülmektedir. Ayrıca Mekke Dönemi'yle ilgili daha detaylı bilgi verilirken, Medine Dönemi savaşlar çerçevesinde sunulmaktadır.

Kronolojik eserlerde bilgi ve tarih yanlış konularında, özellikle şahıs ve yer isimlerinde yazarların daha fazla hataya düştükleri görülmektedir.

Kronolojik eserlerde en dikkat çeken yönlerden birisi de mucizelere ağırlık verilmesidir. Hatta bu mucizeler peygamberlik öncesi dönemden itibaren başlamakta ve risâlet dönemi boyunca devam etmektedir. Tarihi bilgilere mucizelerin eklenmesiyle oluşturulan bu eserler, ulaşılmaz peygamber tasavvurunu da ortaya çıkarmaktadır. Hız. Peygamber gibi her işinde tedbiri elden bırakmayan, insana değer veren ve bu değeri davranışlarıyla ortaya koyan, kısaca her işinde örnek olmaya çalışan bir peygamberin, ahlaki tutumlarının tarihi bilgiler ve mucizeler arasında kaybedilmesi kitaplardan

beklenen verimi engellemektedir. Beşer peygamber vurgusunun ön plana alınması veya olaylardaki davranışlarının irdelenmesi kitaplara farklı bir yön katabilirdi.

Hz. Peygamber'in ahlakıyla ilgili eserlerde, örnekler dâhilinde Peygamber ahlakına vurgu yapılmakta ve olaylar sebep-sonuç ilişkisi içinde incelenmektedir. Hz. Peygamber'in ahlakına dair insana değer vermesi, güvenilir oluşu, cesareti, adaleti, hilmi ve tevazusu gibi çeşitli konularda bilgi veren eserlerin, bu yönleriyle Peygamberi tanıtmaya noktasında diğer eserlere göre daha başarılı oldukları söylenebilir. Ele alınan her bir konunun en az üç veya dört örnekle desteklenmesi, anlatımda ayet ve hadislerin kullanılmasının bu başarıya katkı yaptığı düşünülebilir.

Hz. Peygamber'in ahlakını anlatan eserlerde yazarlar, Peygamber ahlakıyla günümüz insanının ahlakı arasında kıyaslama yapmayı da ihmal etmemişlerdir. Günümüz insanının içinde bulunduğu sıkıntılı durumların sebeplerinden birinin de, Peygamber ahlakından uzaklaşmak olduğuna vurgu yapmaktadırlar.

Hz. Peygamber'in ahlakını ele alan eserlerde beşer peygamber tasavvurunun dengeli bir şekilde işlendiği söylenebilir. Hz. Peygamber örneklerde bir peygamber olmasının yanı sıra bir insan olarak da öne çıkarılmakta ve Hz. Peygamber'e ait ahlaki özelliklerin her Müslüman'da bulunabileceğine dikkat çekilmektedir.

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserler ise, öncelikle kapak tasarımlarıyla öne çıkmaktadır. Bu eserler, kapak tasarımlarının diğer eserlere göre daha renkli hazırlanmasıyla dikkat çektiği gibi, bazı eserlerin kapaklarının gül şeklinde kesilmesi veya eserin gül kokulu basılması ve karton kutu içinde sunulmasıyla diğer eserlerden ayrılmaktadır.

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde hem hadislere dayalı bir anlatıma hem de Hz. Peygamber'in günlük hayatından örneklere ağırlık verilmiştir. Bu eserlerin merkezinde, Peygamber ahlakı ve bu ahlakın hayata geçirilmesi yer almaktadır. Anlatımda özellikle sünnete vurgu yapılmakta ve okur, sünneti uygulamaya teşvik edilmektedir.

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserlerde "Müslüman'ın hayatı nasıl olmalı?" sorusuna da cevap aranmaktadır. Ele alınan örneklerle Peygamber'in yaşantısından Müslüman'ın yaşantısına ipuçları sunulmaktadır. Ancak bu eserlerde bazen hadislerin

ard arda sıralanması ve hadislerle dair herhangi bir açıklamanın yapılmaması kitaplardan beklenen verimi almayı engelleyebilmektedir.

Hz. Peygamber'in bir günüyle ilgili eserler anlatım ve konuyu ele alış itibariyle ikiye ayrılmaktadır. Bir grup yazar, bir gününde Peygamberi tanıtırken, bir grup yazar da sünnete göre Müslüman'ın yapması gerekenlere ve yaşaması gereken hayata odaklanmıştır. Bu açıdan bakıldığında ikinci grup eserlerde Hz. Peygamber'i bir gününde tanıtmak yerine, okurun sünneti yaşamaya teşvik edildiği sonucu çıkarılabilir.

Sonuç olarak Hz. Peygamber'in ahlakını ve bir gününü ele alan eserlerin, Hz. Peygamberi tanıtmaya ve sünnetin okur tarafından anlaşılıp uygulanması noktasında daha faydalı olduğu ve okurun beklentisini karşılayabildiği söylenebilir. Hz. Peygamber'in hayatını kronolojik açıdan ele alan eserlerin ise, Hz. Peygamber'i tarihi bir kişilik gibi sunmaları ve Hz. Peygamber'in ahlaki yönüne yeterince vurgu yapmamaları sebebiyle Hz. Peygamber'in ahlakını ve bir gününü ele alan eserlere göre eksik yönlerinin olduğu düşünülebilir. Bu eksikliğin giderilmesi de, alanın uzmanı kişilerce yeni eserlerin ortaya konulmasıyla sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

- ADALI, Sinan, *Hayata Yön Veren Peygamber*, Zafer Yayınları, İstanbul 2009.
- AHLAKİ İNKILÂP ÖNDERİ HZ. MUHAMMED (haz. İkra İlim-Araştırma Komisyonu), Dua Yayıncılık, İstanbul 2009.
- AKGÜL, Muhittin, Hz. Peygamber'in Evlilikleri Üzerine Bir İnceleme, *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum, 1999, c. 1, sy. 4, s. 93-112.
- AKKOYUNLU, Adil, *Son Nebî Hazreti Muhammed (s.a.v)*, Çıra Yayınları, İstanbul 2011.
- ALGÜL, Hüseyin, "Mescid-i Kubâ", *DİA*, XXIX, Ankara 2004, 279-280.
- ALPSOY, Said, *Bir İnsan Olarak Hz. Muhammed*, Eser Kitap Yayınları, İstanbul 2010.
- _____, *Günü Hz. Muhammed Gibi Yaşamak*, Eser Kitap Yayınları, İstanbul 2007.
- _____, *Hz. Muhammed'in (Ona Binler Selam) 30 Günü*, Gelenek Yayınları, İstanbul 2007.
- APAK, Adem, "Siyer Yazımında Kaynak Kullanımı ve Bilgi Hataları Üzerine Değerlendirmeler", *Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları Sempozyumu (2012)*, Meridyen Kitaplığı, İstanbul 2013, s. 175-183.
- ATASOY, İhsan, *Allah Resulü İle 24 Saat*, Nesil Yayınları, İstanbul 2007.
- AVCI, Casim, "Kurayza", *DİA*, XXVI, Ankara 2002, 432.
- _____, "Kureyş (Benî Kureyş)", *DİA*, XXVI, Ankara 2002, 442-444.
- BİLDEK, Eda, *Aşkın Peygamberi (Hz. Muhammed)*, Mola Kitap, Konya 2012.
- BOZKURT, Nebi – KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Sabri, "Mekke", *DİA*, XXVIII, Ankara 2003, 558.
- BULUT, Halil İbrahim, "Mucize", *DİA*, XXX, İstanbul 2005, 350.
- CANAN, İbrahim, "Enes b. Mâlik", *DİA*, XI, İstanbul 1995, 234-235.
- ÇAKIL, Taner, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) İle 6 Saniye*, Kâinat Kitapları, İstanbul 2009.
- ÇETİN, Abdurrahman, "Ezan", *DİA*, XII, İstanbul 1995, 36.
- DOĞAN, Özer, *Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)'in Hayatı*, Martı Yayıncılık, İstanbul 2007.
- DOĞRU, Mehmet – BENEKÇİ, Şerif, *Siyer-i Nebî*, Damla Yayınevi, İstanbul 2011.

- ERCAN, Yılmaz, *Muhammed Mustafa*, Şah-ı Merdan Yayınları, İstanbul 2012.
- ERDEM, Sargon- KILIÇ, Hulusi, “Abdullah b. Revâha”, *DİA*, I, Ankara 1988, 129-130.
- ERGİN, Hatice Kübra, *Size Kendi İçinizden Bir Peygamber Geldi*, Kalbi Kitap, İstanbul 2010.
- ERKAL, Mehmet, “Zekât”, *DİA*, XLIV, İstanbul 2013, 197.
- ERTÜRK, Mustafa, Mikdâd b. Esved (bk. Mikdâd b. Amr), *DİA*, XXX, İstanbul 2005, 49-50.
- ERUL, Bünyamin, “Zeyd b. Sâbit”, *DİA*, XLIV, İstanbul 2013, 321.
- FAYDA, Mustafa, “Âişe”, *DİA*, II, İstanbul 1989, 201-205.
- _____, “Bedir Gazvesi”, *DİA*, V, İstanbul 1992, 326.
- FEHD, Tevfik, “Menât”, *DİA*, XXIX, Ankara 2004, 121-122.
- GÜNDOĞDU, Mustafa, *Peygamber Efendimiz'in Günlük Hayatı O'nun Gibi Yaşamak*, Işık Yayınları, İzmir 2012.
- GÜNEŞ, Hâdi, *Davetlisiniz! Efendimizle Bir Gün Bir Gece*, Gelecek Yayınları, İstanbul 2007.
- GÜRBÜZ, Ahmet, *Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed İle Bir Saat Konuşmak*, Aykut Basım Yayın, İstanbul 2008.
- GÜZEL, Ahmet, Hz. Hatîce'nin Hz. Peygamber'le Evliliği, Çocukları ve Aile Hayatı Üzerine Bir Değerlendirme, *İstem*, 2012, c. 10, sy. 19, s. 57-100.
- HAMİDULLAH, Muhammed – AVCI, Casim, “Uhud Gazvesi”, *DİA*, XLII, İstanbul 2012, 56.
- HAMİDULLAH, Muhammed, “Hendek Gazvesi”, *DİA*, XVII, İstanbul 1998, 195.
- _____, “Huneyn Gazvesi”, *DİA*, XVIII, İstanbul 1998, 376.
- _____, “Hudeybiye Antlaşması”, *DİA*, XVIII, İstanbul 1998, 298.
- _____, “Zeyneb bint Cahş”, *DİA*, XLIV, İstanbul 2013, 358.
- _____, *İslâm Peygamberi*, Çev. Salih TUĞ, I-II, İrfan Yayıncılık, İstanbul 2001.
- İŞİK, Emin, “Hucurât Sûresi”, *DİA*, XVIII, İstanbul 1998, 278-279.
- İBN-İ HİŞÂM, Ebu Muhammed Abdülmelik(218/833), *İslâm Tarihi*, Trc: Hasan Ege, Kahraman Yayınları, İstanbul 2006, I-IV.
- İBN-İ İSHÂK, Ebû Abdillâh b. Muhammed b. İshâk b. Yesâr (151/768), *H.*

- Muhammed'in Hayatı*, Yayına haz: Muhammed Hamidullah, Düşün Yayınları, İstanbul, 2012.
- İBN-İ SA'D, Ebû Abdullah Muhammed b. Sa'd b. Meni' ez-Zühri (230/845), *et-Tabakâtü'l-Kübra*, I-IX, Beyrut: Dâru Sadır, 1968/1388.
- KANDEMİR, M. Yaşar, "Hatice", *DİA*, XVI, İstanbul 1997, 465.
- KARABAŞOĞLU, Metin, *Peygamberin Bir Günü*, Nesil Yayınları, İstanbul 2011.
- KARAHASANOĞLU, Mehmet Ali, *Peygamber Efendimiz'in 24 Saati*, Cevher Yayınları, İstanbul 2010.
- KASABOĞLU, A. Hamdi, "Hz. Abdu'r-rahmân b. Avf", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, II, 6-7. sayı, 1963, s. 36-37.
- KESMEZ, Ümit, *Efendimiz'in sallallahu aleyhi ve sellem Nurlu Hayatı*, Muştu Yayınları, İstanbul 2013.
- KILIÇ, Adem – GÜNEŞ, Hâdi, *Ayet- Hadis ve Öykülerle Peygamber Sevgisi*, Önemli Kitap, İstanbul 2011.
- KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Sabri, "Tâif", *DİA*, XXXIX, İstanbul 2010, 443.
- MÛSÂ b. UKBE (141/758), Ebû Muhammed Mûsâ b. Ukbe b. Ebû Ayyaş Esedi, *Meğâzî*, nşr. Muhammed Bâksîs Ebû Mâlik, Rabat: Câmiatu İbn Zühr, 1994.
- NASKALİ, Esko, "İran", *DİA*, XXII, İstanbul 2000, 395.
- O'NA HZ. MUHAMMED'E (sav) YOLCULUK (haz. Bülbülzade Vakfı Eğitim Komisyonu), Çıra Yayınları, İstanbul 2010.
- ÖCAL, Mustafa, Bir Hadis-i Şerifin Işığında Çocuk Terbiyesi ve Peygamberimizin Eğitim Metodu, *Diyanet İlmi Dergi [Diyanet Dergisi]*, 1989, cilt: XXV, sayı: 4, Özel Sayı, s. 177-182.
- ÖNKAL, Ahmet, "Akabe Biatları", *DİA*, II, İstanbul 1989, 211.
- _____, "Cafer b. Ebî Talib", *DİA*, VI, İstanbul 1992, 549.
- _____, "Hicret", *DİA*, XVII, İstanbul 1998, 460.
- _____, "Bi'ri Maûne", *DİA*, VI, İstanbul 1992, 195-196.
- ÖZ, Şaban, "Son Dönem (2000-2010) Türkçe Siyer Kitaplarındaki Hatalar Çerçevesinde Siyer Yazıcılığının Sorunları ve Çözüm Önerileri", *Siret Sempozyumu I: Türkiye'de Siret Yazıcılığı*, 2012, s. 291-363.
- ÖZAFŞAR, Mehmet Emin, "Simâk b. Harb", *DİA*, XXXVII, İstanbul 2009, 209.
- ÖZTÜRK, Levent, "Necâşî Ashame", *DİA*, XXXII, İstanbul 2006, 476-477.

- ÖZTÜRKÇÜ, Mustafa, *Sevgi Peygamberi*, Erguvan Yayınevi, İstanbul 2010.
- PEHLİVAN, Rauf, *Kâinata Rahmet Hz. Muhammed*, Motif Yayınları, İstanbul 2008.
- RAHMET PEYGAMBERİ “*Sen Olmasaydın, Varlığı Yaratmayacaktım*”, (Der: Emine EROĞLU), Timaş Yayınları, İstanbul 2007.
- SAĞLAM, Bekir, *Zarif Evrenin Zarif Peygamberi*, Gelenek Yayınları, İstanbul 2011.
- SUAVİ, Cüneyd, *İki Cihan Güneşi Peygamberimiz*, Zafer Yayınları, İstanbul 2009.
- ŞEFKATLİ, Ömer, *Hira'dan Doğan Nur*, Özbek Yayınları, Şanlıurfa 2010.
- ŞEFTALİ, Serhat, *Peygamberin Bir Günü*, Samanyolu Yayınları, İstanbul 2006.
- TAHA, Ömer, *Hz. Muhammed O'nun Gibi Yaşamak*, Mavi Lale Yayınları, İstanbul 2012.
- URALER, Aynur, “Sümeyye bint Hubbât”, *DİA*, XXXVIII, İstanbul 2010, 134.
- _____, “Mâriye”, *DİA*, XXVIII, Ankara 2003, 63-64.
- VÂKIDÎ (207/823), Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer, *Hz. Peygamber'in (s.a.v) Savaşları (Kitâbü'l- Meğâzi)*, (Trc: Musa K. Yılmaz), I-III, İlk Harf Yayınevi, İstanbul 2014.
- YAĞMUR, Sinan, *Cennetin Güllü Hz. Muhammed (S.A.V)*, Karatay Yayıncılık, Konya 2012.
- YILDIZ, Hakkı Dursun, “Abdullah b. Zübeyr b. Avvâm”, *DİA*, I, Ankara 1988, 145-146.
- YİĞİT, İsmail, “Sevîk Gazvesi”, *DİA*, XXXVI, İstanbul 2009, 585.
- ez-ZÜHRÎ, Muhammed b. Müslim b. Ubeydullah İbn Şihab, *el-Meğazi en-Nebeviyye*, tahkik: Süheyl Zekkar, Dimaşk: Dârü'l-Fikr, 1981/1401.

<http://www.diyamet.gov.tr/>

ÖZGEÇMİŞ

1981 tarihinde Kütahya’da doğdu. Ortaokul ve liseyi Simav İmam Hatip Lisesi’nde okudu. 2005 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu. Akabinde MEB bünyesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak çalışmaya başladı. 2015 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “Hz. Peygamberi Anlatan Popüler Kitaplardaki Malzemelerin Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezini tamamladı. Halen öğretmenlik görevine devam etmektedir.